

ŞƏH
XÜSUSİ BURAXILIŞ

21 noyabr 2022-ci il.

30

Yeni Azərbaycan Partiyası:

**30 İLLİK
ZƏFƏR YOLU**

DEPUTAT HEYDƏR ƏLİYEVİN SESSİYADA ÇIXIŞI

Hörmətli xalq deputatları!

Yeni İttifaq müqaviləsilə əlaqədar olaraq teyin olunmuş referendumda iştirak etmək və ya etməmək çox mühüm məsələdir. Azərbaycan xalqının gələcək təleyi həll olunur. Ona görə öz mülahizə və təkliflərimi mən də bildirmək istəyirəm.

1922-ci ildən Azərbaycan Sovet İttifaqının tərkibindədir. Bu müddət ərzində xalqımız tarixi yol keçib, naliyyətlər əldə edib. Eyni zamanda çox itkilərə, çətinliklərə də məruz qalıb. Bunları inkar etmək olmaz.

Biz hamımız bu İttifaqın mövcud olduğu dövrə dünyaya gəlmışik, təhsil-tərbiye almışiq, formalaşmışiq. Biz hamımız, hər halda tam əksəriyyətimiz bu İttifaqa həddindən artıq inanmışiq, sədaqətə xidmət etmişik, xalqımızın sədəti ni, xoşbəxt gələcəyini bu İttifaq da-xılındə görmüşük. Mən və mənə birlükde xeyli müddət respublikaya rəhbərlik edən həmkarlarım İttifaqın möhkəmlənməsi üçün daim çalışmış, Azərbaycan xalqında da bu İttifaqa sadıqlıq və məhəbbət hissəyatları yaratmağa cəhd etmişik.

Fəqət, son illərdə dünyada, ölkədə gedən ictimai, siyasi proseslər keçmişimizə münasibəti, ümumi dünyagörüşünü dəyişdirmiş, Sovet İttifaqında mərkəzə respublikalar arasında olan iqtisadi, siyasi əlaqələr açılmış, çıpalqlaşmış, hansı tərəfin dəhaçox xeyir götürdüyü, ya zərər çekdiyi aydınlaşmışdır. Bir neçə respublikada baş vermiş milli demokratik hərəkatların İttifaq dövləti tərəfindən zorakılıqla, hərbli qoşun hissələri vasitəsi ilə boğulması tədbirləri İttifaqın imperiya siyaseti apardığını tam aşkar etmişdir. İttifaq da-qılmağa başlamışdır.

Ölkənin rəhbərliyi yetmiş il mövcud olan İttifaqın yararsız olduğunu bəyan edərək, respublikaları yeni İttifaq yaratmağa dəvət edir. Qorbaçov bir neçə çıxışında hətta belə demişdir ki, guya ölkədə inidə qədər həqiqi İttifaq olmayıb, respublikalar heç də İttifaqda yaşamayıb, əsil İttifaq bundan sonra yaranacaqdır. Həqiqətin işə desək, yəni İttifaq müqaviləsinin layihəsi əvvəlkindən de yararsızdır.

Respublikanın keçmiş rəhbəri kimi mən belə yararsız və naməlum İttifaq xidmət etdimi, buraxdığımız səhvleri etiraf edirəm və heysilənlərim. Nəzərə almaq lazımdır ki, hər dövrün öz hökmü var. Biz də, demək olar ki, bu salonda oturanların hamısı o hökmün təsiri altında olmuşuq. İndi isə hesab edirəm ki, bizim xalqımız üçün yetmiş illik imtahanı besdir, yeni bir İttifaqı girməyi Azərbaycan xalqı üçün rəva bilmirəm.

Keçmişdə İttifaq xidmət etməyimə təselli verilmə bəraətqazandırıcı əsaslar da var. O dövrə respublikamızda yaranmış güclü sosial iqtisadi və intellektual potensial xalqımızın milli sərvətidir və Azə-

baycanın müstəqilliyi üçün yaxşı zəmin yaradır.

Bir sözle, mən yeni İttifaqa daxil olmağın və bunun üçün referendum keçirməyin heç bir şərt qoymadan əleyhinəyəm. Bu bütün seçicilərimin, deputati olduğum Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi deputatlarının yekdil fikridir. Azərbaycanın tam istiqlaliyyət, azadlıq, iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməsinin tərəfdarıym. Azərbaycan xalqı artıq bu yola çıxmışdır. O öz tarixini yenidən təhlil edir, yenidən qiymətləndirir, öz milli ənənələrini bərpə edir, milli köklərinə qayıdır. Respublikada aşağıdan, xalq kütlələri tərəfindən başlanılmış milli dirçəliş, dövlət qurulğunun dirçəlişi hərəkatı inkişaf edir.

Bu təqdirəlayiq proseslərlə əlaqədar olaraq Ali Sovetin sessiyası fevralın beşinde müəyyən qərarlar qəbul etdi. Azərbaycan Respublikasının adının dəyişilməsi, dövlət bayrağının dəyişilməsi, "28 May" günü haqqındaki qərarları nəzərdə tuturam. Lakin çox təessüf ki, bu qərarlar müzakirə olunmadı, onların qəbul edilmə səbəbləri izah olunmadı, qərarların özündə də onların mənzəhəbə itaat etməyə dəvət olunruq?

Sübħəsiz ki, bu qərarlar formalın qəbul olunmayıb. Bəs belə olan halda nə üçün onların böyük siyasi-tarixi əhəmiyyəti Ali Sovetin sənədlərində öz əksini tapmayıb?

Yetmiş il respublikamız Sovet Sosialist məzmunu daşıyıb. İndi biz respublikamızın adını bu sözlərdən azad etdik. Bəs biz indi hansı yeni siyasi quruluşu qəbul edirik? Məlum deyil yetmiş il bizim respublikamız Oktyabr inqilabı bayraqı altında yaşayıb. Biz o bayraqdan imtina etdik. Yeni bayraq qəbul etdik. Fəqət, bu heç də yeni bayraq deyil. O, 1918-ci ildə yaranmış ilk Azərbaycan Demokratik Respublikasının milli dövlət bayrağıdır. Bu mühüm siyasi əhəmiyyət kəsb edən fakt nə üçün qeyd olunmadı?

Məmməd Əmin Rəsulzadə partiyasının ideyasını təmsil edən bayraqla ona zidd olan ideyanın bənəsinin bütünlün sessiya keçən salonda yan-yanan durması da təccüb doğurur. Sadəcə desək, bu uyğunluq anlamaq çətindir. Bəlkə

buna bir izahat vermək lazımdır?

28 May Azərbaycan dövlət qurulğunun dirçəliş günü kimi istirahət günü elan edilib. Məlumdur ki, 28 May 1918-ci ildə ilk Azərbaycan Demokratik Respublikası yaranmışdır. Belə olan halda bu hadisəye və 28 Aprel 1920-ci il hadisəsinə siyasi qiymət vermək lazımdır. Bu məsələlər gərek Ali Sovetin sessiyasında müzakirə olunsun.

İkiterəflı, daha açıq desək ikiüzlü, Qorbaçovsayağı siyaset xalqda inam doğura bilməz. Bu günlərdə Minsk şəhərində çıxış edərkən Qorbaçov kommunist olduğunu, kommunist partiyasına axıra qədər sadıq qalacağının tekidə sübut etməye çalışır. Fəqət, öz andını Kommunist partiyasına, Lenina, Oktyabr inqilabı ideyalarına tam zidd mövqə tutan Soljenitsinin sözlerini ilə əsaslandırırı. Sual olunur: biz hansı məzəhəbə itaat etməyə dəvət olunruq?

Bəziləri respublikamızın müstəqil, İttifaqdan ayrı yaşamağa imkanı olmadığını sübut etməyə çalışır. İttifaqda olan respublikaların bir-biri ilə six iqtisadi, texniki əlaqələrlə bağlı olduğuna görə onların İttifaqdan ayrı yaşaması mümkün olmadığı fikri də ölkədə geniş yayılmışdır.

Bu təbliğatlar əsassızdır. Əvvəla Azərbaycan tam müstəqil dövlət kimi fəaliyyət etmək, üçün bütün imkanlara malikdir. Bu barədə deputat Ziyad Səməzdədənin çıxışındaki bir çox müddəələrlə mən razı deyiləm. Əger reqlamentdən elave vaxt verilsə, onların əsassız olduğunu sübut edərəm.

İkinci, dünyanın hər bir dövləti digər başqa dövlətlərle istədkəri sahələrdə qarşılıqlı iqtisadi, ticarət, texniki əlaqələr yaradır, ümumdünya integrasiya prosesində iştirak edir və bunların heç biri bu dövlətləri müstəqillikdən məhrum etmir.

Ona görə də İttifaqda olan respublikaların iqtisadi əlaqələri onların müstəqilliyyəti nail olmasına mane olma biləz. Fikrimcə, əgər Azərbaycan tam müstəqil dövlət olarsa, (o indi İttifaqda olan respublikaların hər biri ilə, hətta İttifaq qalarsa onunla da qarşılıqlı, bərabərhüquqlu, iki tərəfə də faydalı iqtisadi əlaqələr yarada bilər), bu müstəqil Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün

daha səmərəli olar. Azərbaycan xalqının başqa xalqlarla dostluq əlaqələrin müstəqil karakter dasıyar, daha səmimi, daha möhkəm olar.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan xalqının başqa xalqlara nisbətən yeni İttifaq müqaviləsinə imtiyaz etməsinə daha çox əsaslı var. Üç ildər ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi pozulub. Lakin İttifaq dövləti bu vəziyyətin aradan qaldırılması üçün səmərəli tədbirlər görməyib.

1990-ci il yanvarın 20-də İttifaq dövləti tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı hərbli təcavüz edilmişdir. Heç bir əsas olmadan, xəber vermədən, dövlət qanunlarını kobudcasına pozaraq, Bakı şəhərində müasir silahlı sovet ordusunun qoşun hissələri yeridilmiş, onlar vəhşilik, qəddarlıq etmiş, nəticədə na-haq qan tökülmüş, yüzlərə adam həlak olmuş, xəsarət almış, itkin düşmüşdür.

Təessüf ki, bu təcavüz indiyə qədər davam edir. Bir ildən artıqdır ki, Azərbaycanın paytaxtı fəvqəladə vəziyyət şərəntində yaşayır. Bütün sessiyamız da bu şəraitdə keçirilir. Bir ildən artıqdır ki, Azərbaycan xalqı şəhidlərə matəm saxlayır. Respublikanın şəhərlərində, qəsəbələrində, kəndlərində şəhidlərin xatirəsinə abidələr ucaldılır. Fəqət qatillər indiyə qədər aşkar olunmayıb. Buna heç vəchələ bərət qazandırmaq olmaz. Bu məsələ müzakirə olunmalıdır. 20 yanvar faciəsinə Ali Sovetin sessiyası siyasi qiymət vermelidir, onun günahkarlarını müəyyən etməlidir. Deputat Qarayevin məruzəsindəki məlumatlar buna tam əsas verir. Məsələnin müzakirəsinin texire salınması, uzadılması 20 yanvar faciəsinə ört-basdır etmək niyyəti kimi qəbul oluna bilər. Buna yol vermək olmaz.

Xalq deputati kimi Bakıda bir ilən artıq müddətdə fəvqəladə vəziyyətin hökm sərməsini başa düşə bilmirəm. Aydin deyil Sovet ordusunun qoşun hissələri kimi kimdən qoruyur.

Bəziləri deyir ki, 20 yanvarda Bakıya çağrılmamış qoşun hissələri gəlibdir. Əger onlar doğrudan da çağırılmamışdırlar, respublika dövləti öz suveren hüquqlarından istifadə edərək onları dərhal geri qaytarmalı idi. Lakin belə olmayıb. Əksinə, qoşunların Bakıda indiyə qədər saxlanılması zəruri hesab olunur.

Elmira Qafarovanın "vətəndaş mühərabəsi baş verər" sözü ilə deputatları və xalqı qorxutması da əsəssizdir. Anlamaq olmur: kim kimdən mühərabəyə hazırlaşır? Bu çox ciddi məsələdir. Əger belə bir təhlükə varsa, məsələ Ali Sovetin sessiyasında müzakirə olunmalıdır.

Sessiyanın gedişini bir daha göstərdi ki, Ali Sovetin qarşısında çox böyük və mürekkeb vəzifələr durur.

Lakin ən əsas vəzifə respublikanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək və xalqımızı erməni təcavüzündən qorumaqdır. Son illərdə Ermənistanda millətçi quldur birləşmələri tərəfindən güclü silahlı hərb potensial yaranmışdır. Şübhə yoxdur ki, bu Azərbaycana qarşı təcavüzkarlıq məqsədi daşıyır. Azərbaycan, xüsusən sərhədini rayonlar təhlükə altındadır. Uzun müddətdir ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının əhəali böyük narahatlılıq hissi keçirir. Ona görə sayıqsızlıqla yol vermək olmaz. Respublikanın müstəqil müdafiəsini təmin etmək üçün taxirəsalınmaz tədbirlər görülmelidir.

Bunun üçün Respublikada ümumxalq birliyinə nail olmaq lazımdır. Təessüf ki, belə bir ağır dövrə bəzi dairələr xalqı birləşdirmək əvəzinə onu parçalamağa, ayri-ayrı regionları, rayonları, kəndləri, hətta ayrı-ayrı şəxsləri belə bir-birinə qarşı qoymağa cəhd edirlər. Bunun qabağı tezliklə alınmalıdır.

Ümumxalq birliyi yaratmaq üçün Ali Sovet gerək öz mövqeyini aydın bildirsin, öz platformasını yaratsın.

Məlumdur ki, Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının bir hissəsi olan Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitesinin platforması xalqı birləşdirə bilmez. O, xalq arasında nüfuzdan düşüb, bütün xalqın iradəsini təmsil etmir. Kommunist partiyası hakimiyət-dən tamamilə imtiyaz etməlidir. Yu-xarıdan aşağıya qədər partiya komitələrinin katibləri, eyni zamanda Sovet orqanlarında rəhbər vəzifə tutmamalıdır. Demokratianın, siyasi plüralizmin, aşkarlığın inkişafı üçün şərait yaradılmalıdır. Bütün siyasi qüvvələr eyni hüquqda fəaliyyət göstərmelidir. Xalqa hər şey düzgün çatdırılmalıdır. Sosial ədalet bərqrər olmalıdır.

Azərbaycan xalqının birliliyi yenidən qorunmalıdır. Deputatlar qədər partiya komitələrinin katibləri, eyni zamanda Sovet orqanlarında rəhbər vəzifə tutmamalıdır. Demokratianın, siyasi plüralizmin, aşkarlığın inkişafı üçün şərait yaradılmalıdır. Bütün siyasi qüvvələr eyni hüquqda fəaliyyət göstərmelidir. Xalqa hər şey düzgün çatdırılmalıdır. Sosial ədalet bərqrər olmalıdır.

Azərbaycan xalqı birləşmeli, öz müqəddəs doğma torpağını göz bəyəni kimi qorunmalıdır. Azərbaycan Respublikası iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməli, tam istiqaliyyət uğrunda mübarizə aparmalıdır.

Xalq deputatlarını, bütün Azərbaycan xalqını bu yola dəvət edirəm və əmin edirəm ki, mən bu yoldan dönməyəcəyim.

Diqqətinizə görə sağ olun.

"Ses" qəzeti, 15 mart 1991-ci il

SƏS - in arxivindən

BÜTÖVLÜK

Dünyada 40 milyona yaxın azərbaycanlı var. Bunlardan 35 milyona qədərdi bütöv bir ərazidə (Şimali və Cənubi Azərbaycanda, Kərkükde, Türkiyədə, Gürçüstəndə) yaşayır, Azərbaycan zaman-zaman inzibati-siyasi sərhədlərlə bölünsə də, xalq öz bütövlüyünü heç vaxt itirməmiş, öz dilini, dinini, adət-ənənəsini, vahid mədəniyyətini qoruyub saxlamışdır. Parçalansa da, ayrı-ayrı dövlətlərin ərazilərinə düşsə də, birliyə can atmış, mənəvi dünyası bir olmuşdur.

Nizami Gəncəde, Xaqani və Nəsimi Şirvanda, Tusi və Əcəmi Naxçıvanı, Xətai Ərdəbildə, Füzuli Kərkükde, Saib və Qövsü Təbrizdə, Vəqif Qazaxda, Zakir və Natəvan Qarabağda anadan olsalar da, hamısı bizim xalqın, Azərbaycan xalqının dahləri, sənət bahadırları, görkəmli şəxsiyyətləridir. A.Bakıxanov, M.F.Axundov, N.B.Vəzirov, S.Ə.Şirvani, N.Nərimanov, C.Məmmədquluzadə, Sabir, Hadi, Cavid, Cabbarlı, S.Vurğun, Şəhriyar, Q.Qarayev, F.Əmirov, Bülbül, Səttar Behlulzadə kimi onlarla sənətkarların hərəsi Azərbaycanın bir güşəsində yetişmişlər; onlar mənim, sənən deyillər, bizimdir, Azərbaycan xalqınındır. Bütöv bir xalqın şöhrətləri. Biz məhellələr üzrə bölsək və bölnəsek onlar da kiçikdir, xalqımız da böyük görünməz.

Xalqımız tarix boyu o zaman güclü, qüdrətli olub, o zaman mədəniyyətini, ədəbiyyatını, elmini inkişaf etdirə bilib ki, bütöv olub, parçalanmayıb. Ancaq bütün zamanlarda bu bütövlüyü pozmağa can atan qüvvələr tapılıbdır. Bir zaman Kərkük əldən getdi, sonra Azərbaycan Araz çayı boyunca Şimala və Cənuba bölündü. 1920-ci illərin əvvələrində yeni qurulmuş Şimali Azərbaycanın on min hektarlarla torpağı əhalisi ilə birlikdə qonşulara paylandı. Bu oyun son illərə qədər davam etdirildi.

Burada-orada torpaqlarımız kəsilib satıldı. Alan da hazır dayanmışdı. Lakin xalq da yavaş-yavaş ayıldı, göründü, başa düşdü. DQMVG məsəlesi bir güclü zəlzələ təkanı kimi respublikanı silkəldi, əsil oyanış başlandı, xalqın ziyalısı da, fəhləsi də, kəndlisi də, qocası da, cavanı da, qadını da, kişisi de ayaga qalxdı, küçələr, meydandalar millətin gur səsinə büləndi. Ermenistan SSR-dən 200 minə kimi azərbaycanlıların qovulması, Topxana hadisəsi bu hərəkata əlavə ton verdi. İttafaq əl-ayağa düşdü, bu real xalq hərəkatının qabağını almaq lazımdı.

Mərkəzin siyasetini yeridənlər yerliçilik toxumu səpməye başladılar, lakin bu toxum torpağa işləmədi, cürcəmədi. Xalq bu avantürist siyasetə qoşulmadı, daha six birləşdi. Dağılıq Qarabağ uğrunda mübarizə-

də Bakılı, Naxçıvanlı, Gənceli... seçilmişdi. Bu birlilik çıxlardırı sarsıldı, çıxlardırı lərzəyə saldı, çox planları pozdu.

Daha ciddi işlərə əl atmaq lazım gelirdi. 1989-cu il dekabrin 26-da Azərbaycan DTK-nin rəsmi məlumatında deyildi ki, guya respublikada "Mövcud dövlət quruluşu və ictimai quruluş eleyhinə çıxan qüvvələr" fealiyyət göstərir. Bu, 1990-ci ilin yanvar qırğınlarına hazırlıq idi, təsadüfi deyil ki, bundan bir neçə gün sonra belə qırğınlar başlandı və 20 yanvar faciesi ilə zirvesinə qalxdı. Ele həmin gündən də fəvqələdə vəziyyət tətbiq edildi. Bu, birinci növbədə Bakı şəhəri üçün idi. Lakin xəyanət bununla başa çatmadı, axı xalqın siyasi şüuru iki-üç ilin içinde əslərlə bərabər inkişaf yolu keçmişdi. Ele bir zaman və səviyyə gelmişdi ki, xalq özü öz taleyini həll etmək bacarığı qazanmışdı. Bax, bu da yadlara xoş gelmir. Xalqın birləşməsini sarsıtmış, onu parçalamaq, yerlərə və qruplara ayırmak üçün qabıqlıq çıxan qüvvələr meydana gəlir və onlar xalqın ayrı-ayrı təbəqələrindən istifadə edir, bunu onun, onu bunun üstüne qaldırmak siyaseti yerdidir, vəziyyəti stabil haldan çıxarmağa, ləlxəxə salmağa, sonra da yeni xoşagelməz hallar üçün şərait yaratmağa çalışırlar.

Biz "Komunnist" qəzetinin 1991-ci il 30 mart tarixli nömrəsində çap olunmuş "Naxçıvan Muxtar Respublikası əhalisine" adlı müraciəti dediyimiz siyasetin tezahürərindən biri hesab edirik. Müraciətin məzmunu reallıqdan kənar olub, həqiqi vəziyyəti eks etdirmir, əksinə vəziyyətin gərginləşməsinə səbəb olə bilər. Konkret təhlildən əvvəl deyik ki, müraciətin mətni bir-iki vəzi-

fə düşküntü tərəfindən hazırlanmış, başqaları müxtəlif vasitələrlə ona imza atmağa və ya şifahi razılıq verməyə sövg edilmişler. Bəzilərinin heç mətnin məzmunundan tam xəbəri olmamış, bəziləri onun ciddi düzəliş və redaktədən sonra çapını məsləhət bilmışlar. Lakin müraciətin əsil müəllifləri öz bildikleri kimi hərəkət edərək onu çapa vermiş və bu müraciət "müəlliflərinin" bəzilərinin ciddi narazılığına səbəb olmuşdur.

Biz heç də bu fikirdə deyil ki, müəyyən hallarda bütün xalqa, onun ayrı-ayrı hissələrinə kollektiv müraciətlər qəbul etmək olmaz. Əksinə, belə tədbirlər lazımdır. Lakin müraciət zərurətdən irəli gəlməli və reallıqla səslənməlidir. Haqqında danışlığımız müraciət isə heç bir cəhdən bəraət qazandırmaq mümkün deyil.

Naxçıvanda ele bir fəvqələdə hadise baş vermədiyi halda, müraciətdə yazılır ki, "Son günlərdə Naxçıvandan gələn səs-səda, orada baş verən hadisələr bizi ciddi narət edir". Yaxud başa düşülmür ki, hansı əsasə görə müəlliflər belə bir məsəliyyəti üzərlərinə götürüb deyirlər: "Bəzi qüvvələr 300 minlik əhalini tabeliyində saxlayır. Naxçıvanı sınaq meydanına çevirmək istəyir, nənə-babalarımızın əldə etdikləri nə varsa, hamısına qara yaxır, öz şəxsi məqsədləri üçün bundan istifadə edirlər. Siz də hədə-qorxuya küzəşt gedirsınız". Görən, müəlliflər belə uydurmanın həradan alıblar?

Müraciətdə belə bir cümlə var: "Muxtar respublikanı doğma, ulu Vətənimizin əsas hissəsi ilə qarşı-qarşıya qoymaq cəhdə sizin hamını-

za və hər birinizi nə verib, nə verir və nə verəcək?"

Əvvəla, anlaşılmır ki, "cəhd" kimi istinadən uydurulur: əhaliyə, rəhbərliyə, ictimai təşkilatlara. İkinci tərəfdən, belə çıxır ki, "Vətənin əsas hissəsi ilə qarşı-qarşıya qoymaq cəhd" çıxdankı fealiyyətdir, davam edir və davam edəcəkdir, çünki deyilir ki, "nə verib, nə verir və nə verəcək". Ve, nehayət, bu fikir Naxçıvandaki ictimai-siyasi həyatla tam mənədə ekslək təşkil edir. Faktlara nəzər salaq:

Naxçıvan MR Ali Məclisinin bütün qərarlarında Naxçıvanın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olduğu qeyd olunur. Məclisin gündəliyində əsas məsələlər sırasına Bakıda fəvqələdə vəziyyətin götürülməsi, yanvar qırğınlarına siyasi qiymət verilməsi, DQMR-də vəziyyətin sabitləşdirilməsi, Şaumyan rayonunda və Xanlıq rayonunun Çaykənd kəndində Azərbaycanın Konstitusiya hüquqlarının pozulması, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin üçüncü dövlət bayrağının bütövlükde Azərbaycan respublikasının Dövlət rəmzi kimi təsis edilməsinin Azərbaycan respublikası Ali Sovetindən xahiş edilməsi, ordu sıralarına çağırılan gənclərin Azərbaycanın ərazisində hərbi xidmət keçməleri, Azərbaycanda demokratiyanın qarşısının alınmasına etiraz Azərbaycan xalqının soy adının və əlifba qrafikasının dəyişdirilməsi kimi məsələləri daxil etmişdir ki, bunlar ümum respublika problemləridir. Bu halda hansı əsaslı qarşılardan danışmaq olar?

Naxçıvan respublikasının rəhbərliyi də, ictimai təşkilatların liderləri də, ziyanlıları da, bütün zəhmetkarları də yaxşı başa düşürlər və öz

fealiyyətlərində nəzərdə tuturlar ki, Naxçıvanın taleyi hər şeydən əvvəl Azərbaycan dövlətinin bütöv və qüdrəti olmasından asılıdır.

Qarşidurma haqqında söhbət xüsusi ssenari esasında hazırlanmış məsələdir və bu, respublikada gedən demokratik proseslərdə xəxəndən iştirak edən, respublikamızın suverenliyi uğrunda fəal mübarizə aparan naxçıvanlıları nüfuzdan salmaq, onların təcrübə və sayının başqa zonalara keçməsinin qarşısını almışa yönəldilmişdir. Əger Naxçıvan qabaqcıl mübarizə aparan naxçıvanlıları və müstəqiliyin əsas sınaq meydandalarından birinə əvəlir, hörməti müəlliflər bundan niyə narahat olurlar?

Bize elə gəlir ki, bu narahatlılıq Naxçıvan əhalisinin taleyi üçün deyil. Naxçıvanda yerli və Ali Sovetlərə seçkilərdə demokratik qüvvələrin nailiyyətlər, qazanması ermənilərin basqınlarının dəf edilməsi zamanı bu qüvvələrin yüksək vətənparvarlıq və təşkilatlılıq qabiliyyəti göstərərək böyük nüfuz əldə etməsi ölkədə gedən demokratik proseslərlə səsleşən genişməyiş tədbirlərin - mitinqlər, tətillərin, kütləvi acliqların keçirilməsi, mühafizəkarları və bürokratları narahat etməyə bilməz. Xüsusilə də, bu siyasi tədbirlər özünü doğrultmayan bir çox kadriarın mövqeyinə toxunur, onların iki-üzlü siyasetinin mahiyyətini açır.

Özərinin keçmiş fealiyyəti ilə Naxçıvan əhalisinin taleyi arasında nüfuzdan düşənlər, Naxçıvanın uzun illər yiğilmiş problemlərinin səbəbkarları olanlar referendumda iştirak etməyən əhalini hansı mənəvi haqla erməni quldurları ilə eyniləşdirir; onların bir mövqedə çıxış etdiyini yazırlar. Azərbaycan xalqının erməni quldurlarına olan nifriti ilə dəliver edirlər. Niyə demirsiniz ki, referendumda iştirak etməməklə naxçıvanlılar öz müstəqiliyi uğrunda mübarizə aparan ve dünya xalqları tərəfindən müdafiə olunan Baltık respublikaları ilə bir cəbhədə mübarizə aparırlar.

Niyə demirsiniz ki, naxçıvanlılar ele bu işdə də bütün Azərbaycan xalqı ilə həmçəlik nümayiş etdirir. Axı əslinde, Bakıda və ümumən respublikada referandumda iştirak Naxçıvan MR-də olduğu kimidir. Bir fərqli var ki, Naxçıvanda səsvermənin nəticələrini saxtalaşdırıb 74 faiqə qaldırmak mümkün olmamışdır.

Biz bu müraciətin Naxçıvan əhalisinin qarşı hazırlanan her hansı bir fəvqələdə tədbirin başlangıcı hesab edir, onun fitnəkar xarakteri olduğunu bildiririk.

"Əlinə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin idarə heyəti və ağsaqqalar şurası.

"Səs" qəzeti, 12 aprel 1991-ci il

SƏS - in arxivindən

AZƏRBAYCAN SİZİN SÖZÜNÜZÜ GÖZLƏYİR

(HEYDƏR ƏLİYEVƏ MÜRACİƏT)

Möhtərəm HEYDƏR BƏY!

Hamımız görürük ki, respublikamızın, xalqımızın vəziyyəti gündən-günə ağırlaşır. Azərbaycan sözün əsil mənasında siyasi, iqtisadi, mənəvi böhran keçirir. Bunun da əsas səbəbi son illər respublikada mövcud olan və getdikcə daha da güclənən hakimiyət böhranıdır. Ali hakimiyət və idarəetmə orqanları "Konstitusiyaya zidd, real vəziyyətə uyğun" fəaliyyət göstərmək, əslində iflic vəziyyətinə düşməsdür. Bir çox dövlət orqanları heç bir hüquqi əsas olmadan yaradılıb fəaliyyət göstərir.

Bir sözlə, mövcud iqtidar ictimi-siyasi gedıştlərə tam nəzarət edə bilmir. Cəmiyyət obyektiv qanunauyğunluqlardan daha çox subyektiv mülahizələrə əsasən idarə olunur. Ən dehşətli odur ki, siyasi və iqtisadi sistemdə əsaslı islahatlar aparılmır. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya aktında təsbit olunmuş hakimiyət bölgüsü havadan asılı qalmış, hüquqi dövlətin yaradılması yolda real addımlar atılmamışdır. İqtidarın idarəetmə səriştəsi, təcrübəsi, bacarığı olmayıanda zora əl atması təbiiidir. Qəribə burasındadır ki, prezidentdən tutmuş respublikanın müxtəlif vəzifəli şəxsləri dəfələrlə öz müsahibələrində bildirilirlər ki, artıq hakimiyəti bizim əlimizdən heç kəs ala bil-məz, çünki ordu və polis bize xidmət edir.

Dünənə kimi küçə, meydanda səhərdən axşama qədər demokratiyadan danışanlar görürən demokratianın mahiyyətinin nə olduğunu dərk etmirlər. Əsil demokratik ölkələrdə ordu, polis, başqa inzibati orqanlar siyasetdən kənardır və bütün bu qüvvələr hakimiyətdə olanlara deyil, xalqa xidmət edirlər. Rəhbərliyin siyasi naşılığından, idarəetmə səriştəsizliyindən, hakimiyət hərisliyindən həm daxildən, həm də xaricdən müəyyən qüvvələr öz mənafeləri üçün məhərətlə istifadə edirlər. Əgər dünənə qədər Azərbaycanın sərvətləri bir istiqamətə daşınırırsa, indi var-dövlətimiz bir neçə səmtə axıdır. Bir sıra şərq ölkələrindən qovulmuş Qərb inhisarları indi

asanlıqla çoxdan həsrətində olundular Bakı neftini əle keçirirler. Belə gedərsə biz siyasi əsərətdən qurtarmamış, tezliklə iqtisadi əsərətə məruz qalacaq. Çünkü respublikanın olan-qalan iqtisadi potensialı sürelə dağılır, təbii sərvətlərimiz talan edilir.

Vəziyyətin ağırlığından, çıxılmazlığından, həyatın qeyri-sabitliyindən, gələcəyə ümidi-sizlikdən respublikanı yüzlərlə ziyanlı-yüksək ixtisaslı kadrlar tərk edir. Sözsüz ki, ən ağır zərbə geniş xalq kütləsinə, aşağı təbəqəyə dəyir. Hadisələrin bu cür inkişafi göstərir ki, yaxın gələcəkdə sosial-ədalətdən heç əsər əlamət də qalma-yacaq. Halbuki uzun illər boyu imperiya boyunduruğu və totalitar rejim altında inləyən xalqımız bu gün demokratik qanunlara əsaslanan vətəndaş cəmiyyəti qurmaq arzusu ilə yaşıyr.

Yaşadığımız dövrün səciyyəvi cəhətlərinin, cəmiyyətin inkişaf meyillerinin iqtidar tərəfindən düzgün qiymətləndirilməməsi fərsiz kadr siyaseti, idarəetmə səriştəsi olmayan təsadüfi adamların dövlət strukturlarında yüksək vəzifələrə təyin edilməsi, respublikamızın onsuza da ağır olan durumunu daha da dərinləşdirir.

Xalqımıza qarşı töredilən ən böyük dəhşətli cinayətləri - 20 yanvar, Xocalı, Şuşa, Laçın və digər faciələri töredənlər hələ cəzalarına çatmayıblar. Axırı görünməyən, minlərlə insan ömrü aparan, saysız-hesabsız ailələri doğma yurdlarından di-dərgin salan Qarabağ fitnəkarlığı bir çoxları üçün siyasi oyundanbzığa, məqam, vəzifə qamarlamaq girəvəsinə, qazanc mənbəyinə dönübdür. Azərbaycanda "sürətli artım" ancaq yeni-yeni partiyaların və onların liderlərinin meydana çıxmazı sahəsindədir. Bu siyasi partiyaların sayı gündən-günə çoxalsa da, respublikada ictimai-siyasi həmrəylilik yaratmaq yolunda əməli iş görülmür, siyasi vakuum mövcuddur. Çünkü bu siyasi partiyaların rəhbərləri arasında, sözün əsil mənasında geniş xalq kütləsinin dərin inam və etimadını qazanmış, öz ətrafında müxtəlif zümrələrdən olan adamları bir-

laşdırıb biləcək beynəlxalq nü-fuzlu və respublika həyatının bütün sahələrindən tam, geniş məlumatı olan güclü lider yoxdur.

Möhtərəm HEYDƏR BƏY!

İndiki vəziyyətdə bu çətin, məsuliyyətli işi respublikada öz üzərinə götürməyə qadir yeganə şəxs Sizsiniz! Uzun illər elde etdiyiniz dövlət quruculuğu təcrübələrinizə əsaslanaraq, Siz, qısa müddətə Azərbaycanda geniş xalq kütləsini əhatə etələyəcək çox böyük, güclü, nüfuzlu və işlək bir partiya yaratmağa qadırsınız. Buna görə də Azərbaycanın demək olar ki, bütün bölgələrində aparılan ictimai rəy sorğularının nəticələrinə və bizim təşkilat komitəsinə daxil olan minlərlə şifahi və yazılı vətəndaş təkliflərinə əsaslanaraq belə bir qənaətə gelirik ki, yaratmaq istədiyimiz Yeni Azərbaycan Partiyasına bu gün rəhbərlik etməyə qadir olan yeganə mütləq lider Siz ola bilərsiniz və ya yalnız bu halda yaranmaqdə olan partiya öz qarşısına qoyduğu məqsədə çatar, respublikanın bütün zümrələrdən olan xalq kütləsini öz

ətrafında birləşdirərək Azərbay-

canın siyasi, iqtisadi həyatında mövcud olan boşluğu doldura-caq, dövlət quruculuğu işlərinde öz layiqli töhfəsini verə bileyəcək. Əminlik ki, Yeni Azərbaycan Partiyası müdrik ağısaqqalımız Heydər Əliyevin ətrafında birləşəcək dərin zəkalı, təmiz əxlaqlı, yüksək mədəniyyətli, müstəqil düşüncəli, milli qurulu peşəkar insanların siyasi partiyasına çevriləcəkdir. Əgər bu partiyanın bünövrəsini Sizin kimi güclü dövlət xadimi qoyarsa, o uzun illər xalqımızın bir neçə nəslü üçün də siyasi yetkinlik məktəbi olar. Biz Yeni Azərbaycan Partiyasını yeni düşüncə tərzli insanların Sizin ətrafınızda sıx birləşdiyi müteşəkkil, güclü aparıcı qüvvəye malik bir partiya kimi görürük. İnanıraq ki, Azərbaycanımızın bugünü, sabahı namine başqa partiya, qurum və cəmiyyətlərin vətənpərvər üzvləri də həllədici anda məhz bu partiyanın mövqeyində dayanacaqlar. Yeni qüvvələrin öncülü, aparıcısı Sizin kimi şəxsiyyət olarsa, tezliklə müstəqil respublikamızın inkişaf istiqamətləri həm müəy-

yenləşdirilər, həm də uğurlu adımlar atılars.

Siz bu gün siyasi, iqtisadi, hərbi və mənəvi blokadada olan Naxçıvan Muxtar Respublikasını da məhz öz şəxsi nüfuzunuz və uzaqgörən diplomatik səriştənlə qoruyub saxlayır və idarə edirsiniz. Bütün çətinliklərə baxmayaraq, hələ Baltik respublikalarında belə qalan rus ordusunun Naxçıvandakı hissələrini Siz çox bacarıqla, qayda-qanunla yola saldırınız. Qardaş Türkiye və İranın köməyi ilə Naxçıvan əhalisini dözləməz vəziyyətdən çıxarırsınız. İstərdik ki, bu işləri bütün Azərbaycan üçün göresiniz.

HEYDƏR BƏY! Bizim bu müraciətimizə minlərlə Azərbaycan vətəndaşı məmnuniyyətlə qoşulmağa hazırlıdır. Hələlik isə ilk addım olaraq bunu bir qrup ziyalılar adından biz edirik. Biz həm öz, həm də on minlərlə respublika əhalisi adından Sizdən xahiş edirik ki, yaradılmışda olan Yeni Azərbaycan Partiyasına rəhbərlik etməyə razılıq verəsiniz. **Azərbaycan Sizin sözünüzü və qəti qərarınızı gözləyir.**

Azərbaycan Respublikası EA-nın akademikləri - Ziya Bünyadov, Fərəməz Maqsudov, heykəl-taraşlıq akademiyasının akademiki - Ömər Eldarov, Azərbaycan EA-nın müxbir üzvləri - İqrar Əliyev, Kərim Kərimov, Məmmədətgäçi Cəfərov, Sabir Hacıyev; Xəlil Rza Ulutürk - xalq şairi; Sirus Təbrizli - yazıçı-publisist; Azərbaycan Respublikasının xalq deputatları - Zeynəb Xanlarova xalq artisti, Əli Ömərov, Eldar İbrahimov, Mikail Zabelin, Əlfəddin Abdullayev; professorlar: - Murtuz Ələsgərov, - əməkdar hüquqşunas; Əkbər Bayramov - əməkdar elm xadimi; Zahid Qaralov - əməkdar müəllim; Həsən Quliyev, - Adil Qasımov, Əjdər İsmayılov, Fikrət İsmayılov - respublika dövlət mükafatı laureatı, Şahlar Əsgərov, Mübariz Əhmədov, Əli Nuriyev, Ədalət Fərəcov, Həsən Mirzəyev, Zahid Xəlilov, Vilayət Əliyev, Abbas Səmədov; Ağababa Mahmudov, Şəmistan Mikiyilov, Səfyar Musayev, Əsədulla Qurbanov, Musa İlyasov, Təlet Qayıbov, Məmməd Məmmədov, Rafiq Əmənzadə, Lalə Hacıyeva, Eldar Abbasov, Əli İnsanov, Fuad İsmayılov, Əlişir Musayev, Hüsü Kərimov, Rafiq Məmmədəhəsənov, Məmməd Nəsirov, İbrahim İsayev, Faiq Cəfərov, Sudef İmamverdiyev; Liliya Luqovaya - dosent, əməkdar hakim; elmlər doktorları - Hacibala Abutalibov, Novruz Quliyev, Əmir Mərdanov; dosentlər: - Sabir Xəlilov, Pənah Mahmudov, İsgəndər Quliyev, Zakir Sərdarov, Əli Əhmədov, Əli Nağıyev, Maqsud Nəcəfov, Heydər Hüseynov, Nəbi Əsgerov, Allahverdi Hacıyev Tofiq Hüseynov, Məmməd Məmmədov, Musa Heydərov; Hacı Hacıyev - elmlər namizədi, "Qaraçöp" xeyriyyə cəmiyyətinin sədri; elmlər namizədləri: - Nəzir Əhmədov, Alıahyar Hüseynov, İbrahim Əzizov, Aydin Əhmədzadə, Vüdati Acalov, Səbira Dünyamalyeva; Georii Savoskin - "Sodrujestvo" cəmiyyətinin üzvü, Lyudviq Muradov - "Azərbaycan-Rusiya" cəmiyyətinin məsul katibi, Rəfael Allahverdiyev - "Azərbaycan-Rusiya" cəmiyyətinin vitse-prezidenti, Asif Cahangirov - BXTŞ-nın müdürü, Rafiq Qasımov - "Azərelektroterm"in baş direktör müavini, Kərim Kərimov - Bakı Kondisioner zavodunun şöba müdürü, Munis Bayramov - Azərbaycan "Əlliələr" cəmiyyəti sədrinin köməkçisi, Möhsün Möhsünov - yazıçı, jurnalist, Ağabəy Əsgərov - elmlər namizədi, "Səs" qəzetinin baş redaktoru, Vüqar Rəhimzadə - "İki Sahil" qəzetinin baş redaktoru, Rizvan Cəbiyev - "Naxçıvan" qəzetinin baş redaktoru, Ariz Abduləliyev - "Axtarış" qəzetinin baş redaktoru, Əziz Axundov - "Gənc müəllim" qəzetinin redaktoru, Mirzə Əsgərov - "Real" agentliyinin direktoru, Xeyrəddin Qoca - "Açıq söz" qəzetinin redaktor müavini, jurnalistlər: Selahəddin Quliyev, Ziya Paşa, Vüqar İsmayılov Tahir Məmmədov.

Səs qəzeti, 16 oktyabr 1992-ci il, № 43 (72)

SES- in arxivindən

YENİ, MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN UĞRUNDА

(HEYDƏR ƏLİYEVİN Azərbaycan ziyalılarının müraciətinə cavabı)

Hörmətli ziyalılar!

16 oktyabr 1992-ci il tarixi "Səs" qəzeti dərc olunan Sizin müraciətinizle böyük diqqət və ehtiramla tanış oldum. Müraciətinizdən, mətbuat və televiziyanın, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən gələn məktublardan aldığım məlumatlardan aydın olur ki, respublikada ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi vəziyyət son derecə ağırdır. Bu şəraitdə Azərbaycan ziyalılarının narhatlılığı haqlıdır və təqdirə layiqdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi əldə etməsi tarixi hadisədir və şübhəsiz ki, bütün azərbaycanlıları, bütün Azərbaycan vətəndaşlarını hədsiz dərəcədə sevindirir.

Eyni zamanda, bu əlamətdar hadisə müstəqil Azərbaycan dövləti, Azərbaycan xalqı qarşısında çox məsul, mürəkkəb, çətin vəzifələr qoyur. İndi əsas vəzifə dövlətçiliyin, müstəqilliyin bərqərar olunmasını, milli-demokratik dövlətin formalasmasını, müstəqil Azərbaycanın suverenliyini, təhlükəsizliyini təmin etmək və vətəndaşlara azad, xoşbəxt, firavan həyat şəraiti yaratmaqdən ibarətdir. Bu xeyirxah və şərəfli işə her bir vətənpərvər öz lağılı töhfəsini vermelidir.

Bununla bağlı və Sizin müraciətinizə cavab olaraq bəzi fikirlərimi ve arzularımı açıqlamaq istəyirəm.

Hər şeydən once qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi əldə etməsi təxminən səksəninci illərin əvvəllərindən başlanmış, keçmiş Sovetlər İttifaqında və bütün dünyada geden ictimai-siyasi proseslərin əzərəti nəticəsidir. Bu tarixi-objektiv proseslər Sovet İttifaqının dağılmaşına, Kommunist partiyasının tarixin səhnəsindən çıxmasına və 15 müttəfiq respublikanın hər birinin müstəqil dövlətə çevrilmesinə getirib çıxmışdır. Bundan sonra hədise - yeni müstəqil dövlətlərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının dünya ölkələri, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar, Birleşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınması təbii bir haldır və beynəlxalq, dövlətlərəsəri hüquq normalarının qanuna uyğun təzahürür.

Güman edirəm ki, bu yolda əsas vəzifələr aşağıdakılardan ibarətdir.

Birinci. Azərbaycanın müharebe vəziyyətindən çıxması və Qarabağ probleminin tezliklə həll olunması. Artıq beş ildir ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında müharebə gedir, ərazimizin bir hissəsinin itirmişik, Ermənistanda həmsərhəd bölgələrin bir çox yaşayış mentəqələri daşılmış, minlərlə insan həlak olmuş, yaranmış, şikət və əli olmuşlar. Respublikada yüz minlərlə yurdlarından didərgin düşmüş, ağır vəziyyətdə yaşayan qaçqınlar var. Respublikaya misli görünməmiş hədsiz maddi və mənəvi ziyan deyir. Ən dehşətli budur ki, bütün bu faciələrin hələ də sonu görünmür. Bir il bundan əvvəl olduğu kimi bu gün də, Azərbaycanın rəhbər dövlət orqanlarının Qarabağ problemi haqqında dəqiq, aydın konsensiyası və lazımi hərbi-siyasi strategiyası yoxdur. Belə təsəvvür yaranır ki,

müstəsna səlahiyyətinə, monopoliyasına çevrilsin.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, milli-demokratik dövlətin, hüquqi cəmiyyətin yaradılması hərtərəfli, genişlanı iş aparılmasını və respublikanın bütün ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi potensialından maksimum istifadə olunmasını tələb edir. Əgər hər hansı ölkənin xalqları öz hüquqlarını anlayır və onları qoruya bilirsə, o zaman ən kiçik dövlət belə ən böyük məməkət qədər güclü olur.

Güman edirəm ki, bu yolda əsas vəzifələr aşağıdakılardan ibarətdir.

Birinci. Azərbaycanın müharebe vəziyyətindən çıxması və Qarabağ probleminin tezliklə həll olunması. Artıq beş ildir ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında müharebə gedir, ərazimizin bir hissəsinin itirmişik, Ermənistanda həmsərhəd bölgələrin bir çox yaşayış mentəqələri daşılmış, minlərlə insan həlak olmuş, yaranmış, şikət və əli olmuşlar. Respublikada yüz minlərlə yurdlarından didərgin düşmüş, ağır vəziyyətdə yaşayan qaçqınlar var. Respublikaya misli görünməmiş hədsiz maddi və mənəvi ziyan deyir. Ən dehşətli budur ki, bütün bu faciələrin hələ də sonu görünmür. Bir il bundan əvvəl olduğu kimi bu gün də, Azərbaycanın rəhbər dövlət orqanlarının Qarabağ problemi haqqında dəqiq, aydın konsensiyası və lazımi hərbi-siyasi strategiyası yoxdur. Belə təsəvvür yaranır ki,

Qarabağda və başqa sərhəd zonalarında hərbi əməliyyatlar özbaşına gedir.

İkinci. Azərbaycanda sosial-iqtisadi böhranın dərinleşməsi, xalqın güzəranının gündən-güne ağırlaşması böyük həyəcan doğurur. Respublika iqtisadiyyatının cari ilin doqquz ayındakı vəziyyəti barədə statistik məlumatlar insanı dəhşətə getirir. Milli gelirin istehsalı 25 faiz, sənaye məhsullarının istehsalı 25 faiz aşağı düşmüştür. Kənd təsərrüfatında və əsaslı tikintidə vəziyyət daha da ağırdır. Əgər Azərbaycanın iqtisadiyyatının səviyyəsinin son 5-6 il ərzində dayanmadan aşağı düşməsinə nəzərə alsaq, o zaman respublikanın nece böyük fəlakətlə üzülsədiyini təsəvvür etmək çətin deyil.

Azərbaycan tükənməz təbii sərvətlərə, zəngin sənaye, agrar və sosial ehtiyatlarına, lazımi intellektual potensiala, əsaslı istehsal fondlarına, istenilən qədər işçi qüvvəsinə malikdir. Bütün bunlardan respublikanın müstəqilliyini möhkəmlətmək və insanların həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq üçün səmərəli istifadə olunmalıdır. Agrar sahədə təkçə bir il ərzində istehsalı yüksəltməklə kənd təsərrüfatı məhsullarını xeyli artırmaq mümkündür. Təessüf ki, respublikanın belə zəngin daxili imkanlarından lazımi səviyyədə istifadə olunmur.

Belə qənaətə gəlmək olur ki, dövlət və hökumət orqanlarının respublikanı ağır vəziyyətdən çıxarmağa yönəldilən aydın iqtisadi proqramı, strategiyası, əhalinin həyat sə-

Bu gün bolşeviklərin və kommunistlərin özünü doğrultmayan təcrübələrindən yenidən istifadə olunmasına yol verilməməlidir. Təessüf ki, son aylar bu təcrübə respublikada geniş tətbiq edilir.

Dördüncü. Müstəqil Azərbaycanın dövlətçiliyinin möhkəmləməsi hər şəydən əvvəl respublikada qanunların toxunulmazlığından, qanunun allılıyından asılıdır. Totalitarizmdən tamamilə xilas olmaq yalnız demokratianın ardıcıl inkişafı, siyasi plüralizm, insan azadlığı şəraitində mümkündür. Söhbət söz, vicdan, din, təşəbbüskarlıq və sahibkarlıq, mülkiyyətçilik, seçib-seçilmək azadlığından gedir.

Azərbaycanda yaşayan hər bir vətəndaş milliyyətindən, dinindən, dilindən, siyasi əqidəsindən asılı olmayaraq bu demokratik azadlıqlara və hüquqlara malik olmalıdır. Əfsuslus olsun ki, bu sahədə də respublikada ötən yarım ildə heç bir dəyişiklik baş verməmişdir.

Fikrimcə, yeni müstəqil dövlətin quruculuğu prosesinə vətəndaşların hamisi, əhalinin bütün təbəqələri cəlb olunmalıdır yeni müstəqil Azərbaycan bütün Azərbaycan xalqınındır. Hami onun tərəqqisine çalışmalıdır. Bu işdə heç kəsə məhdudiyyət qoyulmamalıdır.

Beşinci. Son zamanlar Azərbaycanın parçalanmasına yönəldilmiş meyllərin təzahürü böyük tehlükə yaradır. Bele meyllərin qarşısı qətiyyətə alınmalıdır. Yaranan problemlər sivilizasiya və demokratik yollarla həll edilməlidir.

Azərbaycan onilliklər, yüzilliklər onun ərazisində yaşayan bütün insanların vətəni olmuşdur. Yaranmış vahid, bütün Azərbaycanın demokratik prinsiplər əsasında qorunub-saxlanılması və inkişaf etdirilməsi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsi üçün müümət vəzifə və əsas şərttdir.

Azərbaycanın bu günkü həyatı və gelecek taleyi dair digər problemlər də mənə narahat edir. Lakin Sizin müraciətinizə cavab verərkən yuxarıda göstərilən məsələlərə dəha önce diqqət yetirməyi lazımlı bilirəm. Zənnimcə, onların ən qısa müddədə həlli müstəqil Azərbaycan dövləti üçün son dərəcə vacibdir. Azərbaycanın çağdaş və gelecek taleyi ilə bağlı bu problemlərinə biganə qalmağa heç kəsin haqqı yoxdur.

Güman edirəm ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin gelecek həyatının və fəaliyyətinin əsasını təşkil edən demokratiya və siyasi plüralizm şəraitində Sizin müraciətinizdə göstərilən yeni Azərbaycan siyasi partiyasının yaradılması obyekтив zəruriyyətdən doğulur.

Bele partiya Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edərək yeni müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsində və inkişafında tarixi rol oynaya bilər.

Əgər bele partiya yaradırsa onun fəaliyyətində fəal iştirak etməyə hazırlam.

**Dərin hörmətla,
HEYDƏR ƏLİYEV
24 oktyabr 1992-ci il.
Naxçıvan şəhəri**

"Səs" qəzeti,
6 noyabr 1992-ci il, № 46 (75)

SƏS - in arxivindən

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI ƏHALİSİNİN 27 OKTYABR 1992-Cİ İLDƏ KEÇİRİLƏN MİTİNQİNİN BƏYANATI

Biz mitinq iştirakçıları bildiririk ki, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Naxçıvan vilayet şöbəsinin silahlı dəstələri 24 oktyabr 1992-ci il tarixdə saat 16.30-da Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasına zidd olaraq muxtar respublikanın ayrı-ayrı dövlət qurumları və təşkilatlarını müxtəlif növ odlu silahlar və ağır zirehli silahlar tətbiq etməklə işğal etmişdir. Törədilmiş bu aksiyani dövlət çevrilişine cəhd kimi qiymətləndiririk. Biz aydın dərk edirik ki, Naxçıvan Xalq Cəbhəsinin bu terrorçu və təxribatçı aksiyası bilavasitə Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin

Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali qanunvericilik və hakimiyət orqanlarının Konstitusion hüquqlarını pozmaq siyasetinin nəticəsidir. Azərbaycan respublikasının daxili işlər naziri İ.Həmidov bütün bunların qarşısını almaq əvəzine qarşıdurmanı gücləndirmiş, Muxtar Respublika rəhbərliyini polis orqanlarının əməkdaşlarını hədələməye başlamışdır. Hətta son günler İ.Həmidov jurnalistlər keçirdiyi Mətbuat Konfransında "Naxçıvan" qəzetinin müxbirinin sualına cavab olaraq bildirmişdir ki, H.Əliyevi öldürməyə hazırlıdır. İ.Həmidovun bu cür bəyanatları muxtar respublika sahələrini daha da hiddətləndirmiş

və etiraz mitinqlərinin keçirilməsinə başlanılmışdır. Bu gün İ.Həmidovun emri ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakıdakı daimi səlahiyyətli nümayəndəsi H.Zeynalov hebs olunmuşdur. Bakıdan alınan bu xəber bizi da-ha da həyecanlandırır. Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Naxçıvan vilayət bölgəsi Muxtar Respublikanın Konstitusiya hüquqlarını pozaraq gizli ali hakimiyət orqanları yaratmışdır. Bu fakt bir daha sübut edir ki, axı Naxçıvan bölkəsi və onun fealları hər cür nümayəndələrə əl atmaqla zoraki yolla öz siyasi ambisiyalarını həyata keçirmək niyyətindədir. İndi sübut olunur ki, Azərbaycan Xalq

Cəbhəsinin üzvlərinin və onun liderlerinin H.Əliyevin həyatı ilə əlaqədar sui-qəsd bəyanatları həqiqətə uyğundur. Biz tələb edirik ki, İ.Həmidov bir nazir kimi öz tutduğu əməllərinə görə istəfa versin və xalq qarşısında cavab versin. Azərbaycan Respublikanın prezidentindən tələb olunur ki, Muxtar Respublikadakı mövcud vəziyyəti sabitləşdirməkdən ötrü qəti tədbirlər görsün. Bu məqsədə Azərbaycan Televiziyasında Naxçıvandakı hadisələrlə bağlı təhrif olunmuş yalan məlumatların verilməsinin qarşısını alsın, təxribat xarakterli məlumatlar verdiyinə görə televiziyanın rəhbərliyindən bu kimi hərəkətlərə son

qoyulması tələb edilsin. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərindəki daimi nümayəndəsi Həsən Zeynalov üç saat ərzində həbsdən azad edilsin. Xalqın pu-lu ilə alınmış Xalq Cəbhəsinin silahlı dəstələrində olan bütün silahlar təhvil verilsin. Azərbaycan Prezidentindən tələb edilsin ki, Naxçıvana qarşı hər hansı qeyri-qanuni hərəkətləri qarşısını almaq üçün qəti qərarlar qəbul edilsin.

Miting iştirakçıları. 27 oktyabr 1992-ci il

"Səs" qəzeti, 12 noyabr 1992-ci il, № 47 (76)

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ BƏYANATI

Azərbaycan Respublikasının dövlət məsəqiliyini əldə etməsi tarixi bir hadisədir. Bu məstəqillik Azərbaycanın dövlət orqanları və bütün vətəndaşları qarşısında məsul və mürəkkəb vəzifələr qoyur.

Həmiya məlumdur ki, bu gün respublika ağır siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni böhran keçirir. Lakin bu böhran ne qədər dərin olsa da, başlıca şərt respublikanın bütün həyat sahələrində sabitlik yaratmaq və bu vəziyyətdən çıxmak üçün təsirli tədbirlər görməkdən ibarətdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası parlament tipli siyasi partiya olub, qanunun alılıyi, hamının qanun qarşısında bərabərliyi, dövlət və vətəndaşın qarşılıqlı məsuliyyəti və Konstitusiya ile təsbit edilmiş normalara hörmət edilməsi prinsipini əldə rəhbər tutur.

Yeni Azərbaycan Partiyasının başlıca program məqsədi dövlət məstəqiliyinin möhkəmləndirilməsi, ərazi bütövlüyü, sivilizasiyalı demokratik dövlətin yaradılması, möhkəm əmin-amanlıq və ictimai həmrəylilik, sabit və sosial istiqamə-

məti iqtisadiyyat yaratmaqdən, ir-qindən, milliyyətdən, dikindən və dilindən asılı olmayaq şəxsiyyətin hüquq və azadlıqlarının hərəkəfli inkişafı və etibarlı müdafiəsinə təmin etmək məqsədilə geniş demokratik isləhatların həyata keçirilməsi uğrunda mübarizə aparmaqdan ibarətdir. Bizim şüarımız müxalifət namine müxalifət ola bilmez. Bizim prinsipimiz konstruktivlikdir.

Müasir şəraitdə partiya öz iqtisadi strategiyasının əsasını respublikanın iqtisadi-sosial vəziyyətini, milletin mentalitetini, onun tarihi-mədəni ənənələrini nəzərə almışa tənzimlənən bazar iqtisadiyyatına keçməkdə görür. Bu, inkişaf etmiş dövlətlərin təcrübəsinə, xalq təsərrüfatında çoxukladlığı və mülkiyyətin müxtəlif formalarına əsaslanmaqla müstəqil iqtisadi programın hazırlanmasını tələb edir.

Partiyanın fikrincə, müstəqil Azərbaycanın geleciyi qanunun, humanizmin və pragmatizmin tətənəsindən asılıdır. Əsil demokratik isləhatlar üç güclü müstəqil döv-

lət hakimiyətinin bölünməsinə əsaslanmalıdır. Sivilizasiyalı dövlətin həyat fealiyyətinin bu əsas prinsipi tətbiq edilmədən peşəkarlığın üstünlüyünə, klanlılığın, qrupbzalığın, korrupsiyanın leğvini ümid bəsləmək olmaz. Yaxşı hökumət o deyil ki, insanları xoşbəxt etmək istəyir, o hökumətdir ki, buna hənsi yollarla nail olmağı bacarıır.

Yeni Azərbaycan Partiyası qarşıya qoyulan bu məqsədlərə çatmaq üçün bütün siyasi partiyalar və ictimai təşkilatlarla, ictimaiyyətin geniş daireləri ilə fəal əməkdaşlıq etməyə, bütün səviyyələrdə ümumi mənafələri razılışdırmağa, başqa siyasi mövqedə və əqidədə olanlarla açıq, vicdanlı dialoq və danışışlar aparmağa hazır olduğunu bildirir.

Yeni Azərbaycan Partiyası emindir ki, onun Proqram və Nizamnamesinde iżəli sürdüyü bu müddəələr Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları tərəfindən rəğbetlə qarşılanaqcdır.

"Səs" qəzeti, 26 noyabr 1992-ci il, № 49 (78)

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI YARADILMIŞDIR

1992-ci il noyabr ayının 21-də Naxçıvan şəhərində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təsis konfransı keçirilmişdir. Konfransda Azərbaycanın müxtəlif regionlarından təessübkeş qrupların 550-dən artıq nümayəndəsi iştirak etmişdir.

Konfrans giriş sözü ilə YAP təşkilat komitesinin sədri Heydər Əliyev açıldı.

Konfrans nümayəndələri şəhidlərin xatirəsini və 20 noyabrda Qarabağda vertolyot qəzası zamanı həlak olanların ildönümünü bir dəqiqəlik sükütlə yad etdilər.

Konfrans Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis edilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

YAP-in Proqram və Nizamnamə layihələri konfrans nümayəndələrinin müzakirəsinə verilmiş, müəyyən düzəliş və əlavələr edildikdən sonra qəbul edilmişdir.

Heydər Əlirza oğlu Əliyev konfrans nümayəndələri tərəfindən açıq səsvermə yolu ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri seçilmişdir.

Sonra partiyanın rəhbər orqanları - Siyasi şura və təftiş komisiyası seçilmişdir.

YAP-in sədri H.Əliyev konfransın işinə yekun vurmüşdür.

Elə həmin gün Siyasi şuranın birinci iclasında 12 nəfərdən ibarət idarə heyəti yaradılmışdır.

Konfrans qurtardıqdan sonra konfrans iştirakçıları Naxçıvan şəhərindəki Şəhidlər Xiyabanına getmiş və məzarların üstünə əkili qoymuşlar.

"Səs" qəzeti, 26 noyabr 1992-ci il, № 49 (78)

SES - in arxivindən

MÜDAFİƏ KOMİTƏSİ YARADILMIŞDIR

1992-ci il oktyabrın 24-də AXC Naxçıvan şöbəsinin Naxçıvan MR-də dövlət çevrilişi cəhdı, Naxçıvan MR Ali Məclisinin 25 oktyabr növbədən kənar sessiyasında qəbul olunmuş qərarın hełə də Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində baxılmaması, AXC-nin növbədən kənar qurultayında Naxçıvan MR-in dövlət qurucusuluğuna ve konstitusiya hüquqlarına, Naxçıvan MR Ali Məclisinin sedri Heydər Əliyevə qarşı ədaletsiz və əsəssiz hücumları, MR-in qanuni seçilmiş hakimiyyət orqanlarının devrilməsinə yönəldilmiş terrorcu xarakterli çağırışlarla əla-qədər dekabrın 9-da Naxçıvan MR

Ali Məclisinin sedri Heydər Əliyevin müdafisi komitəsi yaradılmışdır. Komitənin 25 nəfərlik tərkibi elm, incəsənat və mədəniyyət xadimlərindən, ictimai-siyasi cəmiyyətlərin nümayəndələrindən ibarətdir.

Respublikanın əməkdar müəllimi, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Peşaqçı Elmlər İnstitutunun direktoru Zahid Qaralaov komitənin sedri seçilmiştir.

Komitənin təsis yığıncağında iştirak etmiş Sosial Demokrat və Kəndli partiyaları "Əlinçə", "Sədərək", "Qayı", "Yurdaş", "Qaraçop", "Qaçqınlar", "Vətən", "Analar

fəryadı" cəmiyyətləri; "Vətəndaşlıq Hemrəyliyi", "Azərbaycan milli qeyrət" təşkilatları; "Turan" həmkarlar təşkilatı; yazıçılar, bəstəkarlar, jurnalistlər, kino işçiləri ittifaqları; Qarabağ yardım ve Veteranlar komitələri; inşaatçılar, neftçilər, sehiyyə işçiləri, Azad müəllimlər hərəkatları nümayəndələri Respublika prezidentinə, Milli Məclisin sədrinə və Azərbaycan Baş prokuroruna müraciət imzalamışlar. Müdafiə Komitəsi bütün Azərbaycan xalqının haqqı və ədaleti qorumağa çağırır.

"Səs" qəzeti, 7 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİNƏ, AZƏRBAYCAN MİLLİ MƏCLİSİNİN SƏDRİNƏ, AZƏRBAYCANIN BAŞ PROKURORUNA MÜRACİƏT

Biz ziyalıları, ictimai-siyasi hərəkatların nümayəndələrini, xalq deputatlarını 5 dekabr 1992-ci ilde AXC-nin növbədən kənar qurultayında Azərbaycan Daxili İşlər naziri İsgəndər Həmidov və AXC Naxçıvan şöbəsinin rehbərləri Asaf Quliyev və Fərəc Quliyevin Naxçıvan MR Ali Məclisinin qanuni seçilmiş rehbəri H.Əliyevin silahlı yolla devrilmesine və terrora çağırışların Azərbaycan kütəvi məlumat vasitələrində qızgın təbliğati son dərəcə hiddətləndirib.

Qurultaya belə hərəkətlərə yol verilməsi, onların qarşısının dərhal alınmaması və tənqidə uğramama-

sı hakimiyyətdə olan AXC-nin diktaturaya və dövlət terrorizmine məyil etməsinə delalet edir. Biz bu cür antikonstitusion və hüquqa zidd aksiyaların qarşısının tecili alınması üçün koordinat və keşkin tədbirlər görülməsini qətiyyətli tələb edirik.

Biz ümumxalq tərəfindən və qanuni yolla seçilmiş Naxçıvan MR hakimiyyətinin silahla devrilmesini və terrora çağırın bütün şəxslərin ciddi məsuliyyətə cəlb edilməsini təkid edirik.

Prezident, Milli Məclis və baş prokuror tərəfindən bu tədbirlərin görülməməsi cəmiyyətdə qeyri-sa-

bitliyə və vətəndaş müharibəsinə gətirib çıxara bilər, diktaturaya və dövlət terroruna himayədarlıq kimi qiymətləndiriləbilə bilər.

EA akademikləri: Ziya Bünyadov, Fərəməz Maqsudov.

EA müxbir üzvləri: Ramiz Rizayev, Kərim Karimov, professor, elmlər doktorları Hacıbala Abutalibov, Səfiyar Musayev, Südeyf İmamverdiyev, Azərb. Ali Sovetinin deputatları: Eldar İbrahimov, Orucəli Məmmədov, Asya Manafova, Məmməd Abbasov.

"Səs" qəzeti, 7 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

SAQQIZSATAN ASƏFİN NAQQALLIĞI VƏ YA "MÜXALİFƏT" KİMƏ MÜXALİFDİR

Naxçıvan şəhərində yerləşən çayxanaların birinin həndəvərində balaca bir xirdavat qutusu var. Qutunun içində üst-üstə yığılmış müxtəlif xarici saqqız və siqaret qutularını görə biler və pulun çatsa ala da bilərsən.

Bu xirdavat qutusunun sahibi Naxçıvan cəbhəçilərinin başçısı Asaf Quliyevdir. Onun işi-güçü səhərdən axşamadək "saqqız, siqaret, özü de xarici!" - deyə bağırıb, malını tərifləməkdir. Özünün dediyi kimi "ikiye-bire" alb "dörd-beş" satır və himayəsində olanları dolandırır. Neyləşin, həyat ağırlaşır, qıymətlər erşə çıxır, dolanmaq çətinləşib. Buna görə onu heç qınamaq da olmaz, hətta dərdində şərīk də çıxməq olar.

Alver vaxtı bu Asaf Quliyevə vaxtaşırı müxtəlif ölçülü saqqalları olan növcavanlar yaxınlaşır, onuna xosunlaşırlar. Asaf onlara nəsə deyir, onlar başları ilə razılıqlarını bildirib uzaqlaşırlar.

Sonra müəyyən etdim ki, Asafın saqqız-siqaret satmaqdan əlavə başqa məşgulliyəti də var imiş. Bu da nə olsa yaxşıdır? Deməli, o, Naxçıvan bəyxanasının başçısıdır

və muxtar Respublikanın təxti-rəyasatini almaq fikrindədir.

Bu piçiltiların nəticəsi o oldu ki, həmin Asaf yan-yöresində olanlarla birləşdə bu il oktyabrın 24-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanuni hökumətini devirib hakimiyyəti öz əllərinə almaq niyyətinə düşdülər. Yəqin ki, bundan sonra Naxçıvanda Saqqız-Siqaret nazirliyi təşkil olunub, Asaf Quliyev də nazir təyin olunacaqdı. Nə isə, baş tutmadı!

Bundan sonra Asaf Quliyev Bəkida peydə olub, ən atdı çərəngiliklə böhtənlər. Və bu böhtənlər, "Müxalifət" adlı vərəqədə dərc olundu.

Asaf Quliyev mənə böhtən atır ki, guya mən respublikamızın Prezidenti Əbülfəz Elçibəy təhəqir etmişəm. Bu da azmış kimi öz böhtənini AXC-nin qurultayında təkrarlayıb, mənə qarşı cinayət işi qaldırmış Respublika prokurorluğunundan tələb edir. Yenə də saqqız satanın bu naqqallığı adını çəkdiyim "Müxalifət" də dərc edilir.

Əvvəla, men heç vaxt, heç yerdə Əbülfəz Elçibəyin haqqında nəinki təhqirəmiz, heç mənfi mənali söz deməmişəm və demərəm də!

Pis, yaxşı, mən Elçibəyə bir zaman elmi rəhbərlik etmişəm və onu təhqir etmişəm, demək özüm də təhqir etmiş olmuşam.

İkinci, Əbülfəz Elçibəy Respublikamızın Prezidentdir, mən ona səs vermişəm, ona hörmətim var və buna görə saqqızsatan Asaf Quliyev kimilərin gücənmələrini birdəfəlik rədd edirəm.

O ki qaldı "Müxalifət" adlı vərəqənin tərtibçi əfəndi və bəylərinə ki, bunlar Asaf Quliyev kimilərin dedi-qodusunu həvəsle dərc etməkdə davam etmək niyyətindədirələr. Deməliyəm ki, bu bəylərin zati qırıqdır. Zira bəy adını daşıyanlar, heç olmasa, üç-dörd xələfinin adını bilməlidir. Belə xələflər olmadıqdan, bu, qeyri-mümkündür. Hesab edirəm ki, böhtəncə "Müxalifət" adlı vərəqəye sərf olunan kağız daha vacib olan şeylərə sərf olunmalıdır, çünki bu vərəqə heç kəsə və heç bir quruma müxalif deyil, ancaq bir dəstə hoqqabəzi təmsil edir.

Vəssalam!

Akademik: Ziya BÜNYADOV

"Səs" qəzeti, 7 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

PROFESSOR MURTUZ ƏLƏSGƏROVUN HƏYATINA QƏSD EDİLMİŞDİR

**DAHA KƏSKİN, DAHA
CİDDİ, DAVAM EDİR 37...**

Bu il dekabrın 15-də respublikanın görkəmli ictimai və siyasi xadımı, YAP sədrinin müavini, BDU-nun Konstitusiya hüquq kafedrasının müdürü professor Murtuz Ələsgərova vəhşicəsinə sui-qəsd edilmişdir. Təxminən saat 17-də iki nefer cavan oğlan M.Ələsgərovun yaşadığı binanın qarşısında onun qabağını kəsərək aqsaqqal alıma bıçaqla bir neçə yerdən qəddarcasına zərbələr endirmiş, sonra yerə yixib təpikləmiş, qıçları sindirmişlər. Yalnız həyətdə olan qonşuların ixtiyar alımın harayına yetişməsi onu faciəli və amansız ölümün pəncəsindən qurtarmışdır. M.Ələsgərovu yarımcان halda reanimasiya şöbəsinə çatdırılmışlar.

Sübhe yoxdur ki, bu cinayət siyasi xarakterlidir. Son vaxtlar professor M.Ələsgərovun ünvanına müxtəlif səviyyələrdən, o cümlədən, yüksək kürsüldən hədə-qorxu eşidilirdi. Bu hədələrin səbəbi M.Ələsgərovun metbuat sehifelerində tez-tez iqtidarı və hakimiyyətdə olan AXC-nin ünvanına keşkin və obyektiv təqnidçi çıxışları olmuşdur. Görünür, sui-qəsd təşkilatçılarının səbr kasasını dolduran sonuncu damla, ele həmin gün "Naxçıvan" qəzetində dərc olunan müsahibəsi olmuşdur. Qatillər zərbə ardında endirdikcə tekrar edirmişlər: "daha yazmazsan, daha yazmazsan".

Baş vermiş hadisə müxalifətin görkəmli nümayəndələrinə qarşı respublikada tüyən eləyən qanunsuzluğun, özbaşınlığın və dövlət səviyyəsinə qaldırılmış siyasi terrorun təbii nəticəsidir.

Ən hiddətləndirici cəhət odur ki, bu terror aktı Azərbaycanda milli azadlıq və demokratik hərəkatın başlanğıcından üzüberi namusla fealiyyət göstərən şəxsə qarşı yönəldilmişdir.

"Səs" qəzeti, 7 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ƏBÜLFƏZ ƏLİYEVƏ MİLLİ MƏCLİSİN SƏDRİ İSA QƏMBƏROVA

Respublika daxili işlər nazirinin AXC-nin II qurultayındakı məsuliyyətsiz çıxışı, Naxçıvan MR-in qanuni hökumətini silahlı üsyən yolu ilə devirmək çağırışını, demokratiyaya qarşı hücumlarını, konstitusiyaya zidd hərəkətlər kimi, milleti parçalamaq cəhd kimi qətiyyətə pisləyirik. Onun YAP-a və onun lideri-millet atası, müdrik Heydər Əlirza oğlu Əliyevə qarşı əxlaq normaları ilə ulaşlaşmayan ifadələri bzdə dərin qəzəb hissi doğurmüşdür.

"Meydan məktəbi" keçmiş "Boz qurd"un bu cür çıxışlarına son qoymağın və on minlərlə Azərbaycan vətəndaşını öz etrafında birləşdirən YAP-dan və onun Sədrindən üzr istəməsini təmin etməyi Sizdən xahiş edirik.

Naxçıvanlı "bəylərə" məsləhət görərdik ki, əgər qeyrətləri varsa xalqın onlara etibar etdiyi silahlı Sədərək etrafındakı torpaqlarımızı - Mil təpələrini işğal etmiş erməni diğələrinə qarşı yönəltsinler.

Kondisioner zavodunun işçiləri:

Hörmətlə K.Kərimov, İ.Musayev, H.Qaracayev, Ə.Zeynalov, H.Cəfərova, C.Osmanov, Y.Salmanov, Ə.Bayramov, T.Piriyev, M.Hacıyev, A.Bəşirov, A.Abbasov, M.Yolçuyev, Y.Salmanov, Ə.Bayramov, T.İsmayılov, M.Əliyev, D.Əhmədəliyev, S.Əğayev, T.Qasımov, S.Dəmirova, T.Qurbanbəyov, S.Məmmədova, V.Məmmədov, V.Cabbarov.

"Səs" qəzeti, 7 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

SƏS - in arxivindən

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİNƏ, AZƏRBAYCAN MİLLİ MƏCLİSİNİN SƏDRİNƏ, AZƏRBAYCANIN BAŞ PROKURORUNA MÜRACİƏT

1992-ci il oktyabr ayının 24-də AXC Naxçıvan şöbəsinin Naxçıvan MR-de dövlət qeyrişinə cəhdli Respublika ictimaiyyətini ciddi narahat etmiş və ayrı-ayrı ictimaiyyəti təşkilatlar bəyanat və müraciətlər qəbul edərək rəhbərlikdən Milli Məclisdən bu hadisəye siyasi qiymət verilməsini və günahkarların qanun çərçivəsində cəzalandırılması xahiş və tələb etmişlər. Lakin bütün bu müraciət və tələblərə baxmayaraq rəhbərlik baş vermiş hadisəni süktüla qarışlaşmış, hətta Naxçıvan MR Ali Məclisinin 25 oktyabr növbədən kənar məlum sessiyasının qərarı hələ də Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində baxılmamışdır. Əksinə, bu cinayətkar hadisəyə dövlət orqanlarının bərəat qazanması açıq-aşkar müşahidə olunmaqdadır.

Bütün bunların nəticəsi AXC-nin növbədən kənar qurultayında Naxçıvan MR-in dövlət quruculuğuna və Konstitusiya hüquqlarına, Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədrini Heydər Əliyev qarşı insanperverlikdən, humanizmdən uzaq, ədalətsiz və əsassız hücumlara, MR-in qanunu seçilmiş hakimiyət orqanlarının devrilməsinə yönəldilmiş terrorçuluq xarakterli çağırışlara imkan yaratmışdır. Hətta iş o yerə çatmışdır ki, Respublika Prezidentinin iştirak etdiyi bir şəraitdə Naxçıvan MR-in Ali Məclisi sədrinin silah gücünə devrilməsi və onun gücünün belə təyin olunması haqqında açıq-aşkar çıxışlar olmuşdur.

Bələ məsuliyyətsiz hərəkətlərin Naxçıvan MR-də və ümumiyyətlə, Respublikada ağlasırmaz nəticələr vera biləcəyini dərindən dərək edərək Naxçıvan MR dövlət quruculuğunu, MR Ali məclisinin sədrini Heydər Əliyevin müdafiəsi komitəsi ciddi narahat olduğunu bildirir.

Komitə onunla həmrəy olanlarla birlikdə Respublikanın Prezidentindən, Milli Məclisin sədrindən və Azərbaycanın Baş prokurorundan AXC-nin növbədən kənar qurultayında yol verilmiş qanuna zidd çıxışlarla bağlı tecili və ciddi ölçü götürülməsini, bütün məsələlərin qanun daxilində hell edilmesini, qanunun alılıyinin təmin olunmasını, qarşıdurmalar və vətəndaş müharibəsi ehvali yarada bileyək hər hansı hadisənin qarşısını alınması üçün lazımı tədbirlər görülməsinə tələb edir.

Naxçıvan MR dövlət quruculuğunun və MR Ali Məclisinin sədrini Heydər Əliyevin müdafiə komitəsinin sədrini Z.İ.QARALOV

"Səs" qəzeti, 8 yanvar
1993-cü il, № 1 (84)

İQTİDAR ZORAKILIĞA MEYİL EDİR

Son vaxtlar Qarabağda və Ermənistanda sərhəddə iki yeni böyük meğlubiyyət iqtidarı nüfuzuna ağır zərbə endirmişdir. Martuni yaxınlığında yerləşən Əmrallar, Muğanlı və Kuropatkino kəndlərinin ermənilərin elinə keçməsi nəticəsində Ağcabədi və Beyləqan şəhərləri real təhlükə altında qalmışdır. Zəngilan rayonundakı strateji cəhətdən çox əhəmiyyətli olan bir neçə kəndin əldən verilməsi isə bir daha sübut etmişdir ki, ermənilər işgal etmiş olduqları ərazilərdən heç vaxt dinc yolla çıxıb getmək fikrində deyillər.

Vaxtında milli valyutanın tətbiq edilməməsi, bazar münasibətlərinə kor-koranə rəğbet iqtidarı iqtisadi islahatlar aparmağa məcbur etmişdir. Nəticədə, xalqın böyük əksəriyyəti qəflətən dilənci köküne düşmüşdür. Bundan sonra xalqın "çar babaya" inam buzu əriməyə başlamışdır. Təəccübülu cəhət isə odur ki, televiziya ekranlarından aclişa haqq qazandıran liberal müsavatçıların səsi gur eşidilməyə başlamışdır. İqtidar bir şəyi yadda saxlamalıdır ki, hazırkı şəraitdə kortebii surətdə bazar iqtisadiyyatına keçid böyük fəlakətlərə səbəb ola bilər. Çıxış yolu qiymətləri getdikcə artırmaqdə yox, böhranın davam etdiyi keçid dövrü ərzində Rusiya, İran, Gürcüstan və Xəzər hövzəsi sərhədlerində gömrükxanaların işini gücləndirməklə qiymətləri sabitləşdirməkdir. Bazar iqtisadiyyatına keçid isə tədricən heyata keçirilməlidir.

Bunları çox yaxşı başa düşən Nemət Pənahlı dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü olan 31 dekabrda bütün arzu edənləri Azadlıq meydanında keçiriləcəyi nəzərdə tutulan mitinqdə dəvet etmişdi. Hələ mitinq başlamamışdan bir neçə saat əvvəl polis dəstələri o böyüklikdə meydani üzük qaşı kimi əhatəyə almışdır. Quş quşluğu ilə meydan üzərində uçmağa cəsəret edə bilmirdi. Əlqərez o gün meydana quş qanad, dəve isə dırnaq sala bilmədi... Meydana yaxın düşmək istəyənlər sovet milisindən iqtidarı mühafizəçiləri olan demokratik "fikirli" polislərə miras qalan zopalarla ezişdirildi. Mitinq təşkilatçıları ve onlarla "ac" vətəndaş həbs edildi. Uzun müddət böyük çevre ətrafında fırıldanmağa məcbur olan və başçılardan məhrum edilən xalq kütlələri müvəqqəti olaraq zopaldan "qorxub" (Bu xalqı zopa ilə qorxuda bilməyəcəksiniz, ey dünən ac, bu gün isə tox proletar "bəylər"! Atalar məsəlidir: ac qılıncı gelər!) geri çəkilməyə məcbur oldu. Bu firtınadan əvvəlki dalğaların geri çəkilməsidir... Fırtınalar isə qabaqdadır...

AAƏB "Turan" liderləri həbs edildikdən sonra, birləşir bir sıra əməkdaşları acliq elan etmişlər: Çərkəz Qurbanlı - "Turan" AAƏB-in birinci müavini, Rasim Quliyev - müavin (deyilənə görə o ağır xəstədir!), Əhməd Bağırlı, Ələşrəf Bəbirli, Fərəməz Cəvadov - "Turan" Ali Məclisinin üzvləri, Nizami Babayev - 2-ci qrup əllil ("Turan"la heç bir əlaqəsi yoxdur).

"Səs" qəzeti, 8 dekabr 1992-ci il, № 52 (81)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Əbülfəz Elçibəyə Ali Sovetin sədri Isa bəy Qəmbərə Naxçıvan MR Dövlət quruculuğunun və MR Ali Məclisinin sədrini Heydər Əliyevi müdafiə komitəsinin

Cənab prezident!

Cənab sədr!

Bu il mart ayının 13-də daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov və dövlət katibi Pənah Hüseynovla təşkil edilmiş teledialoqun məzmunu bütövlükdə xalqa qarşı yönəldilmiş ayri-ayrı şəxslər tamamilə əsassız olaraq hədələnmişdir.

Böyük şəxsiyyət, siyasi xadim, ömrünü xalqının tərəqqisine həsr etmiş, hazırda Azərbaycanı fəlakətdən qurtarmağın en optimal yollarını göstərən Heydər Əliyev yenidən düşmən kimi qələmə verilmişdir.

Daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov son vaxtlar Heydər Əliyevin şəxsiyyətinə toxunan belə bəyanatları teleekranda, jurnalistlərə müsahibələrindən tez-tez təkrar etməkdən çəkinmir. Sual olunur: Heydər Əliyev İsgəndər Həmidovun ünvanına heç vaxt nəhayət fikir söylemədiyi halda, Həmidov hansı əsasa görə efiri zəhərləyir? Əger onun Heydər Əliyevlə doğrudan da şəxsi düşmənciliyi varsa, onu ne üçün televiziya vasitəsilə elan etməlidir? Əger nazir vəzifəsindən sünə istifadə edib, düşməncilik işlər naziri teleekrandan "Murtuz

BƏYANATI

iddiası irəli sürsə, buna Siz niyə yol verirsiniz? Bilmirsizmi ki, belə hədələr anti-konstitusional və bəyənəlxalq insan hüquqlarının kobudcasına tapdalanmasıdır? Xüsusilə, insan hüquqlarının qorunmasına, ölkə daxilində əmin-amənliq yaradılmasına birbaşa cavabdeh olan rəsmi şəxsin bu cür davranışına haqqı yoxdur? Xatırladıq ki, İsgəndər Həmidov görkəmli alim, hüquq elmləri doktoru, BDU-nun kafedra müdürü və professoru, Heydər Əliyevi müdafiə komitəsinin üzvü Murtuz Ələsgərovu da eyni qaydada teleekrandan hədələdi. Onun hədəsindən iki gün sonra professorun həyatına sui-qəsd edildi. O, öz həyətində vəhşicəsinə döyüdü, ağır bədən xəsarəti aldı. Qonşular onun harayına çatmasa idi, yəqin ki, ağır itki üz verəcəkdi. Murtuz Ələsgərov üç aydan artıqdır ki, xəstə yətir. Canlılar isə üzdə olsalar da, hələlik aşkarla çıxarılmırlar. Əger daxili işlər naziri teleekrandan "Murtuz

Ələsgərovu cəhənnəmə ki, döyüblər, heç işin üstünü də açmayıacağam" deyirsin, hansı qanundan və ədalət-dən səhəbat gedə bilər?

Siz o vaxt nazırınızı məsuliyyətə

dəvet etsəydimiz, yəqin ki, o baş alıb

getməzdə və vicdanlı, xalq qarşısında

böyük nüfuz sahibi olan ziyalıları

hədələməkdən çəkinərdi. Lakin Siz

bu sahədəki elementar borcunu

yerinə yetirmədiniz.

Unutmamalısınız ki, Heydər Əliyev

və xalqın dərin rəğbəti var və

onun ünvanına deyilən her cür hədə-

yanlar, hədələr yüz minlərlə vətən-

daşın heysiyətinə toxunur.

Xalqı birliyə səsleyən preziden-

tin naziri və dövlət katibi belə birliyə

ağır zərbələr vurur, milli qarşıdurma-

ya rəvac verirsinə, prezident nə üçün

susur?

Vətəndaşların konstitusiya hü-

quqlarına məhəl qoyulmursa, qan-

unverici ali orqanın başçısı niyə

tədbir görmür?

Deyilənləri nəzərə alaraq Sizdən
qəti tələb edirik:

1. Naxçıvan MR Ali Məclisinin

sədri, millet vəkili, Azərbaycan Res-

publika Ali Soveti sədrinin müavini,

böyük nüfuz sahibi və el səsənqallı,

görkəmli siyasi xadim Heydər Əlirza

oğlu Əliyevə qarşı yönəldilmiş təxi-

batlırlara, təhqiq və hədələrə son qo-

yuşması üçün dərhal tədbir göresi-

niz.

2. Heydər Əliyevin ünvanına qə-

rezli danışan şəxslər barədə ciddi

tədbir görsəniz. Teleekrandan və

müxtəlif toplantı kürsülərindən heç

bir işdə təqsirləndirilməmiş şəxslərə

hədə-qorxu gələn, danışığına məsu-

liyyət daşımayan şəxslərin cilovunu

çəkəsiniz. Teleekrani bir qrup vəzi-

feli şəxslərin hədə vasitəsindən və

monopoliyasından qurtarasınız.

3. Birinci iki bənddəki tələblər

barədə bir həftə ərzində teleekran

vasitəsilə xalqa məlumat verəsiniz.

Tələblərimiz yerinə yetirilmədiyi,

yaxud ona səthi münasibət bəslənil-diyi təqdirdə, Azərbaycan Respublikasında dinc əhaliye qarşı dövlət terroruna başlanması barədə bütün dünyada parlamentlərinə, həmçinin Beynəlxalq İnsan Hüquqları Komitəsinə müraciət etmək məcburiyyətində qalacaqıq.

Ümid edirik ki, respublika prezidenti və Ali Sovetin sədri məsələyə ciddi yanaşacaq, ölkədəki psixoloji, mənəvi və siyasi gərginliyin artırılması yönəldilmiş təribat - terror na-hayət son qoyacaqlar.

Bəyanat Naxçıvan MR dövlət quruculuğundan və MR Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyevi müdafiə komitəsinin 15 mart 1993-cü il tarixdəki yığıncağında qəbul olunmuşdur.

Cavabı bu ünvanda gözleyirik:
Bakı, 370010, Azərbaycan prospekti, 40.

Komitənin sədri:

Z.J.QARALOV

15.03.1993

"Səs" qəzeti, 17 mart 1993-cü
il, № 11 (94)

SƏS - in arxivindən

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI SİYASİ ŞURASININ BƏYANATI

Rəspublikada ictimai, siyasi və iqtisadi vəziyyət günü-gündən ağırlaşır. Dağlıq Qarabağ və sərhədyanı rayonlarda hərbi vəzifətin keskinleşməsi, torpaqlarımızın xeyli hissəsinin itirilməsi, Azərbaycanın tərkib hissəsi olan Naxçıvanın ağır blokdada olmasına, hökumət strukturları arasında əlaqənin pozulması, hərc-mərcilik, iqtisadi sabotaj, milli münəaqışının qızışdırılması Azərbaycan dövlətçiliyinin dağılmış üçün real təhlükə yaratmışdır. İqtisadi və siyasi böhran kulminasiya həddində çatmışdır.

Konstitusiya və qanunlara

zidd olaraq vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının tapdallanması adı bir hala çevrilmişdir.

1993-cü il mart ayının 31-də saat 14.30 radələrində mülki palətar geymiş 4 nəfər naməlüm şəxs Yeni Azərbaycan Partiyasının müvəqqəti qərargahı və "Səs" qəzetiñ redaksiyası yerləşən binaya basqın edərək iki nəfər əməkdaşı döymüş və otaqda olan əşyaları alt-üst etmişlər. Göstərilən layiqli müqavimət müqabiliyində cinayət törətmis şəxslər redaksiyanı tərk etməyə məcbur olmuşlar. Redaksiyanı tərk edərək onlar odlu silahdan atəş açmışlar. Xoşbəxtlikdən hadisə

yerində heç kəs xəsarət almamışdır.

Həmçinin, həmin gün axşam saat 19.00 radələrində Denizkənarı parkda Yeni Azərbaycan Partiyasının feallarından biri, tənmiş jurnalist Nəriman Həsənliyə 6 nəfər mülki geyimli şəxs hücum etmiş və onu vəhşicəsinə döymüş, yere yixaraq qabırğalarını ayaqla təpiklənmişdir.

Göstərilən bütün bu hərəkətlər respublikada demokratik hüquqi dövlət yaratmaq niyyətlərinə dabən-dabana ziddir və respublika vətəndaşları hüquqlarını tapdalayan qanundankənar diktatura və polis rejimi yaratmaq

məqsədinə xidmət edir.

Yeni Azərbaycan Partiyası yaranmış indiki vəziyyətdə iqtidárın antidemokratik və Konstitusiyaya zidd hərəkətlərini və siyasi özbaşınlıqlarını ört-basdır etmək, sağlam tənqidə düzənsüzlük göstərərək ölkədə zoraklıqlı üsul idarəsi yaratmaq cəhdərini pisləyir aşağıdakılardır:

1. Respublikanın prezidentindən tələb edilsin ki, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təminatçısı kimi dövlət organları və vəzifəli şəxslərin qanunsuz və özbaşına hərəkətlerinin qarşısını almaq üçün qəti və texire-

salınmaz tədbirlər görsün və bu barədə xalqa rəsmi bəyanat verin.

2. Milli Məclis, respublikada tüyən edən siyasi və iqtisadi böhranı aradan qaldırmak iqtidárına malik olmadığı üçün bütün xalq deputatları, partiya, ictimaiyyəsi təşkilat nümayəndələri və ziyanları iştirak ilə prezident başda olmaqla Ali Sovetin növbədənkar sessiyası çağırılsın və respublikanı böhran vəziyyətində çıxarmaq üçün konkret fəaliyyət mexanizmi hazırlanın.

"Səs" qəzeti, 7 aprel 1993-cü il, № 16 (99)

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI SİYASİ ŞURASININ BƏYANATI

1993-cü il iyun ayının 4-də Gəncə şəhərində başlanılmış və bu gənə qədər davam edən qanlı hadisələr haqqında məlumat bizdə böyük həyəcan və təşviş hissi doğurub.

Müstəqil Azərbaycan Res-

publikasının həyatının bu ağır dövründə bağışlanılmaz faciə verib, faktiki olaraq vətəndaş mühərabəsi başlanıb.

Biz, qardaş qırğını ilə nəticələnən bu hadisələri qətiyyətlə pisləyirik. Bunların qarşısı dər-

hal alınmalıdır. Hamını bu yolda milli birliyə, həmrəyliyə dəvət edirik.

Münaqışə, bütün Azərbaycan xalqının mənafeyi naminə danışıqlar, qarşılıqlı anlaşma, sülh yolu ilə həll edilməlidir.

diləyir, başsağlığı veririk.

**Yeni Azərbaycan Partiyası
Siyasi Şurası.**

**7 iyun 1993-cü il
"Səs" qəzeti, 9 iyun 1993-cü il, № 28 (1117)**

ARXADAN ZƏRBƏ

Doğru deyiblər ki, saçın ağılığı müdrikliyə dəlalət elemir.

Elə götürək "Mozalan" qəzetiñ əməkdaşı Məhəmməd Baharlı.

Saçı-saqqalı ağappaq aparıb, di gəl ki... ne yazdığını,

ne pozduğunu indiyədək bilmir.

M.Baharlı "Mozalan" qəzetiñ 1 yanvar 1993-cü il tarixli nömrəsində "Bəxt isteyirsən, erməni ol!" adlı bir "felyeton" yazib, altına da "Mozalan" imzası qoyub. Belə çıxır ki, guya onun keçmiş və indiki Azərbaycan rəhbərləri haqqında yazdığı cəfengiyatlara "Mozalan"ın bütün əməkdaşları imza atıb. Lakin mən "Mozalan"ın əməkdaşı kimi həmin "felyetonu" özüme qarşı arxadan zərbə hesab edirəm. Çünkü mən Yeni Azərbaycan Partiyası siyasi şurasının üzvüyəm, hələ partiya yaranmamışdan evvel, 1990-ci il iyun ayının əvvəlindən indiyədək keçmiş SSRİ və respublika metbuatında görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevə yönəldilmiş böhtən və iftiralarla dolu yazıları heq-qət naminə pisləyir ve hamisini təkzib edirəm. Yuxarıda adını çəkdiyim "felyeton"dakı H.Əliyevlə bağlı faktları da təkzib etmək məcburiyyətdəyəm...

H.Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini işləyər-

kən bədnam "Qarabağ" təşkilatının liderlərindən biri İgor Muradyan ona göndərdiyi hədə, təhqir dolu məktubunda yazdı: "...Əliyev, mən Sizi Naxçıvanda, DQMV-da və Azərbaycanda ermənilərə qarşı genosid siyasetinin həyata keçirilməsində müqəssir hesab edirəm... 1920-1980-ci illərdə əvvəlcə Müsavat hökuməti, sonra isə Azərbaycan partiya və dövlət rəhbərliyinin erməni əhalisine qarşı apardığı genosid siyaseti sizin dövrünüzde misli görünməmiş tərzdə güclənmişdir..." İ.Muradyan məktubunda "düşünmek üçün məlumat" da vermişdir. Orada tarix boyu erməni terrorçularının məşhur türk xadimlərini necə qətlə yetirdiklərindən fərqli dənişir, xatırladır ki, Babək Səhl Sumbatın qəsdinin qurbanı olub. Aram Yergenyan Xan Xoyskini qətlə yetirib. N.Nərimanovun,

1937-ci il qurbanlarının çoxunun faciəli taleyinə mikoyanların, sərkislərin, mirzoyanların hiylələri ilə son qoyulub. Növbəti hədəf Heydər Əliyevdir. İ.Muradyan məktu-

bunu bu sözlərlə bitirib: "Siz yaşamalısınız, Əliyev, əvvəl-axır mütəhimlər kürsüsündə oturmaq üçün yaşamalısınız".

Zori Balayan Qorbaçova yazdığı açıq məktubda və Ermənistən çıxan "Kommunist" qəzetiñ dərc etdirdiyi "Arsaqın arzuları və ümidi" məqaləsində H.Əliyevə açıq-ashkar düşmən olduğunu bildirib.

Erməni millətçiləri o dövrde "Qarabağ məsəlesi"ni qaldıra bilməmiş, odur ki, Azərbaycanın sıyrındən intiqam almaq arzusu ilə H.Əliyevə qarşı güclü hückum kompaniyası təşkil etmiş, keçmiş ittifaq mətbuatında onun haqqında tənqid yazılar dərc etdirməyə nail olmuş, onun vəzifəsindən çıxarılmış üçün yüksək dövlət seviyəsində çirkin işlər görmüşlər. Xəyanət planı həyata keçirmişdir. H.Əliyev Siyasi Bürodan uzaqlaşdırılan bir neçə gün sonra Zori Balayan Ermənistanda çıxan satirik jurnalda belə başlıq altında məqalə dərc etmişdir: "Heydər Əliyev getdi, bəs indi nəyi gözlə-

yırsınız?"

1987-ci ilin martında "Vozni" adlı satirik jurnalın baş redaktoru, şair, qatı antitürk Aramais Saakyan oxucularla görüşdə Qarabağla bağlı suala belə cavab vermişdir: "Qarabağ məsələsinə başlamazdan əvvəl yuxarıdakı türk paşasının (o, Heydər Əliyevi nəzərdə tuturdu. - X.Q.) məsələsini həll etmək lazımdır".

İndi gelin görək, ermənilərin "dəyirmanına su tökən", H.Əliyevə qarşı böhtən və iftiralar yağıdır. Məhəmməd Baharlıdır ermənipərest, yoxsa Heydər Əliyev? M.Baharlı "Mozalan"da ermənilərin danışq tərzi ilə çox "udaçlı" felyetonlar dərc etdirir və bu "müvəffəqiyyəti" vaxtı ile Zəngilanda ermənilərin əhatəsində yaşaması ilə izah edir. Görünür, M.Baharlı ermənilər su içən bulaqdarı su içmişdir...

M.Baharlı "Heydər Baba" de-

ve beləliklə erməniləre imkanlar açdığını yazar, DQMB-nin ərazisində dəyiriyolu çəkdirdiyi qeyd edir. Nairi Allahverdiyanın qoltuğuna qarşızarlar verdiyini (?) "açıqlayırlar".

Bəs M.Baharlı niye yazır ki, o vaxt Əsgəran rayonu ilə yanaşı Naxçıvanda da yeni rayon yaradılır. Pedaqoji institutun filialı Stepanakertdə açıldı, Naxçıvanda da. Respublikamızın öz muxtar vilayətinin ərazisine dəmir yolu çəkilməsini M.Baharlı niye qəbəhət sayır? Özü də həmin dəmir yolunun cəmi 15-20 kilometri muxtar vilayətin ərazisindən, 100 kilometrlik çoxu isə azərbaycanlıların yaşayış yerindən keçirse, bunun nəyi pisdir? Həmin dəmir yolu şuşalıların, kəlbəcərlilərin, laçınlıların tələbatını ödəmirdimi?

Cılız fikrili adamlar niye Nairi Allahverdiyanı gözüməze soxurlar? Zeynəb Xanlarovaya Ermənistəninin Xalq artisti adı verilməmişdim? M.Baharlı o vaxtlar beynəlmileşlikdən az yazmayıb, indi nə oldu?

M.Baharlı kimilərinə xatırladıraq ki, jurnalistin bilmədiyi məsələlər barədə yazması ona hörmət yox, şərəfsizlik getirir.

Xeyrəddin QOCA

8 yanvar 1993-cü il, № 1 (84)

 - in arxivindən

XALQIN RİFAHI NAMİNƏ

HEYDƏR ƏLİYEV fenomeni haqqında düşünərkən mən həmişə qədim bir hind rəvayətinin xatırlayıram: On kordan soruşanda ki, fil nəyə bənzəyir, filin ancaq xortumuna əl vuran kor fili qalın ipə bənzədir, filin gövdəsini tumarlayan - fili hamar divara bənzədir, filin ayağı ilə əli rastlaşan kor - fili sütuna bənzədir. Nə qədər gülünc görünəndə, Heydər Əliyev şəxsiyyəti bərədə üzəndənraq yenidənqurma dövründə səylənən mülahizələr bizim hamımızı korlar cəmiyyəti adlandırmağa imkan verir.

Təessüfə qeyd etmək lazımdır ki, uzun müddət ərzində respublikada Heydər Əliyev tərəfindən görülen iş lazımcı qıymətləndirməmişdir və imperiya ideoloqla-

rı tərəfindən uydurulmuş "əliyevçilik" mənfi bir fenomen kimi ortaya çıxarılmışdır.

Bir alim kimi mən respublikada 70-ci illərdə elmi kadrlara olan diqqət və qayğı barədə öz fikrimi xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Külli surətdə ittifaqın bir çox aldi məktəblərinə Azərbaycan nümayəndələrinin göndərilməsi elmdə və istehsalatda qısa bir müddətde "kadr inqilabına" zəmin yaratıldı. Mən heç də o fikirdə deyiləm ki, oxuyub gələnlərin hamısı zəməninin Ərəstun və Əflatunları idi. Amma keyfiyyət ve kəmiyyət burada bir vəhdət təşkil edərək kadr aclığını ortadan götürdü və hal hazırda da biz o dövrün kadr siyasetinin təsirini öz üzərimizdə hiss edirik.

İstehsalat, kənd təsərrüfatı və xüsusilə iqtisadiyyat Heydər Əliyevin zəkası və bacarığı nəticəsinde Azərbaycanda 70-ci illərdə görünəmiş bir zirvelərə qalxdı. Külli miqdarda ümumittifaq fondundan Azərbaycana yönəldilən vəsait xalqın gərgin zəhməti və bacarığı sayəsində bütün respublikanı təninizməz bir şəkildə dəyişdirdi. Şəmplardan uzaq olmayı belə istəyən insan da o dövrədə çox gözəl başa düşürdü ki, sükənci çox böyük ustalıqla Azərbaycan xalqını əlçatmaz üfüqlərə doğru aparır.

Çox gözəl yadimdadır ki, iqtisadişçi alim, akademik Tatyana Zaslavskaya ilə səhbat zamanı böyük bir təccüb hissi ilə qeyd edirdi ki, onun rastlaşdığı dövlət xadimləri içerisinde o Heydər Əli-

yeve bənzər bir şəxsiyyət tanımı ki, iqtisadiyyatın bir çox incə məsələlərindən başı çıxsın.

Heydər Əliyevin böyük lüyünü mən bir də onda görürəm ki, o, keçmiş siyasi büronun bir çox üzvləri kimi öz xalqını siyasi oyunlar vasitəsilə uğuruma aparan fəaliyyətə el atmadı. Həmişə olduğu kimi onu ilk növbədə xalqın taleyi və əməli fəaliyyət məraqlandırırı. Qısa müddətde Naxçıvanda gördüyü işlər bunun parlaq sübutudur.

Biz çox vaxt insanın sağlığında və gərgin fəaliyyəti dövründə onun baresində xoş sözələr deməyə cəkinirik. Mən əminəm ki, Azərbaycan xalqının tarixine Heydər Əliyev görkəmli bir dövlət şəxsiyyəti kimi daxil olub və bundan

sonra heç kəsin və heç neyin qüdrəti çatmaz ki, o adı bu xalqın yaddaş dəftərində silsin. Ona qara yaxanların aqibəti və iç üzünü bütün xalq aşkar gördü. Hadisələrin gedisi bir də bize Heydər Əliyevin ne dərəcədə uzaqqorən bir siyasetçi olduğunu sübut etdi.

Hərdən öz-özümə fikirləşirəm ki, əgər biz bu dəhşətli imtahanlara 60-ci illərdə düçər olsaydıq, heç bir ay da tam getirə bilməzdik. Heydər Əliyev dəhasının, yaradıcılığının nəticəsidir ki, beş ildir bu məməkəti dağıdırılar, ancaq qüvvələrimiz tükenmir.

Öziz Heydər Əliyev! Siz yaradıcısınız, qurucusunuz. Qoy bizləri yaradan da öz ömrə kisəsindən bu xalqın rifahi namine Sizə uzun illər yaradıcı ömür bəxş etsin!

Akademik Fərəməz MAQSUD

"Səs" qəzeti, 12 may 1993-cü il № 24 (107)

BU GÜN DƏ “KADRALAR HƏR ŞEYİ HƏLL EDİRLƏR” AMMA NECƏ?

Hər bir sivilizasiyalı cəmiyyətdə iqtidaların siyasi, iqtisadi, mənəvi və hərbi siyasetdəki uğurları və uğursuzluqları onun kadrlara münasibəti ilə müəyyən olunur. Kadr siyasetindəki buraxılan səhvər adlarını saydığımız sahələrdəki səyləri puça çıxarı. Respublikamızın və xalqımızın bu gün düçər olduğu ağır vəziyyət də ilk növbədə kadr siyasetindəki səhvərin nəticəsidir. İctimai-siyasi quruluşundan, coğrafi mövqeyindən, ideologiyasından, irqindən, milliyətindən və dinində asılı olmayaq, bütün demokratik qurumlar üçün ümumbeşər kadr konsepsiyası vardır ki, bular da əsasən, aşağıdakı kriteriyaldən ibarətdir:

Şəxsi keyfiyyətlər: Təmiz əxlaq, yüksək mədəniyyət, müstəqil düşüncə, təvazöklilik, özünü təqnid; qətiyyətlik, çalışqanlıq, təmkinlik, inadkarlıq, intizam.

Mənəvi siyasi baxımdan - ədalətlilik, ictimai borc hissi, prinsipiallılıq, yenilik hissi, işdə və məişətdə nümunə olmaq, şüurlu və tətərəvərlik, milli özünüdürk.

İşgüzarlıq cəhətdən: - Peşə biliyi, məqsədyonluluq, iş bacarığı, təşəbbüskarlıq, mütəşəkkilik, icraçılıq.

Təşkilatlılıq qabiliyyəti: - Adamları onların işgüzarlıq keyfiyyətlərinə görə qıymətləndirməyi bacarmaq, bütün səviyyələrde normal münasibət yaratmaq bacarığı, işin for-

ma və metodlarını təkmilləşdirmək, kollektiv effekti işini təşkil etmək və nizama salmaq, əsası görmək bacarığı və doğru qərar çıxarmaq.

Kadr işinin təşkili planlı, elmi, kompleks şəkilde həll olunmalı, təcrübəli, yaşılı kadrlarla istedadlı gənc kadrların işinin ahəngdar əlaqəsinə əsaslanmalıdır.

Mən Heydər Əliyevin şəxsiyyətini mütləq ideal kimi qəbul etmək fikrindən uzağam. Ümumiyyətlə, dünya tarixindən uzağam. Ümumiyyətlə, dünya tarixinde belə bir adam tanımırıam. Bununla belə, onun qurub yaratdığılarının səhvərinə nisbətən mübahisə olunmaz dərəcədə çoxluğu şübhəsidir.

Heydər Əliyevə xalq məhəbbətinin qaynaqları haradan gəlir?

1. Onun qurub yaratdığı istehsal sahələrindən. Respublikamızdakı bütün mühüm istehsal obyektləri onun dövründə tikilib. Bu isə yüz minlərlə əməkçi üçün iş yerləri deməkdir. Ondan sonra 10 ilə respublikamızda bir dənə də olsun əhəmiyyətli obyekt tikilməyib, əksinə onun başlığı işlər indi də yarımçıq qalıb.

2. Kənd təsərrüfatı onun dövründə ən yüksək səviyyəsinə qalxb, kənd əməkçilərinin heyat şəraitü xeyli yaxşılaşıb.

3. Böyük yaşayış massivləri, arxitektura

baxımından göz oxşayan bütün inzibati binalar (o cümlədən, "bəylərin" işlədikdəri və yaşıdlıqları binalar) onun dövründə tikilib. Yeri gelmişkən, onu da deyim ki, əhalinin böyük hissəsinə mənzillərlə təmin edən Heydər Əliyevin nə Bakıda, nə də Naxçıvanda özünün evi yoxdur. Naxçıvanda bacısının evinde yaşayır, Bakıya gələndə qardaşının evinde qonaq qalır.

4. 3 tərəfdən Ermənistandan əhatə olunmuş, respublikamızla sərhəddi olmayan Naxçıvan torpağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi qalırsa, orada Naxçıvan miyaylı Xocalı soyqırımı baş verməyib, bu onun şəxsi xidmətidir. Özlərinə general rütbələri qamarlayan "bəylər" Azərbaycanın daxilində kendləri qorub saxlamaqda acizdirilər.

5. Onun müdrik siyaseti Naxçıvandakı keçmiş imperiya diviziyanı heç bir itkiye və qüsura yol vermeden Azərbaycanınki etdi. Bundan ötrü o diviziyanın yüksək rütbələr komandirlərini özünün tanışlığından istifade edərək, Rusiyada və Ukraynada həm işlə, həm mənzille təmin etdi. Bu cür qayğını görən rus və ukraynalı hərbçilər heç bir təxribata yol vermedilər.

6. O şəxsin mənafeyini ictimai mənafey qurban verməyi bacarı. Ötən qışda bir neçə il görmədiyi oğlunu yorğun-arğın qəbul

otağında nə az, nə çox - 6 saat gözləmiş, dövlət işlərini görüb qurtardıqdan sonra qəbul etmişdir. Böyük qardaşının dəfnində (Allah rəhmət eləsin) iştirak etməmiş, həmin dövrə humanitar yardımla əlaqədar BMT-nin nümayəndələrini və sonra Amerikanın Azərbaycandakı səfirini qəbul etmişdir.

7. Ali Sovetde və Milli Məclisde yetersayığı mövcud olan şəxslər: yığmaçı bacarmayan, iclaslarda qəlyan çəkib, mürkü vuran, ona yaş iradı tutan deputatlardan fərqli olaraq, onun iş rejimi səhər saat 10.30-dan gecə saat 3-ə qədərdir. Hər gün!

8. Onun müdrikliyi Naxçıvanda və respublikamızın digər regionlarında "bəylərin" cəhd etdikləri vətəndaş mühərribəsinin qarşısını aldı.

Heydər Əliyevi şəxşən yaxından tanıyanlar yəqin onun bu keyfiyyətlərini davam etdirirək. Mənim sethi tanışlığımdan yadında qalanı burlardır. Bu keyfiyyətlərinə görə xalq onu hörmətlə "Kişi" adıyla çağırır. Qeyrətində Kişi, xalqına xidmətində Kişi, qəsbkar düşmənlərinə qarşı amansız Kişi, doğma Azərbaycanına sədaqətində Kişi!

Kərim KƏRİMOV

"Səs" qəzeti, 10 aprel 1993-cü il, № 17 (100)

AZƏRBAYCANA HƏSR EDİLMİŞ HƏYAT!!!

Əziz və hörmətli Heydər Əlirza oğlu Əliyev, Sizin şanlı yubileyinize, sözün əsil mənasında, bütün Azərbaycan xalqı ürəkdən sevinir. Cənər Sizin həyat və fealiyyətiniz Azərbaycana, onun qoynunda yaşayan bütün insanlara həsr edilmiş çox mənəli, faydalı və şərəflə ömür yoludur.

Siz ən adı işdən dünya şöhrəti

dövlət xadimi, əsrimizin tanınmış tarixi şəxsiyyəti səviyyəsinə ucalaca Azərbaycanı, onun xalqını da ucaltmışınız.

Vətənimizin bu ağır günlərində də respublikamızın siyasi-ictimai həyatında öz vətəndaşlıq borcunuza şərəflə yerinə yetirir və zəngin dövlətçilik təcrübəniz və səriştənizle Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi

olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının əhalisinin əmin-amənliyi və təhlükəsizliyini təmin edir, həm də xalqı ağır sosial-iqtisadi bələdalardan qoruyorsunuz.

Son zamanlar Sizin rəhbərliyinizle yaranıb, fealiyyət göstərən Yeni Azərbaycan Partiyasının köməyi ilə respublikamızın minlərlə ağıllı, səriştəli, yüksək mənəviyyat-

lı insanları inamlı siyasi-ictimai fealiyyətə qoşulmuşlar. Biz əminik ki, rəhbərlik etdiyiniz Yeni Azərbaycan Partiyası yeni Azərbaycanın tam müstəqil demokratik dövlətə çevrilməsində öz ləyaqətli sözüñü deyəcəkdir.

Əziz Heydər Əliyev, hamımız üçün əlamətdar bir gündə Size - xalqımızın böyük, sevimli oğluna

bir arzumuz var: Xalq məhəbbəti ilə xalq üçün yaşadığınız ömrünüz daha uzun, daha mənəli olsun!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Siyasi Şurası

Bakı, 10 may 1993-cü il

"Səs" qəzeti, 12 may 1993-cü il № 24 (107)

SES - in arxivindən

“ALLAH ƏLİYEVİ XALQI XİLAS ETMƏK ÜÇÜN GÖNDƏRİB”

Yuxarıların qəzəbini düşçər olmuş Heydər Əliyevin tərəfdarları belə deyirlər. Onun əleyhdarları isə əmindirlər ki, bu "...yenidən Moskvanın əsarəti altına düşmək üçündür". Lakin bunlar da və onlar da etiraf edirlər ki, Azərbaycanda hər şey və hamı onun qayıtması üçün hazırıdır. "MN"-in icmalçısı Vladimir Yemelyanenko Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri ilə səhbət edir.

"MN"-İN DOSYESİ

Heydər Əliyev, 69 yaşı var. Azərbaycan Universitetini və Leningradda DTK Ali Məktəbini bitirdikdən sonra Dövlət Təhlükəsizliyi orqanlarında xidmet edib. 1966-ci ildən 1969-cu ilədək - Azərbaycan DTK-nin sədri, 1969-cu ildən 1983-cü ilədək Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi, 1983-1987-ci illərdə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini, 1982-ci ildən Sov. İKP MK Siyasi Bürosunu üzvü olub.

Həyət yoldaşı vəfat edib. Oğlu İlham - Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun məzunudur, qızı Sevil - Ərəb filologiyası üzrə müəxəssisidir. Hər ikisi Moskvada yaşayır. Heydər Əliyevin sözlerinə görə "bu həyatda xoşbəxtliyi olan" beş nəvəsi var.

"MN": Heydər Əliyevi, Sizə ağır gəlmirmi ki, SSRİ-nin birinci şəxslərində olduğunuz halda, Moskva Sizdən imtina etdi, Bakıda qəbul etmədilər və Siz siyasetə sıfırdan qayıtmaga başladınız?

- Mən, elbəttə, inciməsem. Axi məni ortodoksal kommunist kimi təqib edənlər mənim şagirdlərim, irəli çəkdiyim adamlar idi. Bütün bunlara tab getirmek üçün mənə yeganə dəyər, ibarəyə görə bağışlayın, xalq oldu. Mənim Azərbaycanda birinci şəxs olduğum o 14 il artıq arxada qalmışdır. Həmin dövrən uzaqlaşmaq çoxlarına mənim 70-ci illərdəki fəaliyyətimə yenidən baxmağa imkan vermişdir. Onlar başa düşmüşlər ki, vəziyyət bu gündündən heç de pis deyildi. O vaxt sabit Azərbaycan qurulurdu, indi isə o, mühərribə aparır ve dağılır. Bunun dərk edilmesi ilə adamların mütləq əksəriyyətinin mənə olan inamı da bərpa olundu. Bu hadisəyə tarixi baxımdan nəzər salsaq görərik ki, xalq həmisi quruculara üstünlük vermişdir.

"MN": "Yerli miqyaslı" siyasetə məşğul olduğunuz Naxçıvana qayıtmaga Sizi nə məcbur etdi?

- Mən ona görə qayıtdım ki, etrafımızda baş verən intəhasız özbaşılıqla döze bilmirdim. 1990-ci il 20 yanvar faciəsindən sonra, Bakıya qoşun yeridilən günün sabahı mən Moskvada mitinqdə və mətbuat konfransında çıxış edərək dedim ki, bu, Azərbaycan xalqına qarşı töredilən cinayətdir. Bu, hadisələrdən sonra

mən Moskvada qala bilməzdim. Mən öz xalqımla olmalı idim.

"MN": Məntiqə görə Siz Bakıda layiqli yer tutacağınızı ümidi edə bilərdiniz.

- Bakıya məni buraxmadılar. Eve qayıtmak üçün bütün cəhdlerimin qarşısı SSRİ-nin və Azərbaycanın rəhbərliyi, şəxşən Mixayıl Qorbaçov tərəfindən alınındı. Nəhayət, qayıtmaya imkan yaranarkən uçaşa ləp az qalmış məni qarşılıyacaq adam - böyük bir nəşriyyatın direktoru Əjdər Xanbabayev öldürüldü. Başa düşürdüm ki, bu mənim üçün xəbərdarlıqdır. Ona görə də məcbur qalıb nəzərə çarpmadan Bakıdan Naxçıvana uşdum. Sonra Ayaz Mütəllibov mənimle hətta telefon danışığından belə imtina etdi. Naxçıvanda isə, gizləməyəcəyim, çox müteəssir oldum: Səksən minlik mitinq mənə "ha" dedi. Sonra mən bir il müddətində Bakıda ki hadisələrə təsir etmək cəhdindən el çəkmedim, bunun üçün parlamentdə çıxışlar etdim. Lakin hər şey mənim təcrid edilməyimə yönəldildi. Azərbaycandakı siyasi veziyətin təhlili ilə əlaqədar parlamentdəki çıxışından sonra elə həmin gün xəber çatdı ki, mənə qarşı terror aktı hazırlanır. Mən yənə Naxçıvana qayıtdım. Uzun müddət imtina etdiyim təklifə - Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri vəzifəsini tutmaq təklifinə razılıq verdim.

"MN": Özümüz Sizin tərəfdarlarınızdan hesab etməsəm də, etiraf etməliyəm ki, lazımı nəticələrə nail olmusunuz. Üç il ərzində Siz Naxçıvanı Ermənistana mühərribədə iştirak etməkdən çəkindiր bilmisiniz və blokada şəraitində olan adamların acliqdan və soyuqdan ölməsinə imkan verməmisiniz. Nəcə?

- Elbəttə, mən bunu demərəm, çünki bu, mənim siyasetimdir. Sizin üçün isə nəticəsini bilmək kifayətdir.

"MN": Buraya "Moskvanın adamı" kimi gəldiğiniz barədə ittihamları heç vaxt eşitməmisinizmi? Bu barədə Bakıda rəsmi şəxslər də

Çünki Rusiya düşmən qüvvə kimi baxmamışam və baxmiram. Belə düşünürəm ki, əger zəruriyyət yaranarsa, Türkiye, İran və ABŞ-la olduğu kimi yeni Rusiya ilə də ümumi dil tapa bilərəm. Bu ölkələrin köməyi və xüsusi Türkənin investisiyası hesabına Ermənistən və Rusiya tərəfindən fasilesiz iqtisadi, doğma Azərbaycan tərəfdən isə çox təessüf, siyasi blokada şəraitində saxlanmağımıza baxmayaraq, vəziyyətdən çıxa bilirik.

"MN": Qarabağda tezliklə sülh yaranması ümidi Sizin adınızla bağlıdır. Siza elə gəlmirmi ki, Azərbaycanda, da, Ermənnistanda da hakimiyətə kim gəlirsə gəlsin, onlar bu hakimiyəti saysız-hesabsız pullar və fövqəladə səlahiyyətlər verən mühərribə vasitəsi ilə saxlamağa çalışacaqlar?

- Bu nöqtəyi-nəzərlə qətiyyən razi deyiləm. Doğrudan da, mühərribə hər iki tərəfdən onu biznesə çevirib öz xalqlarının qanı bahasına əldə etdikləri pullar işə keçirənlər üçün xeyirlidir. Əminəm ki, Qarabağda sülhə nail olmaq mümkündür - başqa yol yoxdur. Bunun üçün imkanlar hələ tükənmeyib.

"MN": Sov.İKP-dən çıxarkən Siz demişdiniz ki, daha heç vaxt heç bir partiyaya daxil olmayıacaqsınız. Lakin özünüz "Yeni Azərbaycan" Partiyası yaratdınız, ora da keçmiş nomenklaturaların qaymağı - təsərrüfatçılar və alimlər daxil olublar. Opponentləriniz dedikləri kimi "hakimiyətə can atırsınız"?

- Mən ki Sov. İKP-dən çıxdım, amma indi Azərbaycanın rəhbərleri olan və özlərini demokrat hesab edənlərin bir çoxu, hətta formal olsa belə. Kommunist Partiyasını tərk etməyi lazımlı bilməmişəm. Məlumdur ki, siyasetdə ziddiyyətli hərəkətlər həmisi olur. Fikrimcə, bu ümumi meylin inikasıdır: Rusiyani da müxtəlif demokratik, təşkilatlara daxil olmuş keçmiş kommunistlər idarə edirələr. Bəs onda nə üçün "Yeni Azərbaycan" Partiyasında olan kommunistlərin də və mənim də yeni siyasetçilər nəsilinə mənşəb olmayıcağı həlqəməz olmasın? Halbuki həzirdə hakimiyətdə olanlar, keçmiş kommunist Elçibəy də daxil olmaqla belə bir hüquqa malikdirlər. Nə qədər təzadlı olsa da, keçmiş kommunistlər keçmiş SSRİ-də yeganə pəşəkar siyasetçilərdir. "Keçmişlərin" böyük siyasetə qayıtması bütün dünəyada normal hal sayılır. Yادınızda, Çərcil ne demişdir: "Əger İngilterənin mənəfəyi teleb edərsə, mən öz dünəyə baxışlarımı üç dəfə dəyişməye hazırlam". Dövlət xadimləri tekçə bu adı daşımaq yox, həqiqətən dövlət xadimi olmaq istəyirərsə, bunu rəhbər tutmalıdırlar. Bizim "Yeni Azərbaycan" Partiyasına gəldikdə isə deməliyəm ki, onun barəsində si-

zin təsəvvürünüz çox yanlışdır. Bu təəccübüdə deyil. Bu fikir AXC nümayəndələri tərəfindən canfəsanlıqla yayılır. Bu partiyaya elmi və yaradıcı ziyanlıların nümayəndələri daxil olmuşlar. Qəribə burasıdır ki, onların bəziləri 70-ci illərdə məndən "inciməşlər" hesab olunan adamlardır. Gördünüz kimi burada da ziddiyətələr var: irəli çəkdiyim adamların bəziləri satdır, "inciməşlər" isə müdafia etdilər.

"MN": Bu doğrudurmu ki, prezident Elçibəy Sizi qəbul edərkən Sizə Baş Nazir vəzifəsini təklif edib, Siz isə imtina edərək təklif etməsiniz ki, Sizin başçılığınızla Dövlət Şurası yaradılsın?

- Gəlin, belə şərtləşək: siz bu suali mənə verməmişiniz. Prezident isə məni Naxçıvan Muxtar Respublikasının başçısı kimi qəbul etmişdir.

"MN": "Allah Əliyevi xalqı xilas etmək üçün gönderib" şəhərlərində hərəkət edən avtoməşinlərin şüsalərinin altında Sizin portretinizə olmasına necə baxırsınız?

- Bu barədə birinci dəfədir ki, sizdən eşidirəm. Mənim evimdə heç öz foto şəkillərim yoxdur. Yenə bir şəkil var, o da mərhum arvadımın şəkilidir. Yeri gəlmışken deyim ki, onunla biz uzun müddət evlənə bilmədik. DTK-nin eməkdsiz kimi mənə rəhbərliyin qəzəbinə düşər olmuş partiya işçisi-nin qızı ilə evlənməyə icazə vermir-dilər. Yalnız 1953-cü ilde Stalin ölümdən sonra bəzək qura bildik. Mən ailəmə - uşaqlarla da, nəvelərlimə də faxr edirəm.

"MN": Siz son sözünü deməmiş siyasetçi kimi tanınrısnız. Amma sizə elə gəlmir ki, düşündürkənizi həyata keçirmək üçün tarix Sizə minimum müddət ayırb. Bağışlayın, mən o cümlədən Sizin danışınızı nəzərdə tuturam.

- Mən heç bir şey düşünməmişəm. Məndən dəfələrə soruşular ki, hakimiyətə gələ bilərəm? Demişəm və deyirəm: "Mən bu iddiada deyiləm". Mən öz borcumu bacarığım qədər yerinə yetirmişəm. Kime və necə öz xalqına xidmət etdiyi isə tarix aydınlaşdırıb qiymət verəcək, yenidən qayıtmış isə mənəsi yoxdur. Bacarıqlarla, başqaları rəhbərlik etsinler. Lakin xalq iradesini bildirən mən çajırsa, mən onun iradesinə tabe olacağam. Mənim yaşama gedikdə isə Allah taalanın kime nə qədər ömrü payı ayırdığı heç kəsə belli deyil.

Moskovskiye novosti. № 18, 2 may 1993-cü il.

"Səs" qəzeti, 19 may 1993-cü il, № 25 (108)

Yeni Azərbaycan Partiyası: 30 İLLİK ZƏFƏR YOLU

Danılmaz həqiqət və reallıq budur ki, Azərbaycanın siyasi həyatında Yeni Azərbaycan Partiyasının xüsusi, özəl və müstəsna rolu var və həmin reallıq 30 ilin enişli-yoxlu tarixində özünü bütünlük tərəflərdən təsdiq edib. Belə ki, yaranmasının 30-cu ildönümü qeyd etdiyimiz YAP özünün tarixi əhemmiliyyətli missiyasına uyğun olaraq cəmiyyətimizdə ümumxalq partiyası statusunu qazanıb. Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixi müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişaf salnaməsidir. YAP-in yarandığı tarixi zamanı, həmin vaxtlarda Azərbaycanda cərəyan edən ictimai-siyasi hadisələrə nəzər saldıqda partyanın cəmiyyətdə oynadığı rol daha aydın şəkildə özünü bürüze verir.

Tarix isə bu gerçeklikləri və həqiqətləri daim xatırladır: Partyanın yarandığı dövrə ölkəmizdə hökm sürən xaos, anarxiya və hərc-mərcilik Azərbaycanın öz müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə üzləşməsinə səbəb olmuşdu. Hakimiyətdə olan səriştəsiz qüvvələr ölkəni dərin siyasi böhrandan xilas etmək iqtidarından deyildilər. Bu hadisənin fonunda ölkəmizin üzləşdiyi siyasi, iqtisadi böhran və tənəzzül meylləri, həmcinin xalqımızın qarşılaşdığı mənəvi-ideoloji kataklizmlər Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasını zərurətə çevirdi. Belə bir şəraitdə 91 nəfər ziyan yeni yaranacaq Yeni Azərbaycan Partiyasına rəhbərlik etməyə razılıq verən 1992-ci il oktyabrın 16-da "SƏS" qəzeti vasitəsilə Ulu Öndər Heydər Əliyevə müraciət etdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev yenə də "SƏS" qəzeti vasitəsilə ziyallılara göndərdi. 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq verdi. 1992-ci il noyabrın 21-de Naxçıvanda 550-dən çox nümayəndənin iştirakı ilə keçirilən təsis konfransında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı və Ulu Öndər Heydər Əliyev partyanın Sədri seçildi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyası qısa müddət ərzində təşkiləndi, xalqın dəstəyi ilə 1993-cü ildə həkimiyətə gəldi.

Yarandığı gündən YAP-in Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənəşdirilən və uğurla tətbiq edilən əsas program və nizamnaməsi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunub möhkəmləndirilməsindən, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsindən, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlətin, cəmiyyətin qurulmasından, əmin-amanlıq, ictimai-siyasi sabitlik, milli həmrəylilik, güclü və sosialyönlü iqtisadiyyat yaratmaqdan ibarət olub və partiyamız ötən illər ərzində

Prezident İlham Əliyev:

"Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan dövlətçiliyini möhkəmləndirən və Azərbaycan dövlətçiliyini ən uca tutan partiyadır"

öz məqsədlərinə uyğun fealiyyət göstərib. YAP-in yarandığı tarixi zamana, cərəyan edən hadisələrə nəzər saldıqda partyanın cəmiyyətdə oynadığı rol daha aydın şəkildə özünü bürüze verir. Məhz bu da bir həqiqətdir ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının əldə etdiyi nailiyyətlər silsile xarakter daşıyır və bugünkü uğurların ciddi tarixi və siyasi əsasları mövcuddur.

Yeni Azərbaycan Partiyası siyasi sistemin monolit gücü və avanqard siyasi institutu olaraq formalaşdırılub

Inamlı söyleye bilərik ki, cəmiyyətin avanqard siyasi qüvvəsi kimi Yeni Azərbaycan Partiyası xalqımızın karşısındada duran vəzifələrin yerine yetirilməsinə özünün laiyqli töhfəsini verir və bu siyaset bu gün də uğurla davam etdirilir. Siyasi-ictimai rəyin lokomotivi rolunda çıxış edən hakim partiya öz səmərəli fealiyyəti ilə Azərbaycanın inkişafına xüsusi töhfələr verir, ölkənin etibarlı gələcəyinin təmin olunmasına müstəsna rol oynayır. YAP yarandığı vaxtdan indiyədək devizi xalqa xidmet olub. Hətta 1992-ci ildə YAP müxalif partiyası kimi yaransada həmin dövrə hakimiyyətdə olan AXC-Müsavat hakimiyyətinə qarşı heç bir aqressiya göstərməyərək sivil müxalifəciliyinə yaxşı modelini yaratmışdır. Ulu Öndər müxaliflik haqqında danışarkən həmişə qeyd edirdi ki,

Ulu Öndər Heydər Əliyev:

"Yeni Azərbaycan Partiyası dünənin, bugünün və gələcəyin partiyasıdır"

müxaliflik dövlətçiliyə, xalqa qarşı olmamalıdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin müəyyənəşdirildiyi dövlətçilik prinsipinə söyklənən partiya ölkəmizin ən qabaqcıl temsilçilərini öz sıralarında birləşdirərək müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulması yolunda geniş, coxşaxəli fealiyyət göstərib və beləliklə, Yeni Azərbaycan Partiyası siyasi sistemin monolit gücü və avanqard siyasi institutu olaraq formalaşdırılub. Başqa sözə, YAP sahib olduğu resurslara, ictimai-siyasi nüfuzuna, özünün fealiyyət mexanizminin səmərəlilik səviyyəsinə və siyasi sisteminə avanqard yerinə görə Azərbaycanın siyasi palitrasının ən güclü və nüfuzlu partiyasıdır.

On mühüm məqam budur ki, YAP ölkəmizə yeni və sivil müxalifətçilik amilini gətirdi. Daha dəqiq desək, partiya müxalifət təşkilatı olaraq iqtidara gəldi və siyasi rəqabətde demokratik mübarizə vasitəsini təqdim etdi. Əbəs deyil ki, partyanın keçidiyi tarixi yoldan danışarkən YAP Sədri, Prezident İlham Əliyev bu kimi özəllikləri xüsusi olaraq vurgulayıb: "Partyanın çox böyük tarixi var, partiya Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən çox çətin, ağır şəraitdə yaranmışdır. Ondan sonra partyanın bütün fealiyyəti Azərbaycan xalqına xidmətdən ibarət olmuşdur. Bizim partiyamız müxalifətə yaranmışdır. Yəni biz ilk fealiyyətimizi müxalifət partiya kimi olaraq başlamışq. Ancaq buna baxmayaq, Azərbaycanın qarşısında duran bütün çətin vəzifələrin həlli işində bizim partiyamız çox fəal iştirak etmişdir. Bu bir daha onu göstərir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan dövlətçiliyini möhkəmləndirən və Azərbaycan dövlətçiliyini ən uca tutan partiyadır".

Eyni zamanda, təkzib olunmaz sübutdur ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının formalasmasında və inkişafında Heydər Əliyev siyasi məktəbinin laiyqli davamçısı cənab İlham Əliyev faktoru misilsiz rol oynamışdır. Hələ Yeni Azərbaycan Partiyasının yeni yarandığı vaxtlarda İlham Əliyev Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qoruyan, milli dövlətçilik əsaslarını möhkəmləndirən, respublikamızda demokratik ənənələrin təsbit olmasına şərait yaradan Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən yaxın silahdaşı kimi ciyində daşıdığı ağır yükün məsuliyyətini yaxşı dərk edərək müstəqilliyi yeni qazanmış dövlətimizin rifahi üçün bütün güvvə və bacarığını sərf etmişdir.

Ardı Səh. 13

rini hər şeydən üstün tutmuşdur və O, Vətənine ürkədən bağlı olan nadir şəxsiyyətlərindəndir. Belə şəxsiyyətlər tarixinin ən çətin və keşməkeşli dövrlərində milli ruhun enerjisindən, xalqın tarixi-siyasi tələbatından və genetik potensialından doğulur.

Heydər Əliyev öz parlaq siyasi zəkası və istedadı sayəsində yeni Azərbaycanı, onun bugünkü gerçəkliliklərini yaratmış və gələcəyə aparan yolları müəyyən etmişdir. Məhz buna görə də Azərbaycan tarixinin 1969-cu ildən bəri yaşanan dövrü Heydər Əliyevin adı ilə sıx bağlıdır və tariximizə Heydər Əliyev dövrü kimi həkk olunmuşdur.

YAP sahib olduğu resurslara, ictimai-siyasi nüfuzuna, özünün fealiyyət mexanizminin səmərəlilik səviyyəsinə və siyasi sisteminə avanqard yerinə görə Azərbaycanın siyasi palitrasının ən güclü və nüfuzlu partiyasıdır. YAP, eyni zamanda, ölkəmizdə siyasi mədəniyyətin və siyasi sistemin formalasmasına, təkmiləşməsinə bir-

başa, fundamental töhfələr verən ümumxalq partiyasıdır.

On mühüm məqam budur ki, YAP ölkəmizə yeni və sivil müxalifətçilik amilini gətirdi. Daha dəqiq desək, partiya müxalifət təşkilatı olaraq iqtidara gəldi və siyasi rəqabətde demokratik mübarizə vasitəsini təqdim etdi. Əbəs deyil ki, partyanın keçidiyi tarixi yoldan danışarkən YAP Sədri, Prezident İlham Əliyev bu kimi özəllikləri xüsusi olaraq vurgulayıb: "Partyanın çox böyük tarixi var, partiya Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən çox çətin, ağır şəraitdə yaranmışdır. Ondan sonra partyanın bütün fealiyyəti Azərbaycan xalqına xidmətdən ibarət olmuşdur. Bizim partiyamız müxalifətə yaranmışdır. Yəni biz ilk fealiyyətimizi müxalifət partiya kimi olaraq başlamışq. Ancaq buna baxmayaq, Azərbaycanın qarşısında duran bütün çətin vəzifələrin həlli işində bizim partiyamız çox fəal iştirak etmişdir. Bu bir daha onu göstərir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan dövlətçiliyini möhkəmləndirən və Azərbaycan dövlətçiliyini ən uca tutan partiyadır".

Eyni zamanda, təkzib olunmaz sübutdur ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının formalasmasında və inkişafında Heydər Əliyev siyasi məktəbinin laiyqli davamçısı cənab İlham Əliyev faktoru misilsiz rol oynamışdır. Hələ Yeni Azərbaycan Partiyasının yeni yarandığı vaxtlarda İlham Əliyev Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qoruyan, milli dövlətçilik əsaslarını möhkəmləndirən, respublikamızda demokratik ənənələrin təsbit olmasına şərait yaradan Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən yaxın silahdaşı kimi ciyində daşıdığı ağır yükün məsuliyyətini yaxşı dərk edərək müstəqilliyi yeni qazanmış dövlətimizin rifahi üçün bütün güvvə və bacarığını sərf etmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası: 30 İLLİK ZƏFƏR YOLU

Əvvəli Səh. 12

Seçkilərdən-seçkilərə, qələbələrdən-qələbələrə...

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən partiyaların gücü əlamətdar hadisələr dönməndə, seçimlərdə daha qabarıq görünür. Belə ki, demokratik, şəffaf seçki mühiti partiyaların azad rəqabət aparmasına imkan yaradır və göstərilən nəticələr hər bir siyasi təşkilatın nüfuzunun göstəricisi olur. YAP yarandığı vaxtdan etibarən Azərbaycanda keçirilən bütün seçimlərdə

parlaq qələbələr qazanması hər kəse bəlliidir. Burada diqqətçəkən möqam ondan ibarətdir ki, bu partiya xalqa xidmətə seçilir, iqtidarı ilə sevılır, öz seçki konsepsiyası ilə digər partiyalara qalib gəlir. Çünkü Yeni Azərbaycan Partiyası təkcə seçki üçün çalışır, iqtidarı olaraq xalqa xidmət etməklə dövlətciliyə nə qədər önem verdiyini sübut edir. Məhz bunun nəticəsidir ki, YAP sevilihər seçimlərdən-seçkilərə partiyamızın uğurlarının miqyası genişlənir və bu, seçimlərin nəticələrində də özünü aydın şəkildə ifadə edir. Prezident, parlament, bələdiyyə seçimlərində, keçirilən referendumlarda uğurlar qazanan YAP bu ənənəsini inamlı qoruyub-saxlamaqdadır. Ona görə də, Yeni Azərbaycan Partiyası cəmiyyətimizdə haqlı olaraq qələbələr partiyası statusunu da qazanıb.

YAP-in fəaliyyətinin prioritət istiqamətləri...

Özündə yüksək intellektual potensialı birləşdirən YAP-in sıralarında gənclər də böyük üstünlük təşkil edir və partiya sıralarına yeni qoşulanların mütləq eksəriyyəti də gənclərdən ibarətdir. Təkzibolunmaz faktdır ki, gənclərin partiyamıza axını Heydər Əliyev ideyallarına sa-

diq olmaqla yanaşı, İlham Əliyev amili ilə six bağlıdır. Ümumiyyətlə, Yeni Azərbaycan Partiyası hər zaman fəaliyyətində gənclərə geniş imkanlarının yaradılmasına, onlarda milli şuurun, vətənpərvəlik ruhunun formalaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Ulu Öndərin siyasi kursunu bütün sahələrdə uğurla davam etdirən YAP Sədri, Prezident İlham Əliyevin və Onun rəhbərliyi ilə YAP-in fəaliyyətinin prioritət istiqamətlərindən biri kimi, bu gün də Azərbaycan gənclərinin hərtərəfli inkişafı, ölkənin ictimai-siyasi, sosial-mədəni həyatındakı rolunun artması, idarəcilik strukturlarında geniş təmsil olunması xüsusi diqqət mərkəzindədir. Bu o deməkdir ki, partiya həmişə keçmişinə hörmət, gələcəyinə rəğbet bəsləmək prinsipinə sadıqdır və oturuşmuş təcrübə ilə müasir innovasiyanın sintezini yarada bilir.

Eyni zamanda, bu gün Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən gender siyaseti tarixi ənənələr və müasir dövrün tələbləri ilə uzlaşır. Müstəqil Azərbaycanda qadınların cəmiyyətin müxtəlif sahələrində fəal iştirakının təmin edilməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə six bağlıdır. Məhz Ulu Öndərin ölkəmizə rəhbərliyi dövründə Azərbaycanda qadın hərəkatı yeni vüset alıb, Azərbaycan qadınları dünyada qadın hüquqları sahəsində aparılan mübarizənin daim öz cərgələrində gediblər.

Özünün coxşaxəli fəaliyyəti, liderlik keyfiyyətləri ilə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyeva ölkə daxilində və beynəlxalq səviyyədə Azərbaycan qadının böyük uğurla təmsil edib və bu gün də bu tendensiya davam etməkdədir. Mehriban xanım Əliyeyanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu regional və qlobal miqyasda təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman sahəleri ilə yanaşı, qadın hüquqlarının qorunması, qızların təhsilə cəlb olunması üzrə də geniş fəaliyyət göstərir. Fondu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivəsində qadın problemlərinin həlli yönündə tedbirler həyata keçirir. Mehriban xanım Əliyeva bu gün birinci xanım kimi, cesarəti, humanistliyi, mərhəmeti və fəaliyyəti ilə Azərbaycanın qəhrəman xanım modelini yaradaraq bütün ictimai və dövləti işlərdə qadınların fəallığının artmasına stimul yaratmışdır.

VII qurultaydan irəli gələn uğurlu təməl reallıqları

Yeni Azərbaycan Partiyasının 2021-ci il martın 5-də keçirilən VII qurultayı isə ister partiyanın, isterse də ictimai-siyasi münasibətlər sistemi tarixində mühüm bir hadisə kimi yadda qaldı. Qurultayda partiyanın rəhbər strukturlarının yenidən formalasdırılması ilə bağlı əhəmiyyətli qərarlar qəbul edildi. YAP-da kadr islahatları aparılıraq, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin yetişdirdiyi, mərd, mənəviyyatlı, işgütar, ən əsası sədaqətli şəxslərin seçilməsi günün tələblərinə cavab verdi. YAP-in yeni Nizamnaməsi təsdiq olundu, İdare Heyeti, Təftiş Komisiyası, Veteranlar Şurası seçildi və bir sıra siyasi partiyaların Yeni Azərbaycan Partiyasına qoşulmasına dair müraciətlərinə baxıldı. Beləliklə, YAP Azərbaycanda siyasi sistemdə yeni yanaşma, yeni konfiqurasiyanın formalasması na stimul yaratdı və partiyalar arasında dissıksiya mühitinin yaranması üçün ilkin addımları atdı.

Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyev çıxışı zamanı Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin qurucusu olduğu Yeni Azərbaycan Partiyasının keçidiyi tarixi inkişaf yoluna nəzər saldı, qarşıda duran vəzifələri diqqət etdi, mühüm fikirlər səsləndirdi. Prezident İlham Əliyev onu da vurğuladı ki, Yeni Azərbaycan Partiyası nəinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi partiyasıdır: "Partiyamızın böyük ənənələri var. Qeyd olunduğu kimi, biz gələn il, partiyamızın 30 illik yubileyini keçirəcəyik. Hesab edirəm ki, partiya yeniləşmiş formatda, o cümlədən rəhbər orqanlarında təmsil olunan namızdları nəzərə alsaq daha fəal olacaq, ölkə qarşısında duran problemləri dəha fəal icra edəcəkdir".

Bəli, artıq 30-cu ildönümümüze qədəm qoyduq və cənab İlham Əliyevin irəli sürdüyü tövsiyə və tapşırıqları uğurlar kontekstində həyata keçirilməkdədir. YAP öz potensialını Prezident İlham Əliyevin islahatlarına, onun inkişaf dinamikasına uyğunlaşdırır və qurulaydan sonra baş verən proseslər onu deməyə əsas verir ki, partiyada yeni canlanma başlayıb.

ATA vəsiyyətini yerinə yetirən övlad!

Söz yox ki, öten müddət ərzində zəngin və şərəflü inkişaf yolu keçən Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayının keçirilməsi bir səra zəruri amillərlə əlaqədardır. Hər şeydən önce qeyd etmək lazımdır ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının qurucusu, böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin YAP-ı yaradarkən qarşıya qoymuş məqsəd və vəzifələr, demək olar ki, bütünlükə yərinə yetirilib. Bunlar ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitliyin bərpə olunması, dövlətciliyimizin möhkəmləndirilmesi, milli maraqlarımızı beynəlxalq münasibetlər sistemində müdafiə edə bilən xarici siyaset strategiyasının formalasdırılması, milli, rəqabətqabiliyyəti iqtisadiyyatın yaradılması, müstəqil siyasetin həyata keçirilməsi və ən əsası, ərazi bütövlüyüümüzün bərpə olunması ilə bağlı olan prinsiplər idi. Azərbaycan Prezidenti, partiyamızın Sədri cənab İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində elde etdiyi tarixi zəfərlə Azərbaycan xalqının, eyni zamanda Yeni Azərbaycan Partiyasının ən mürəkkəb və ən çətin, ancaq həm də ən ali məqsədini reallaşdırılmış oldu. Lakin ən əsası - O, ATA VƏSİYYƏTİNI yerinə yetirdi, Azərbaycan dövləti və xalqı möhtəşəm qəlebə qazanaraq həm tarixi ədalətin, həm də ərazi bütövlüğünün bərpasına nail oldu, tarixi Zəfərə imza atdı!

Ardı Səh. 14

Əvvəli Səh. 13**Fateh sərkərdə,
müdrik LİDER!**

Böyük Türk dünyası əsrlerdən bəri bəşəriyyətə bir çox sərkərdələr, fatehlər bəxş edərək adlarını müxtəlif tarixlərin səhifelerine qızıl hərflərlə həkk ediblər. Ədaləti ədaətsizlikdən, haqqı nahaqdan ayıran tarixi şəxsiyyətlərin daim bir amal olub - Türkün adını yazılın tarixlərin sərlövhvlərində ən uca yerde saxlamaq, bu adı qorumaq, inkişaf etdirmek. Böyük Türk irqinə xas olan milli dəyərləri saxlamaq, türkün mənəvi təcəssümünü isbatlamaq kimi vəzifələr də məhz fateh sərkərdələrin üzərlərinə düşən məsuliyyət kimi də dəyərləndirilə bilər. Nə xoşəbxt xalqı ki, Türk dünyasının tərkibində özünəməxsus yer almazımla yanaşı, həm də bu gün qalib dövlət olaraq dünyaya səs salmaqdır, dünyani heyran qoymaqdayıq. Bütün bunları isə bizlərə yaşıdan fateh sərkədemiz İlham Əliyevdir!

Bəli, bir zamanlar ata Heydər Əliyev Türk dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycanı cəngidən xilas etdi, onu inkişaf, tərəqqi yoluna doğru yönəldisə, artıq bu gün onun varisi İlham Əliyev başladılan işi yekunlaşdırıldı. Artıq bütün Azərbaycan dövləti və sərkədəsi ətrafında yumruq kimi bir olan, vahidlik rəmzi daşıyan yenilməz xalq imici ilə ən möhkəm dayaqlara söykənərək öz qalibiyət mövcudluğunu sübuta yetirib.

Düz 200 ildir ki, qələbə və zəfer həsrəti ilə yaşayan xalqımız Azərbaycan fatehi - İlham Əliyev reallığı ətrafında birləşərək Qarabağ torpaqlarını, Zəngəzur dağlarını yağı düşmənin caynağından xilas edərək eyni zamanda, Türk dünyasına zəfer, qələbə şərbətini içirmiş oldu! Fateh Sərkərdə İlham Əliyev Şuşanı və digər torpaqlarımızı İŞGAL-DAN AZAD EDƏRƏK XALQA HƏDİYYƏ ETDI - doğma vətən torpaqlarımızın azad olunmasını arzulayıb görə bilməyən azərbaycanlıların, vətən mühəribəsində canından keçən bütün şəhidlərimizin ruhuna, bugünkü və gələcək nəsillərə Fateh Sərkərdə İlham Əliyevin layiqli hədiyyəsi oldu.

Keçən əsrde yaşamış Hind yoka təlimcisi və filosofu Oshonun (Bhagwan Shree Rajneesh) belə bir fikri var ki, hər hansı nəticənin necəliyini dəyərləndirmək elmi yanaşmadır, səbəbinə, yəni mövcud faktın niyəsini incələmək isə fəlsəfi yanaşmadır. Yəni fəlsəfəde sual edilir: "Bu niye mövcuddur?". Elm isə bəle sual verir: "Bu necə mövcuddur?".

Müzəffər sərkərdə İlham Əliyevin doğulub, böyüyüb, təlim-təbiyə alındığı, şəxsiyyət kimi formalasmasında müstənsə rol oynayan aile mühiti, təhsili və eyni zamanda sağlam və geniş dünyagörüşünün kamilləşməsində Ulu Öndərin genetik kodunun daşıyıcısı olmaqla bahəm, onun siyasi məktəbinin yetirməsi, yaxud da Heydər Əliyev siyasetinin ən yaxın izleyicisi və müşahidəcisi olması faktı siyasi portret cizgisində xü-

susi iz buraxmış ştrixlərdəndir. Hətta Heydər Əliyevin həyatının rəvan olmadığı dövrlərdə ister-istəməz böyük təzyiqi öz üzərində hiss edən oğul Əliyevin siyasi portret cizgilərində iz buraxan bu təzyiqlərə sinə gərmək qətiyyəti İlham Əliyevin xarakterik xüsusiyyətlərində öz əksini tapmışdır. Mətinlik, əzmkarlıq, dözüm və iradə, Onun siyasi porterinə dəki xüsusi ştrix və yaxud ən böyük çizgi səbrə, təmkinlə Qalib Gəlmək əzmi və qəti iradə nümayişi idir. O, başladığı istənilən layihədə öz qalibiyətine, uğurlu nəticəyə böyük inamlı əmindi ki, bu da onun xarizmasını şərtləndirən ən vacib keyfiyyətlərdəndir.

Türk dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycan tarixinin ən ciddi, həyati əhəmiyyətli, dönməs möqamı və dönməs mərhəlesinin yaşandığı bir dövrdə bu qədim xalqa rəhbərlik, sərkərdəlik etmək missiyası nəsib olmuş İlham Əliyevin geniş analitik təfəkkür-dərin zekanının, formalaşlığı və yaşadığının zaman-dövran və mühitin, keçidiyi burulğanlarla zəngin olan siyasi-həyat təcrübəsinin salnaməsidir. Onun keçmiş və müasir liderlərdən bir fərqliliyi də, bəlkə də har-

**İlham Əliyevin
sədaqətli
silahdaşı Mehriban
xanım Əliyeva!**

Tarixi təcrübə və bugünkü ən yeni reallıqlar bir daha təsdiq edir ki, qələbəni yalnız güclü iradəyə sahib, qətiyyətli, cəsur qərarlar qəbul edən, milli maraqları hər şeyden üstün tutmağı və həm də onu qorumağı bacaran liderlər qazana bilirlər. 44 günlük Vətən mühəribəsi tarixində Azərbaycan xalqı öz Liderində bütün bu keyfiyyətləri bir daha gördü. Ancaq bunu təkcə Azərbaycan xalqı deyil, dost da, düşmən də, bütün dünya da gördü. Azərbaycan xalqı öz mübarizəsi ilə işğala məruz qalan, haqqı əlindən alınan xalqlara bir örnek oldu, bütün dünyaya ədaləti, beynəlxalq hüququ necə bərpa etməyi göstərdi. Ancaq bunun üçün milli gücün məqsədyönlü şəkilədə səfərbər olması şərti də var ki, bu da yənə əsas etibarla LİDER amili ilə bağlıdır. İlham Əliyevin sədaqətli silahdaşı ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın mərdliyi, vətənpərvərliyi nəticə-

nə əsas etibarile lider amili ilə bağlıdır.

Bu da danılmaz həqiqətdir ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi mütərəqqi islahatlar hər zaman uğurlu nəticələr verib, global böhənə şəraitində belə, hərəkəfli inkişaf templəri davamlı olub, sosial-iqtisadi sahədə ölkəmiz neinki ağır fəsadlarla üzləşib, əksinə, təqdirəlayiq uğurlar əldə edib.

Hazırda isə əldə etdiyimiz tarixi qəlebəmiz yeni reallıqlar yaradıb və Yeni Azərbaycan Partiyası da ele bu reallıqlardan çıxış edərək, özünün yeni fəaliyyət programını müəyyənləşdirərək yoluna davam etməkdədir:

1. Vətən mühəribəsindən sonrakı dövrde isə Azərbaycanda proseslər iki mərhələdə həyata keçirilməyə başlanıldı: İşğaldan azad olunmuş torpaqlarda, yeni Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında bərpa-quruculuq prosesi, digəri isə müasir mərhələyə qədəm qoymuş islahatların daha yeni məcrada icra olunması.

2. Bu islahatlar ölkənin hakim siyasi təskilatı olan Yeni Azərbaycan Partiyasında da davam etdirilib və əldə edilən müsbət nəticələr göz önündədir. Artıq 30 illik yubileyini qeyd etdiyimiz YAP ötən dövr ərzində Azərbaycanın əldə etdiyi davamlı uğurların, nailiyyətlərin siyasi istinadgahı olub.

Son illərdə cənab Prezidentin həyata keçirdiyi mütərəqqi islahatların, eləcə də dövlət strukturunda apardığı modernleşmənin daha müsbət effekt verdiyi göz önündədir - təkcə bir faktı söyləmək yetərlidir ki, 2016-cı ildə ölkədə keçirilən ümum-xalq referendumundan sonra siyasi sistemdə reallaşan yeniliklər, vitse-prezidentlik institutunun yaradılması və Mehriban xanım Əliyevanın bu vəzifəyə təyinatı, bu sahədə onun həyata keçirdiyi islahatlar, dövlət siyasetinə verdiyi dəstək çox uğurlu nəticələrlə əlamətdar olub. Bu gün Mehriban xanım Əliyevanın həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədr müavini olaraq Prezident İlham Əliyevlə ciyin-ciyan xalqımızın, dövlətimizin xoşbəxt və firavan həyatını təmin etmək üçün gecəli-gündüzlü fəaliyyət göstərməsi də Vətənini, dövlətini sevən hər bir azərbaycanlı üçün qürurdoğuru həqiqət, fərəhədici reallıqdır. Beləliklə, Birinci vitse-prezident Mehriban

xanım Əliyevanın partiya Sədrinin birinci müavini təyin edilməsi onun dövlət başçısı İlham Əliyevle birlikdə Azərbaycana daha möhtəşəm uğurlar qazandırmasına əsaslanır. Mehriban xanım Əliyevanın ənənəvi qurşaklılıq, dövlətçiliyinin inkişafına, qarşısındaki illər üçün müəyyənləşdirilən hədəflərin gerçəkləşdirilməsinə davamlı töhfələrində öz aydın ifadəsini təpib.

və sonda...

Beləliklə, ötən 30 ilin uğurlu təhlilini apararkən eminliklə deyə bilerik ki, bu gün həm Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətində, həm də ölkəmizin gelecek inkişafı baxımından yeni mərhələnin əsası qoyulub. Ümumxalq partiyası olan YAP bundan sonra da qarşısında duran strateji əhəmiyyətli vəzifələri uğurla yerinə yetirməklə ölkəmizin dayanıqlı və dinamik inkişafına müstəsnə töhfə verəcək.

"SƏS" Analitik Qrupu

dasa müəyyən energetik-mistik qanunu-nayğunluq da var ki, sanki Uca yaradan oğul Əliyevi xarakterik olaraq müasir Azərbaycan coğrafiyası üçün görəvlen-dirmişdir.

Bu böyük şəxsiyyətdə Şərqi uzaq-görən müdrikliyi, Qərbin təmkinli, praq-matik soyuqqanlılığı, ancaq eyni za-manda qafqazlıların da mərdliyi və isti-qanlılıq xüsusiyyətləri cəmləşmişdir.

Böyük ingilis siyasetçisi və dövlət xadimi Uinston Çörçill demisidir: "Dövlət xadiminin siyasi xadimən fərqi odur ki, siyasetçi gələcək seckiləri, dövlət xadimi isə gələcək nəsilləri düşünərək fəaliyyət göstərir". İlham Əliyev böyük dövlət xadımı kimi məhz gələcək nəsilləri, Türk dünyasının gə-ləcəyinin əsaslarının qurulması, möh-kəmləndirilməsi yönündə uğur trayek-toriyasını cızır, silinməz izlərini qo-yur.

sində ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafında xüsusi rolu qələbələrmizə öz töhfəsi-ni vermişdir.

Bu zəfer qətiyyətli sərkərdənin "dəmir yumruğ"u, qüdretli ordunun şücaəti, xalqın liderinə sarsılmaz inamı sayəsində reallaşdı. Bu qələbə ilə Azərbaycan dövləti 2 esrlik münaqışaya, 30 illik mühəribəyə son qoydu, torpaqlarımız düşmən tapdağından azad edildi, yüz minlərlə insanın ağır kə-dərlə daşıdığı məcburi köçkü statusu ləğv olundu, soydaşlarımızın yurd, torpaq hə-sərətine son qoyuldu.

44 günlük Vətən mühəribəsi tarixində Azərbaycan xalqı öz liderində bütün bu keyfiyyətləri bir daha gördü. Azərbaycan xalqı öz mübarizəsi ilə işğala məruz qalan, haqqı əlindən alınan xalqlara bir örnek oldu, bütün dünyaya ədaləti, beynəlxalq hüququ necə bərpa etməyi göstərdi. Ancaq bunun üçün milli gücün məqsədyönlü şəkilədə səfərbər olması şərti də var ki, bu da ye-

**Sabir Rüstəmxanlı,
Vətəndaş Həmrəyi
Partiyasının sədri,
Milli Məclisin deputati**

-YAP Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə yaradılıb. Azə-

baycanın son 30 illik tarixində şübhəsiz ki, bu partiyasının özünəməsus rolu var. YAP Azərbaycanın bir çox bacarıqlı, təcrübəli insanlarını öz etrafında toplayıb. Onlarla bir hissəsi səmimi şəkildə bu partiyaya qoşulub, bir hissəsi isə Ulu Öndər Heydər Əliyevə olan sevgilərindən. Hər bir halda bu partiya uzun illərdir ki, Azərbaycan həyatında çox ciddi rol oynayan real gücdür. Uzun müddət bu partiya ile bizim partiya arasında da görüsələr baş tutub. İkinci Qarabağ savaşından sonra Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Vətəndaş Həmrəyi Partiyası arasında dəsəmərəli əlaqələr qurulmağa başlayıb. Mənən YAP sıralarında dostlarmış var, möhkəm əlaqələrə malik. Fürsətdən istifadə edərək, YAP üzvlərini, başda partiyasının Sədri, ölkə Prezidenti İlham Əliyev olmaqla hər birini 30 illik yubley münasibətə təbrik edirəm.

***

**Fərəc Quliyev,
Milli Dirçəliş Hərəkatı
Partiyasının sədri**

-YAP uzun bir yol keçən partiyadır. Təbii ki, siyasi partiyada

təşkilatların biri-birinə alternativ olması, fərqli fikir bildirməsi düşməncilik deyil. Sadəcə olaraq hər kəsin öz fikri var və bu fikirlər fərqliidir. Azərbaycan siyasi mühitində YAP-in təbii ki, xüsusi bir yeri var. Xüsusilə də bu partiyanın rəhbəri, cənab Prezident İlham Əliyevin zəfər tarixinə imza qoyması bu partiyasının ən böyük uğurudur. Əlbətə, biz siyasi rəqiblərik. Çalışırıq ki, rəqabət mühitində fikirlərimizi müzakirəyə getirək, amma etiraf olunmalıdır ki, partiyasının həm daxili, həm də xarici siyasetdə yürütdüyü işlər tamamilə normaldır. Bunlar həm də böyük qələbəmizin eldə olunmasının səbəblərindəndir. O qələbə bir güne eldə olunmayıb. Uuzun müddət ərzində hakimiyyətin apardığı siyasetin uğurudur. Bütün sahələrdəki uğurları sadalamaq mümkündür. Lakin ən mühimi bizim zəfərimizdir. Bu partiyada mənim çoxlu dostla-

rım var. Hesab edirəm ki, YAP bundan sonrakı dövrlərdə də bütün sahələrə öz töhvəsini vermək imkanında olan bir partiyadır. Bir dəha ugurlar arzulayıram.

***

**Bədrəddin Quliyev,
Cümhuriyyət Xalq
Partiyasının sədri**

SİYASİ PARTİYA LİDERLƏRİ YAP HAQQINDA

- Yeni Azərbaycan Partiyası hakimiyyətə geldikdən sonra bir sıra ölkə və beynəlxalq məqyaslı ugurlara imza atılıb. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin və Bakı-Ərzurum qaz kəmərinin, Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu çəkilməsi, sosial-iqtisadi sahədə nailiyyətlərin qazanılması, geniş quruculuq-abadlıq işlərinin aparılması, ordu, təhsildə, elmdə və digər sahələrdə yeniliklərə və nailiyyətlərə imza atılması məhz iqtidár partiyası olan YAP-in uğurlarıdır. Ölkə iqtisadiyyatına qoyulan xaric investisiyanın həcmi hər il artmaqdadır. Bütün bunlar ölkə Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri İlham Əliyevin sosial-iqtisadi stratejiyəsinin bəhrəsidsidir. Görülən işlər, həyata keçirilən islahatlar söz yox ki, Azərbaycanın dövət müstəqilliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edir. Yeni Azərbaycan Partiyasının Azərbaycan cəmiyyətində rolü və yeri artmaqdadır. Siyasi partiya olaraq biz YAP-la dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, xalqımızın milli maraqlarının təmin olunması yönündə sağlam rəqabət şəraitində fəaliyyət göstəririk. 30 illik yubley münasibəti ilə YAP üzvləri təbrik edirəm.

***

**Arzuxan Əlizadə,
AMİP sədri**

-YAP-in yaranmasının 30 ili tamam olur. Bu partiya qısa müddət ərzində hakimiyyətə gəlməyi bacarıb. Artıq uzun müddətdir ki, həkim partiya olaraq fəaliyyət göstərir. Təbii ki, partiyani 30 illik yubileyi münasibətə təbrik edir, uğurlar arzu edir. Arzu edirəm ki, həkim partiya olaraq bütövlükde ölkənin partiyalaşma institutunun bir qədər də möhkəmlənməsinə öz töhvəsini versin. Hakim partiya olaraq ölkədə fəaliyyət göstərən partiyaların fəaliyyətində, güclənməsində və normal fəaliyyət göstərmə imkanlarının yaranmasında üzərlərinə çox böyük məhsəliyət düşür. Müəyyən bir dövr ərzində hakim partiya olaraq ola bilər ki, müəyyən partiyalar arasında anlaşılmazıqlar olsun. Amma hesab edirəm ki, bütün bunlar əlkənin in-

-YAP-ı yubileyi münasibətə təbrik edir, ugurlar arzu edirəm. Hər bir halda iqtidár partiyası olduğunu üçün məhsəliyətləri daha çoxdur. Güman edirəm ki, bundan sonrakı fəaliyyətlərində xalq prioritət tutarlar. Biz də çoxpartiyalı sistemin inkişaf etməsini isteyirik. Sağlam rəqabətin, sağlam münasibətlərin tərəfdarıdır. Iqtidár-müxalifet münasibətlərinin düşməncilik yox, rəqabət mühitində olmasına isteyirik. Ümid edirəm ki, son dəyişikliklərən, YAP-in son qurultayından sonra əvvəlki fəaliyyətlərindən dəha demokratik, daha uğurlu olar.

***

**Nemət Pənahlı,
Azərbaycan Milli
Dövlətçilik Partiyasının
sədri**

yol çox uğurlu yoldur.

Biz bu partiyanın yaradıcısından və dövlətçilik ənənəsini öyrənmişik. Partiya üzvləri də hər zaman Ulu Öndər Heydər Əliyev məktəbindən dərs götürmeliirlər. Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərinin, feallarının hər birini 30 illik yubiley münasibətə təbrik edirəm.

***

**Ağasif Şakiroğlu,
Gələcək Azərbaycan
Partiyasının sədri**

-YAP müstəqil Azərbaycan dövləti ilə bərabər yaşıdadır. Tə-

sadüfi deyil ki, biz oktyabrın 18-də müstəqilliyimizin 31 ilini qeyd etdik. Ondan cəmi bir neçə ay sonra YAP-in 30 illik yubileyidir. Hesab edirəm ki, YAP-in Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında çox böyük xidmetləri var. Rəqib olsa da, maraqlı rəqabətdir. Yeni rəqib olsa da, belə dövlətimizin uğurlarında verdiyi töhveləri danmaq qeyri-səmimilik olardı. Bu partiya həm də siyasi partiyaların bir institut olaraq inkişafına getirib çıxardı. YAP üzvlərinin, feallarının hər birini 30 illik yubiley münasibətə təbrik edirik.

***

**Qulam Hüseyn Əlibəyli,
Aydınlar Partiyasının
sədri**

-Hesab edirəm ki, 30 il böyük bir dövrdür. Bu dövrdə də hər bir partiya qarşısında müəyyən

kışafı namine olub. Bundan sonra fəaliyyətində də YAP-a ugurlar arzu edirik.

***

**Akif Nağı,
Azad Vətən
Partiyasının sədri**

-Bu partiya uğurlu bir yol keçdi. Yarandıqdan qısa müddət sonra

hakimiyyətə gəldi. YAP-in sosial bazası var idi, onların mövqeyi cəmiyyət tərəfindən müdafiə olundu. Buna görə də qalib geldilər. Son illərdə də yaxşı islahatlar həyata keçirilər. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın daxili, xarici siyasetində ugurlar əldə olunub. Bu baxımdan da hesab edirəm ki, müsbət bir siyaset və partiyadır

***

**Hafiz Hacıyev,
Müasir Məsavat
Partiyasının sədri**

-Bu partiyasının qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyevdir. Buna gö-

məqsədlər dayanır və partiya həmin məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyət göstərir. YAP da yarandıqda parlament tipli bir partiya kimi özünü elan etmişdi və qısa müddətdə də hakim partiya oldu. Bir partiya olaraq təbii ki, bu və ya digər şəkildə cəmiyyətə müəyyən təsirlər göstərib. Amma belə hesab edirəm ki, bütövlükde bugünkü hakimiyyətin qazandığı ugurlarda YAP-in rolü çoxdur. Bu daha çox hakimiyyətin özünün nüfuzundan irəli gələn ugurlar kimi qiymətləndirirəm. Amma hər bir halda iqtidár partiya olaraq normal fəaliyyət yolu keçib. Onların qarşısından gələn yubileylərini təbrik, ugurlar arzulayıram.

Ardı Səh. 16

***
**Tural Abbaslı,
Ağ Partiyasının sədri**

rə də partiyasının bünövrəsi olduqca güclüdür. YAP-in 30 ildə keçdiyi

Əvvəli səh. 15

***

**Elşad Musayev,
Böyük Azərbaycan
Partiyasının sədri**

-YAP-in yaranmasının 30 illik

yubileyidir. Başda ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyev olmaqla bütün üzvlərini təbrik edirəm. YAP Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən ölkənin çox gərgin bir vaxtında yaradılmış partiyadır. Bu partiyanın qazandığı uğurlar da təbii ki, ilkin olaraq Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ölkənin qarışq bir zamanında Ulu Öndər həkimiyətə geldi. Bundan sonra da bu partiyani formalasdırmağa başlandı. Lakin təbii ki, cəmiyyətdə müxtəlif mövqelər var. Bir daha yubiley münasibətilə təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, ölkənin ictimai-siyasi həyatında YAP üzvlərinin daim müsbət işləri olsun.

***

**Abutalib Səmədov,
Azərbaycan Naminə
Alyans Partiyasının sədri**

-Yeni Azərbaycan Partiyası 1991-ci ilin soyuq qış günlərinin birində blokada şəraitində yaşayın və ciddi problemlər içərisində daxili və xarici düşmənlərə qarşı mübarizə aparan Naxçıvanda yaradıldı. Həmin dövrde Naxçıvanda yeni dövlətin yaradılması, yeni

müstəqil Azərbaycanın formalas-

ması istiqamətində qızığın iş gedirdi. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasında müstəqillik hərəkatının önündə yer alanlar, böyük Heydər Əliyevin silahdaşları aparıcı rol oynadılar. Təsis qurultayında qəbul olunan partyanın ilk bəyanatında "qarşıya qoyulan məqsədlərə çatmaq üçün bütün siyasi partiyalar və ictimai təşkilatlarla, ictimaiyyətin geniş dairələri ilə fəal əməkdaşlıq etməyə, bütün səviyyələrdə ümumi mənafəfləri razılışdırmağa, başqa siyasi mövqədə və əqidədə olanlarla açıq, vicdanlı dialoq və danışqlar aparmağa hazır olduğunu" bəyan edən Yeni Azərbaycan Partiyası ötən 30 il ərzində bu mövqeyinə sadıq qaldı. İkinci Qarabağ müharibəsində Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri ön cəbhələrdə yer aldılar və digər siyasi qüvvələrin partyanın sədri, prezident İlham Əliyev etra-

fında birləşməsində, tariximizin ən böyük qələbesinin qazanılmasında mühüm rol oynadılar. Fəaliyyətdə olduğu 30 il ərzində tariximizin ən şərəfli səhifələrinin yazılışında həllədici rol oynayan Yeni Azərbaycan Partiyasının görəcəyi böyük işlər hələ qarşılardır və mən bu yolda partiyaya uğurlar arzulayıram.

***

**Teyyub Qənioğlu,
Təkamül Partiyasının
sədri**

-YAP-nın yaradılmasının 30 illiyi münasibəti ilə partyanın sədri, cənab İlham Əliyev başda olmaqla, bütün partiya üzvlərini Azərbaycan Təkamül Partiyası adından təbrik edir, vətənimizdən daha sürətə inkişafi, ölkəmizdə sivil və-

çox qısa müddətdə siyasi meydanda öz sözünü dedi. Çünkü Azərbaycan xalqı belə bir Liderə, belə bir partiyaya çoxdan ehtiyac duyurdu. YAP qaliblərin partiyasıdır. Bu partiya son 30 illik müddətdə bütün şekilləri qalibiyətlə başa vurub, xalqın rəğbətini, vətəndaşların etimadını qazanıb. Ölkədə ən çox üzv sayı olan partiya da məhz Yeni Azərbaycan Partiyasıdır. Ona görə ki, bu partiyaya böyük bir inam var. Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan siyasetinə böyük simalar bəxş edib, ölkə siyasetində hər zaman mayak rolinə oynayıb, tanınıb, yüksəlib, səmimi və adekvat siyaset yürüdüb. Mən Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərini 30 illik yubileyləri münasibətlə ürəkdən təbrik edirəm. Tanrı onları hər birini qorusun. İşləri avand, uğurları bol olsun.

seyirli, gərəkli fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıram.

***

**Hacı Hacıyev,
Azərbaycan Kommunist
Partiyası MİK sədri**

-Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması müstəqilliyini yenice

bərpa etmiş Azərbaycanda həkimiyətin milli maraqlara zidd siyaseti nəticəsində ölkədə ictimai-siyasi böhranın, iqtisadi tənezzülün hökm sürdüyü dövrə təsadüf edir. O zaman müstəqilliyinin itirilməsi təhlükəsi ilə üzləşən Azərbaycanın ümidi müdrik dövlət xadımı, zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik olan, öz fəaliyyətdə xalqın ali mənafeyini, dövlətin milli maraqlarını rəhbər tutan görkəmli siyasi xadim Heydər Əliyev idi. Yeni Azərbaycan Partiyasının qısa müddətdə xalqın sevimli partiyasına çevrilmesinin isə tek bir səbəbi var idi - xalqın partyanın sədrinə olan sevgisi, inamı. Ulu Öndərin də dediyi kimi, Yeni Azərbaycan Partiyası öz fəaliyyəti ilə səbuta yetirdi ki, o, məhz yeni müstəqil Azərbaycanı qurmağa, onu zirvelərə, parlaq gələcəyə daşımaga qadir partiyadır. Partiya üzvlərinin böyük hissəsi gənclərdir. 2020-ci ilde onlar da Azərbaycanın tarixi Zəfərinin qazanılmasında müstəsnə rol oynadılar. Bu gün eminliklə demek olar ki, yaradıcı Ümummilli Lider olan Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətdən dahi şəxsiyyətin ideya və arzuları yaşayır. Qarabağ Zəfərindən sonra yaranmış yeni reallıqlar fonunda ölkəmiz YAP-in Sədri, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi il gələcəyə doğru inamlı irəliləyir. Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illiyi ilə əlaqədar partyanın rəhbərliyini və üzvlərini cəmimi qəlbdən təbrik edirəm!

Yubileyiniz mübarək!

SİYASİ PARTİYA LİDERLƏRİ

YAP HAQQINDA

***
**Kamil Seyidov,
Azad Respublikalı
Partiyasının sədri**

-1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda keçirilən Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransında Ulu Öndər Heydər Əliyevin partyanın Sədri seçilməsi Azərbayca-

təndaş cəmiyyətin formalaşması istiqamətində fəaliyyətinə uğurlar arzu edirəm! İqtidar partiyası olaraq dövlətimizin daha sürətə inkişafi, güclənməsi, cəmiyyətin demokratikləşməsi istiqamətində məsuliyyət daha çox YAP-nın üzərinə düşür. YAP-nın bu şərəfli vəzifələrin həllinə bundan sonra da töhfə verəcəyinə inanır və uğurlar dileyirəm.

***

**Elşən Musayev,
Azərbaycan Demokratik
Maarifçilik Partiyasının
sədri, Milli Məclisin
deputati**

-Yeni Azərbaycan Partiyası dövrün tələbi ilə yaranmış partiyadır. O zaman ən çətin dövrlərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə həmin partiya yaradıldı və

nin o zamankı gərgin, təhlükeli ictimai-siyasi vəziyyətin daha da kəskinləşməsindən irəli gələn tarixi zərurət idi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin nüfuzu, Azərbaycan xalqının Ona göstərdiyi yüksək etimad Yeni Azərbaycan Partiyasının qısa müddət ərzində təşkilatlanmasına, ölkənin bütün regionlarında özəklərini yaratmasına şərait yaratdı. Prezident, YAP-in Sədri İlham Əliyevin böyük sərkərdəlik məhərəti nəticəsində 30 il işgal altında olmuş torpaqlarımız azad edildi. Vətən müharibəsindən sonra ərazilərimizdən-əgəniş-quruculuq işləri həyata keçirilir. Budur artıq Yeni Azərbaycan Partiyası 30 illik yubleyini böyük coşqu və təntənəli şəkildə, qalib dövlətin siyasi təşkilatı olaraq qeyd edir. Bu münasibətlə Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, Ölkə Prezidenti İlham Əliyev başda olmaqla partiya üzvlərini, təssübkeşlərini təbrik edir

**YAP-in yarandığı
ictimai-siyasi şərait**

Tarixi faktlar və reallıqlar göstərir ki, hər bir dövlətin müstəqillik əldə etməsi və inamlı inkişafını təmin edən strateji amillerdən biri liderlik fenomenidir. Tarixi-siyasi, coğrafi şəraitdən, siyasi sistemin xüsusiyyətindən asılı olmayaraq, liderlik fenomeni milli dövlətin formalaşmasında ve inkişafında həlledici rola malikdir. Bu mənada, bu gün Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi mövcudluğunu və inkişafı liderlik amili ilə birbaşa bağlıdır.

İnkaredilməz reallıqdır ki, Azərbaycan xalqı və dövlətinin tarixin səhnəsində özü-nəməxsus yer tutmasını, gerçək müstəqilliyyini əldə edərək qoruyub saxlamasını təmin edən dahi şəxsiyyət, əbədiyyaşar lider, Ulu öndər Heydər Əliyev olmuşdur. İctimai-siyasi sabitliyin qorunmasının, mövcud iqtisadi inkişafın, hərtərəfli tərəqqinin təməlində Ümummilli lider Heydər Əliyevin inkişaf strategiyası, Onun müəyyənləşdirdiyi daxili xarici siyaset xətti dayanır.

Ümumiyyətlə, Ümummilli lider Heydər Əliyevin həm SSRİ dönenmində, həm də müstəqillik illərində ölkəmizə rəhbərliyi dövründə xalqın rifah halının daha da yaxşılaşdırılması, respublikamızın tərəqqisinin təmin olunması və digər istiqamətlərdə tarixi əhəmiyyətə malik olan misilsiz işlər görülmüşdür. Ulu öndər Heydər Əliyevin xalqımız və dövlətçiliyimiz qarşısındaki tarixi fealiyyətini, misilsiz xidmətlərini anlamaq üçün Onun siyasi fealiyyətinin bir dövünə nəzər salmaq kifayətdir.

1987-ci ilin oktyabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitesi Siyasi Bürosunun vəşəxən baş katib Mixail Qorbaçovun yeritdiyi siyasi xəttə etiraz əlaməti olaraq tutduğu vəzifelərdən istefə verən Heydər Əliyev 1990-ci ilin 20 yanvarında sovet qoşunlarının Bakıda töretdiyi qanlı faciə ilə əlaqədar ertəsi gün 6 Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində bəyanatla çıxış edərək Azərbaycan xalqına qarşı törendilmiş cinayətin təşkilatçıları və icraçılarının cəzalandırılmasını tələb etmişdir. O, Dağlıq Qarabağda yaranmış keşkin münaqişəli vəziyyətlə bağlı SSRİ rəhbərliyinin ikiüzlü siyasetinə etiraz əlaməti olaraq, 1991-ci ilin iyulunda Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sıralarını tərk etmişdir.

1990-ci ilin iyulunda Azərbaycana qayıdan Heydər Əliyev ilk əvvəl Bakıda, sonra isə Naxçıvanda yaşmış, həmin ildə də Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilmişdir. Azərbaycanın en yeni tarixində mürekkeb proseslərin getdiyi həmin vaxtda ümummilli liderin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri seçildiyi gün-3 sentyabr 1991-ci il müstəqilliyini yenice qazanmış bir ölkənin tarixin təlatümlü burulğanından qurtarmaq missiyasının başlanğıcı, eyni zamanda milli dövlətçiliyimizin əsaslarının qoyulduğu, xalqımızın varolma, özünü dünyada təsdiq etmək kimi arzu və amallarının başlanğıc tarixi idi. Sonralar dahi şəxsiyyət bu barədə demişdir: "Bu zamanın, bu dəqiqliklərin, bu saatın hökmünü nəzərə almağa bilməzdim... Xalqın bu əhval-ruhiyyəsini, tələblərini nəzərə alaraq bütün məsələləri götür-qoy etdim. Yəqin etdim ki, mən öz prinsiplərimə sadıq qalaraq, eyni zamanda indi Azərbaycanın, Naxçıvanın belə vəziyyətində, çətin günündə, dövründə mənim üzərimə neinki deputatların, binanın qarşısında, ətrafına topluşan naxçıvanlıların qoyduqları vəzifənin ifasından geri çekilsəm, bu, xalqın ağır gündən qaćmaq deməkdir... Men öz taleyimi xalqa tapşırışam və xalqın iradəsini, yəqin ki, indi bu müddətdə, bu çətin dövrde yerinə yetirməliyəm".

Ümummilli lider Heydər Əliyevin fealiyyəti, onun iradesi ilə qəbul olunmuş qərarlar müstəqillik tariximizin en parlaq səhifələridir. Ali Məclisin Sədri vəzifesinin icrasına başlayandan cəmi 4 gün sonra - 1991-ci il sentyabrın 7-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Müdafiə Komitəsinin yaradılma-

sı haqqında Qərar qəbul etmişdir. Bu qərar Naxçıvanın müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində atılan ilk addım oldu. Sonrakı dövrlərdə qəbul edilmiş tarixi qərarlarla Naxçıvanda yerləşən sovet qoşunlarına məxsus hərbi texnika və silahların muxtar respublikada saxlanılması vəşəxi heyətin çıxarılması təmin edilmişdir. Əhalinin müteşəkkiliyi, torpağa bağlılığı və Ulu Öndər olan sonsuz inamı nəticəsində Muxtar Respublikada ilk milli ordu birləşmələri yaradılmış, Naxçıvanın müdafiə potensialı yaxşılaşdırılmış, bugünkü qüdrətli Azərbaycan Ordusunun əsası ilk dəfə məhz Naxçıvanda qoyulmuşdur.

Bəhs olunan dövrdə hakimiyətdə olan səriştəsiz, bacarıqsız və təsadüfi şəxslərin eməlləri nəticəsində 1993-cü il iyun ayının evvəllərində respublikada gərgin ictimai-siyasi vəziyyət yaranmışdı. Hadisələr kulminasiya nöqtəsinə çatmış, silahlı qarşidurmalardan fonunda hakimiyət böhranı, siyasi böhran bütün ölkəni öz cənginə almışdı. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bir əsrə ikinci dəfə itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Vəziyyətin getdikcə ağırlaşdığını gören xalq yegane ümidi yeri kimin vaxt Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri vəzifəsində işleyən ümummilli liderimiz Heydər Əliyevə üz tutdu.

Heydər Əliyev və Yeni Azərbaycan Partiyası

1992-ci il oktyabrın 16-da ziyalıların, təmənmiş elm və mədəniyyət xadimlərinin Ulu Öndər xalqın mütləq əksəriyyətinin siyasi iradəsini əks etdirən, "Ses" qəzetində dərc olunan "Azərbaycan Sizin sözünüzü gözləyir" müraciətinə dahi şəxsiyyət 8 gündən sonra yene "Ses" qəzeti vasitəsilə "Yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda" tarixi cavabında Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasını obyektiv zərurət kimi əsaslandırmışdır.

Ölkəmizin ictimai-siyasi həyatı, gələcəyi üçün daha mühüm bir hadisə 1992-ci il noyabrın 21-də yene də Naxçıvanda baş verdi: respublikanın müxtəlif bölgələrindən gələn 550-dən artıq nümayəndənin iştirakı ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı keçirildi. Vurğulamaq lazımdır ki, Yeni Azərbaycan Partiyası hakimiyət uğrunda deyil, Azərbaycanın xilası naminə yaradılmışdır. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev də deyirdi ki, "Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi proseslərin içərisində çıxan zərurətdir. O, bir adamın istəyi ilə yaranan partiya deyildir. Yeni Azərbaycan Partiyasının fərqi ondan ibarətdir ki, bu partiya onu yaratmaq isteyən, siyasi fealiyyətə məşğul olmaq isteyən adamların istəkləri ilə ağır şəraitdə, böyük təqiblər şəraitində yaranmış bir partiyadır. Bu partiya yalnız xalqın istəyi ilə, xalqın təşəbbüsü ilə yaranan partiyadır".

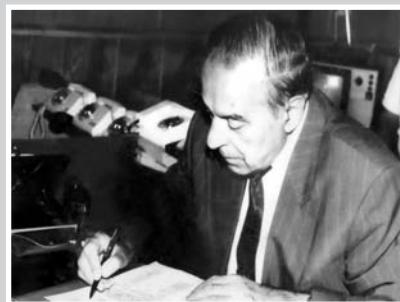
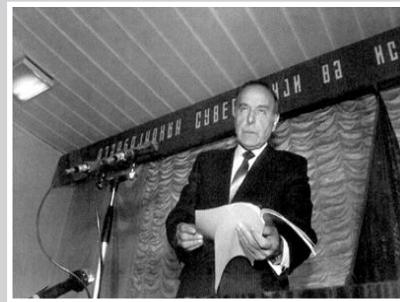
Azərbaycanın gələcəyinin tehlükə qarşısında qaldığı, dövlətimizin taleyinin həll olunduğu bir dövrdə yaranan Yeni Azərbaycan Partiyası milli dövlətçiliyimizin inkişafı üçün son dərəcə həmisi olan yeni tarixi mərhələnin əsasını qoydu. Güclü sosial bazası, gerçəkliyə eəsaslanan programı, ən önemlisi isə ulu öndər Heydər Əliyev kimi lideri olan Yeni Azərbaycan Partiyasının siyasi səhnəyə çıxmazı XX əsr Azərbaycan tarixinin mühüm hadisəsi idi.

Yeni Azərbaycan Partiyasının keçdiyi yol, əldə etdiyi nailiyyətlər Azərbaycanın dövlətçilik salnaməsidir. Ölkə Prezidentinin də dediyi kimi: "Azərbaycan bütün sahələr üzrə uğurlara nail ola bilibdir. Bu uğurların təməli 1992-ci ilin noyabrında qoyulub. O vaxt Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması nəticəsində Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini qoruya və möhkəmləndirə bilib. Bu gün bütün dünya görür ki, Azərbaycan özüne güvenən, öz daxili resurslarına arxalanən, müasir ənənələrə bağlı olan güclü dönyəvi dövlətə çevrilib".

Ardı Səh. 18

Şanlı tarix

Şanlı tarix

Əvvəli Səh. 17

Haqlı olaraq müstəqil dövlətçiliyimizin dönüş nöqtələrindən hesab edilən hadisələrdən biri də Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasıdır. Siyasi analitik-ekspertlərin, ziyalıların, ümumiyyətlə, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrindən olan insanların dilindən tez-tez belə bir ifadə eşidir: "YAP ictimai tələb əsasında və siyasi zərurətdən yaranmış partiyadır". Əlbəttə, bu, ictimai-siyasi və tarixi reallığıks etdirən, tamamile doğru və dəqiq yanaşmadır. Müstəqilliyin ilk illərində ölkə daxilində siyasi ziddiyətlərin dərinleşməsi, vətəndaş qarşıdurmasına yol açan gərginliyin artması, Azərbaycana beynəlxalq təzyiqlərin güclənməsi, Ermənistən ölkəmizə təcavüzünün genişlənməsi - torpaqlarımızın işğal edilməsi, digər neqativ hadisə və proseslər Azərbaycanın formal xarakter daşıyan müstəqilliyyinin itirilməsi təhlükəsini aktuallaşdırılmışdı. Belə bir şəraitdə yalnız qətiyyətli, təcrübəli siyasi lider uğurlu strateji kurs həyata keçirərək və milli həmrəyliyi təmin edərək Azərbaycanın xilasına nail ola bilərdi. İnam, etibar və etimad ünvanı isə belli idi. 1992-ci il oktyabrın 16-də bir qrup Azərbaycan ziyalısının Heydər Əliyevə müraciət edərək Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasını təklif etməsi bunun bariz nümunəsi, eyni ifadəsi idi. Belə partiya Azərbaycanın siyasi-ictimai həyatında feal iştirak edərək yeni, müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsində və inkişafında tarixi rol oynaya bilərdi. Beləliklə, 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda YAP-in təsis konfransının keçirilməsi, Ulu Önder Heydər Əliyevin partyanın Sədri seçilmesi xalqımızın gələcək taleyini, ölkəmizin perspektivini müəyyənləşdirən çox müümüm, əlamətdar hadisə oldu.

Dövlətçilik maraqlarının etibarlı və qətiyyətli müdafiəçisi

Güclü lider etrafında yaradılan Yeni Azərbaycan Partiyası qısa müddət ərzində xalqızsə etrafında six birləşdirdi və siyasi səhnədə yüksəliş keçərək layqli yer tutdu. Bunu mümkün edən bir çox strateji faktor var idi. Ən əsası o idi ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyət konsepsiyasını və prioritətlərini möhz dövrün çağrışlarına, realıqlarına uyğun müəyyənləşdirmişdi, YAP sözün əsl mənasında, Azərbaycanın dövlətçilik maraqlarının etibarlı və qətiyyətli müdafiəçisine çevrilmişdi. Digər tərəfdən, Ulu Öndərin yüksək nüfuzu, xalqın ona böyük inamı, etimadi və davamlı dəstəyi Yeni Azərbaycan Partiyasının ardıcıl uğurlar qazanmasını təmin edən əsas amil oldu. Partiyamız qısa müddət ərzində milli seçim - Azərbaycan xalqının iradesi əsasında hakimiyyətə gələrək ölkəmizin həyatında keyfiyyətə və məhiyyətə tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına, yeni Azərbaycan quruculuğunun həyata keçirilməsini təmin etdi.

Hələ yarandığı vaxt öz məqsədyönlü, nümunəvi fealiyyəti ilə müxalifetçiliyin sivil qaydalarını və normalarını müəyyənləşdirən Yeni Azərbaycan Partiyası yeni siyasi mədəniyyət nümunəsi ortaya qoydu. YAP nü-

mayış etdi ki, müxalifetçilik dövlətin maraqlarına zidd mövqə tutmaq üçün deyil, iqtidár partiyası kimi fəaliyyət göstərmək, hər şeyden əvvəl, məhz xalqa xidmət etmək, onun mənafeyini qorumaq prinsiplərinə ebsaslanmalıdır. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması və fəaliyyəti, eyni zamanda dövlətin institutional sütunlarından olan siyasi sistemin təşəkkül tapması baxımından da əlamətdar idi. Çünkü o zamana qədər Azərbaycanda sivil siyasi münasibətlərdən - siyasi qüvvələr arasında inkişafa xidmət edən sağlam rəqabətdən, milli məsələlərə rasional və konstruktiv yanaşmadan söhbat belə gedə bilməzdi.

Yeni Azərbaycan Partiyası məhz bu ictimai-siyasi ənənələri yaratdı, Azərbaycanın gelecek demokratik inkişafının siyasi özülməni qoydu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP-in Sədri İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması ölkəmizdə, əslinde, siyasi sistemin yaradılması demək idi: "Çünki o vaxta qədər bizdə siyasi sistem mövcud deyildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının siyasi mədəniyyəti, siyasi mübarizə qaydalarının təbliği, ümumiyyət, siyasetin sivil yollarla aparılması ideyaları da cəmiyyətdə böyük əks-səda yaratdı və cəmiyyət tərəfindən dərhal destəkləndi. Biz bu ideyaları bu gün də sadıq. Bütün siyasi mübarizələri sivil qaydalarla aparırıq və bütün siyasi məsələlərdə daim qəlebə qazanırıq. Yeni Azərbaycan Partiyası və onun nümayəndələri bütün prezent, parlament və belediyə seçkilərində böyük üstünlük qəlebə qazanmışlar. Bu, partiyamızın ümummilli partiya olduğunu bir daha sübut edir".

YAP-in zəngin vəşərəfli tarixi - müstəqil Azərbaycanın inkişafı

Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixi müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişaf salnaməsidir. Çünkü müasir, müstəqil Azərbaycanın tərəqqisi, möhtəşəm tarixi nailiyyətlər qazanaraq güclü - qüdrətli dövlətə çevrilmesi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarıəsasında və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə fealiyyət göstərən Yeni Azərbaycan Partiyası ilə bilavasitə bağlıdır. Ulu Öndərin siyasi mirası olan YAP ötən 30 il ərzində nümunəvi, zəngin vəşərəfli inkişaf yolu keçmiş, siyasi ləyaqət etalonu yaratmışdır. Ümumxalq partiyasına çevrilən Yeni Azərbaycan Partiyasının siyasi, iqtisadi, ictimai və demokratik inkişafı istiqamətində öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerine yetirmiş, çox mühüm tarixi təşəbbüs'lərə və müvəffəqiyyətlərə imza atmışdır. Bu gün sıralarında 760 mindən çox vətəndaş, cəmiyyətin bütün təbəqələrindən olan feal, intellektual və vətənpərvər insanları birləşdirən partiyamızın bütün seçkilərdə möhtəşəm qəlebə qazanaraq, sözün əsl mənasında, qəlebələr partiyasına çevriləsi də bu reallığın təsdiqididir. Azərbaycan Prezidenti, partiyamızın Sədri İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Bu gün Azərbaycanda bizim partiyamıza rəqib ola biləcək hər hansı bir siyasi qüvvə mövcud deyil. Yeni Azərbaycan Partiyası, sözün əsl mənasında, ümumxalq partiyasına çevrilibidir.

Ardı Səh. 19

Əvvəli Səh. 18

Cəmiyyətimizin bütün təbəqələri partiyamızda birləşib".

Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinin səmərəliliyini təmin edən mühüm strateji amillərdən biri partyanın mütemadı olaraq struktur və təşkilatı nöqtəyi-nezərdən yenilənməsi, islahatlar çərçivesində təkmilləşməsidir. Xüsusilə də partyanın qurultaylarında qəbul edilən qərarlar YAP-in fealiyyətində yeni keyfiyyət dəyişikliklərini təmin edən çox mühüm amildir. Xüsusi vurğulamaq gərəkdir ki, cənab İlham Əliyevin 1999-cù ilde Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini, 2001-ci ilde Sədrin birinci müavini, 2005-ci ilde isə Sədr seçilməsindən sonra partyanın fealiyyətində yeni mərhəle başlanmışdır. Yeri gəlmışken, Ulu Öndər Heydər Əliyev 2003-cü il oktyabrın 1-də Azərbaycan xalqına ünvanlaşdıığı tarixi müraciətdə "Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz etrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər", - deyib bildirmişdi.

Zaman Ümummilli Liderin inamının, xalqın böyük etimadının özünü tam doğrultmasına şahidlik etdi. Cənab İlham Əliyev xalqın iradəsi əsasında Prezident seçildikdən sonra ölkəmiz və partiyamız yeni tarixi nailiyyətlərə imza atdı və bu proses hazırda uğurla - yüksələn xətt üzre davam edir.

Bunlarla yanaşı, Mehriban xanım Əliyevanın partyanın 2013-cü ildə keçirilmiş V qurultayında YAP Sədrinin müavini, 2021-ci il mart ayının 5-də baş tutmuş VII qurultayında isə YAP Sədrinin birinci müavini təyin olunması partiyamız və bütövlükdə cəmiyyət üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, YAP-in və dövlətimizin daha da güclənməsinə xidmet edən mötəbər hadisədir. Ümumiyyətlə, Mehriban xanım Əliyevanın milli inkişafə xidmət edən çoxşaxəli fəaliyyətinin mühüm tərəflərindən birini Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədrinin müavini statusunda gördüyü işlər təşkil edir. Bu isə dövlətçilik maraqlarının qorunması və milli həmrəyliyin gücləndirilməsi baxımından oludqca mühüm əhəmiyyətə malikdir. Reallıqlar isə onu deməyəsəs verir ki, Mehriban xanım Əliyevanın YAP Sədrinin birinci müavini kimi fəaliyyəti bundan sonra da qurucusu Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev olan YAP-in yeni nailiyyətlər əldə edərək öz nüfuzunu daha da artırması, Azərbaycanın sürətli və hərtərəfli inkişafına davamlı töhfə vermesi baxımından oludqca əlamətdar olacaq.

Şanlı tarix

Gənclərin vahid seçimi - gələcəyin partiyası

Yeni Azərbaycan Partiyası müasir çağrıslara cavab verən, öz fəaliyyətini yeni tendensiyalar əsasında davam etdirən dinamik

ictimai-siyasi qüvvədir. Partiyamızın siyasi dinamizmini təmin edən mühüm amillərdən biri uğurlu gənclər siyasətinin həyata keçirilməsi, Azərbaycan gəncliyinin Heydər Əliyev ideyalarına və Prezident İlham Əliyevin siyasetinə güclü ictimai dəstək nümayiş etdirməsidir. Bunun nəticəsi özünü gənclərin Yeni

Azərbaycan Partiyasına daimi və sürətli axınında göstərir.

Bu gün YAP-in sıralarında gənclər böyük üstünlük təşkil edir və partiya sıralarına yeni qoşulanların mütələq əksəriyyəti gənclərdən ibarətdir. Ümumiyyətlə, Yeni Azərbaycan Partiyası hər zaman fəaliyyətində gənclərə

geniş imkanlarının yaradılmasına, onlarda milli şürurun, vətənpərvərlik ruhunun inkişafına xüsusi diqqət yetirib. Partiyamız tarixi ənənələrə, müasir çağrıslara və mütərəqqi dəyərlərə-əsaslanan fealiyyəti ile milli həmrəyliyin ideoloji düsturu olan azərbaycanlıq məfkurəsinin geniş təbliğinə və menimsənilməsinə vacib töhfələr verir. Dünya azərbaycanlılarının, o cümlədən mütərəqqi qüvvə olan gənclərin milli ideologiyani xəz edərək yüksək vətənpərvərlik nümayiş etdirməsində YAP-in bu istiqamətdə məqsədönlü fealiyyətinin müstəsnə rolü var. Bu, həmçinin Azərbaycanın sabitlik adası və təhlükəsizlik məkanı kimi süretli və dayanıqlı inkişafına etibarlı zəmin yaradır.

Yeni Azərbaycan Partiyasının beynəlxalq əlaqələrində dost və qardaş Türkiyənin, MDB üzvü olan ölkələrin, Avropa və Asyanın aparıcı siyasi partiyaları və qurumları ilə münasibətlər mühüm yer tutur. Bu münasibətlər çərçivəsində partiyalar arasında intensiv təmaslar davam etdirilir, səməreli, faydalı müzakirələr, fikir və təcrübə mübadilələri aparılır. Bu kontekstdə dost, qardaş və strateji tərəfdəş Türkiyə Respublikasının hakim siyasi partiyası olan Ədalət vələnkişaf Partiyası (AK Parti) ilə münasibətlərin davamlı inkişafı xüsusi önem daşıyır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan-Türkiyə mənəvi-siyasi birliyinin və 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra regionda yaranmış yeni geostrateji realıqların fonunda YAP-AK Parti əlaqələri də keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoyub. İki hakim siyasi partiya dövlət başçılarının qardaşlıq münasibətlərini örnek götürərək əlaqələri daha da gücləndirməyi, inkişaf etdirməyi qarşıya məqsəd qoyub və bu istiqamətdə müvafiq siyasi, hüquqi addımlar atılır.

Bunlarla yanaşı, Yeni Azərbaycan Partiyasının beynəlxalq siyasi partiya təşkilatlarında da müvəffəqiyyətlə təmsil olunması ölkəmizin milli maraqlarının regional və qlobal seviyyədə qorunması baxımından böyük önem daşıyır. YAP 51 ölkənin siyasi partiyalarının təmsil olunduğu "Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransı" (ICAPP) Daimi Komitəsinin üzvü kimi bu nüfuzlu beynəlxalq platformanın imkanlarından istifadə etməklə Azərbaycan höqiqətlərinin dünya ictimaiyyətine çatdırılması istiqamətində sistemli fealiyyət göstərir. Eyni zamanda Yeni Azərbaycan Partiyasının Almanianın, Fransanın, İtaliyanın, İspanyanın və digər ölkələrin hakimiyətde olan partiyalarını özündə birləşdirən Avropa Xalqları Partiyası (EPP) ilə münasibətləri inkişaf və irliliyisə müşayiət olunur. Bu isə partiyamıza Avroatlantik mərkəzində Azərbaycan realıqlarının təbliği, dövlətin siyasi maraqlarının müdafiəsi üçün əlavə imkanlar verir.

Əminliklə söyləmək olar ki, Yeni Azərbay-

can Partiyası yeni realıqlar, həmçinin dövlətin qətiyyətli siyaseti, xalqın sarsılmaz həmrəyliyi fonunda öz üzərinə düşən vəzifələri lajıqince yerinə yetirməkələ Azərbaycanın növbəti tarixi nailiyyətlər qazanmasına və strateji zirvələr fəth etməsinə layiqli töhfəsini verecekdir!

Yarandığı gündən xalqın partiyası adını qazanan Yeni Azərbaycan Partiyası 30 illik yubileyini ötən illərə baxış fonunda qarşısındaki dövr üçün qəbul etdiyi qərarlarla söykənarək qeyd edir. 30 illik dövrün ümumiləşdirilmiş ifadəsi budur ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin yaradıcısı olduğu Yeni Azərbaycan Partiyası tutduğu yola sadıqliq nümayiş etdirərək sözə emal birliyinin sayesinde cəmiyyətin avanqard qüvvəsinə çevrililib. Ulu öndər Heydər Əliyevin "YAP dünənin, bu günün ve geləcəyin partiyasıdır" tezisi bütün dövrlərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının yoluna bələdçilik edərək biri-birindən əhəmiyyətli, möhtəşəm uğurlara imza atmasına əsaslar yaradıb.

Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etdiyi ilk illərlə bugünüümüzü müqayisə etdikdə tamamilə fərqli menzərenin şahidi olarıq. Təbii ki, bu uğurlara əsas verən zamanın tələbi, xalqın istəyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması və 6 ay sonra ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkiddi tələbi ilə həkimiyət qaydışı, YAP-in iqtidarı partiyası kimi fealiyyət göstərməsidir. 1993-cü ildən başlanan inkişaf, tərəqqi yolu 2020-ci ildə tarixi Zəfərimizi şərtləndirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bugünümüze hesablanmış inkişaf strategiyası Azərbaycanı qısa müddədə dünya birləyinin feal üzvünə çevirdi. Ümummilli Lider Azərbaycanı nece görmək istədiyini atlığı addimların fonunda təqdim etdi. Ulu öndər Heydər Əliyev düşünləmiş və məqsədyönlü siyaseti ilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qorudu, möhkəmləndirdi, əbədi və dönməz etdi.

Bu gün böyük inamla qeyd edirik ki, Azərbaycanın iştirakı olmadan bölgədə hansıa iqtisadi və siyasi layihənin həyata keçirilməsi mümkünüsüzdür. Azərbaycanın ordu quruculuğu sahəsində uğurlarının bariz nümunəsi dönyanın ən güclü 50 ordusu sırasında qərarlaşmasıdır. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 gündə 30 ilin işgalinə son qoyaraq dönyanın herb tarixinə yeni səhifə yazdı. Zəfərimiz dövlət başçısı, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin adını tarixa qalib Prezident kimi yazaraq Ümummilli Liderin 2003-cü ildəki müraciətində ifadə edilən inamın reallıqla öz əksini tapdığını təsdiq-LEDİ.

Bütün bu uğurlar hər bir ölkənin inkişafında lider faktorunun roluna işq salır. Ulu öndər Heydər Əliyevin və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin dövlətin, xalqın gələcəyini düşünmələri bugünkü möhtəşəm uğurlarımızda öz aydın ifadəsini tapır. Bu isə öz növbəsində Ümummilli Liderin adı ilə bağlı olan Yeni Azərbaycan Partiyasının həm ölkə daxilində, həm de beynəlxalq aləmdə nüfuzunu artırır. Cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, YAP nəinki ölkəmizin, regionun aparıcı siyasi qüvvəsidir. Tarixi Zəfərimizin reallıqları əsasında partyanın keçirilən VII qurultayında da dövlət başçısı bu inamı ifade etmişdir ki, YAP-in böyük ənənələri var. Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da ölkəmizdə gedən bütün proseslərin mərkəzində olacaq.

"Əziz Şuşa, sən azadsan!"

Əziz Şuşa, biz qayıtmışqı!"

8 noyabr 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin iftخار və qürur hissi ilə Azərbaycan xalqına verdiyi bu şad xəber ürəklərimizdə illərdir daş kimi asılıb qalan Qarabağ dərdini bir andaca əritmiş, eyni zamanda qəlbərimizin şah taxtında yer tutan Şuşanın azadlığının yaratdığı sevinc hissindən kövrəlmişdik...

Bu, bütün Qarabağın, işqal altında qalan torpaqlarımızın azadlığının müjdəsi idi. Qəlbərimizin müqəddəs qibləsinin, mədəniyyət beşiyimizin xilasının şadlığı idi...

Yaradan bu füsunkar diyarda elə bir möhtəşəm qəsr ucaldıb ki, sütunları sıldırmış qayalarдан, tağları əzəmətlə dağlardan yo-

YAP Zəfərlə bitən 44 günlük müharibədə

nulub. Tanrı Şuşaya zülmələ bulaqlar, çağlayan şələlər, zümrəd meşələr, sevgi simvolu xaribülbüllər ərməğan edərək, bu büllər sarayı sanki Yer üzünən cənnəti kimi var edib.

Ele buna görədir ki, tarixboyu düşmənlərin gözdağına çevrililib, daim ona sahib olmaq istəyənlərin sayı çox olub. Amma bu qədəm və qəhrəman şəhər Qacar zülmünü də diz altına gətirib, 1905-ci il erməni daşnaklarının azıñığının da qarşısını alıb. 2020-ci ilin 8 noyabrında isə müzəffər sərkərdə İlham Əliyevin "dəmir yumruğ"una çevrilən qəhrəman Azərbaycan oğullarının qətiyyəti və hüneri sayesinde mənfur düşməni diz çökdürüb, qarşısında baş eyməyə məcbur edib.

Bir daha başa salıb ki, Pənahəli xanın, Mehdiqulu xanın, Xurşidbanu Natəvanın, Üzeyir bəy Hacıbəylinin, Firudin bəy Köçərlinin, Əhməd Ağaoğlunun və daha sadalamağımız minlərlə dahi xadimin yoqrulduğu bu müqəddəs torpaqda qorxaq, məkrli, işqalçı erməni at oynada bilməz!

Qarabağ da, Şuşa da hər zaman Azərbaycanın olub və bundan sonra min illər keçəsə də, belə olacaq...

Gözəl ənənələr bərpa edildi

Şuşa həm də mədəni mühitimizin, müsiki, poeziya festivallarının baş ünvani idi. Lakin 30 ilə yaxın bir zaman idı ki, Şuşanın o əçəl-çağırlı günləri də sovulub getmişdi. Amma bu 2020-ci ilin 8 noyabrına qədər çəkdi...

Şanlı qələbədən çox qısa zaman sonra, 2021-ci ilin 14 yanvarında isə Şuşa işğaldən azad olunandan sonra ikinci bayramını yasadı və "Zəfer yolu" ilə gələn əzizlərinə sevincən qıraq açdı...

Həmin tarixdə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Şuşaya qalibiyət səfəri etmesi və məhz bu doğma diyara Şuşanın əbədi sakinləri - qələbərimizin rəmzi Natəvanın, Üzeyir bəyin və Bülbülün büstləri ilə qayıması Şuşanın bayram günlərinin başlangıcı oldu.

Bu il mayın 7-də Şuşanı Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edən Prezident İlham Əliyev düz 5 gündən sonra Şuşaya sə-

fər etdi və möhtəşəm "Xaribülbüll" festivalından bütün Azərbaycan xalqını salamladı. Bu günü ölkəmizin tarixində eləmətdar gün kimi dəyərləndirən Prezident çıxışı zamanı vurğuladı ki, biz bu günü 30 il səbirsizliklə gözlemişik, 30 il Vətən həsrəti ilə yaşamışıq: "Uzun fasılədən sonra bu il birinci dəfə keçirilən "Xaribülbüll" Musiqi Festivalı şəhidlərimizin əziz xatirəsinə həsr olunub. Biz bu günü bizim qəhrəman hərbçilərimizə borcluyuq, Azərbaycan xalqına borcluyuq. Xalq birləşdi, xalq həmreylik göstərdi, bir yumruq kimi birləşdi və bu Qələbəni Azərbaycan xalqı qazandı. Bu, bizim hamımızın qələbəsidir".

Azərbaycan Prezidenti Şuşada Vaqifin bərpa edilmiş məqbərəsi önünde qeyd olunan poeziya günündə çıxışı zamanı bir daha vurğuladı ki, noyabrın 8-də Azərbaycan xalqına Şuşa müjdəsini verərkən demişdim ki, Şuşa artıq azaddır, bu, həqiqətdir: "Biz azad Şuşada yiğmişiq. Demişdim ki, biz Şuşaya qayıtmışiq. Bu da həqiqətdir. Festivallar, poeziya günləri, mədəni tədbirlər və bir çox başqa tədbirlər artıq keçirilir və keçiriləcəkdir. Demişdim ki, Şuşanı biz dirçəldəcəyik. Bu da baş verir, biz Şuşanı dirçəldirik..."

Şuşanın dağlarından bütün Qarabağa, Azərbaycana, dünuya yayılan sədə...

Azərbaycan musiqisinin beiyi, konservatoriyası da ele Şuşadır. Bu şəhərdə böyüyüb, boy-a-başa çatan çox az adam tapılar ki, musiqinin hansısa bir sahə ilə məşğul olmasın. Bu diyar çox görkəmlı bəstəkarlar, tarzənlər, müğəm ifaçıları yetişdirib. Şuşa, həm də Azərbaycan professional musicisinin, milli bəstəkarlıq məktəbinin, ilk milli opera və operettanın yaradıcısı, eləcə də mədəniyyət tariximizin qızıl sehifələrini təşkil edən bir çox ilklərin müəllifi Üzeyir bəy Hacıbəylinin doğma vətənidir. Dahi bəstəkarın doğum günü - 18 sentyabr ölkəmizdə hər il Milli Musiqi Günü kimi qeyd olunur.

Bəli, Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı şanlı Qələbə Qarabağda tarixi ənənələrimizin, mədəni tədbirlərimizin de bərpasına rəvac verib. Bu gün bütün Qarabağ quruculuq meydanına, Şuşa isə mədəniyyətimizin mərkəzinə çevrilib...

Vətən və xalq namına fədakarlıq, müasir Azərbaycanın inkişafında, sosial məsələlərin həllində feallıq, milli-mənəvi dəyərlərə sadıqlıq, sərhəd tanımayan xeyir-xahlıq, mərhəmet və şəfqət... Bütün bunlar Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin birinci müavini, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın həyat fəlsəfəsinin əsas qayesini təşkil edir. Prezident İlham Əliyevin özür-gün yoldaşı və ən yaxın silahdaşı olan Mehriban Əliyeva ölkəmizin hərtərəfli tərəqqisi istiqamətində görülən işlərə sanballı töhfələr verir. O, doğma Vətənin en böyük təəssübkeşlərindən biri, xalqımızın xoşbəxt geləcəyinə hesablanan bir çox layihələrin müəllifi olmaqla yanaşı, birinci xanım adını şərəflə daşıyır, dünyaya müasir Azərbaycan qadının qurur doğuran obrazını təqdim edir. Bir sözlə, son dərəcə məsuliyyətli, həm də çoxşaxəli və gerçin fəaliyyət sferası... Bütün bunlar Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın həyatının mənası, ömrü kitabına yazılıan bir-birindən parlaq və mənalı səhifələrdir.

Mehriban Əliyeva 2004-cü ildən Heydər Əliyev Fonduna uğurla rəhbərlik edir. Xalqımızın xeyriyyəcilik ənənələrinin dirçəldilərək daha geniş miqyas alması bilavasitə Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin göstərdiyi şəxsi nümunə nəticəsində mümkün olub. O, bütün qərarları ilə millidir: Vətənin tərəqqisine xidmet edir, ölkəsinin mədəniyyətinin, təhsilinin, səhiyyəsinin, idmanının inkişafı üçün yorulmadan çalışır, sabahının qayğısına qalır.

On yeddi ildir ki, Mehriban Əliyeva UNESCO-nun xoşməramlı səfiri kimi qeyri-maddi mədəni irsin təbliği və qorunması missiyasını şərəflə yerinə yetirir. Eyni zamanda, ISESCO-nun da xoşməramlı səfiri olaraq Azərbaycan tarixini və mədəni irsin, ölkəmizlə bağlı həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq istiqamətində davamlı fəaliyyət göstərir.

2017-ci il fevralın 21-də Mehriban Əliyevanın Birinci vitse-prezident vəzifəsinə təyin edilməsi onun zəngin fəaliyyətinin və təşkilatçılıq bacarığının məntiqi nəticəsi kimi dəyərləndirilir.

"Gündəlik fəaliyyətimizdə insanseverlik, mərhəmet, qarşılıqlı hörmət, mehribanlıq unudulmamalıdır. Əksinə, məhz bu mənəvi dəyərləri uca tutaraq ən yüksək qələbələr əldə etmək, ən böyük zirvələrə qalxməq olar. Mən sizlə əmin edirəm ki, gələcək

Mehriban Əliyevanın ömrü kitabının parlaq və mənalı səhifələri

fəaliyyətimi məhz bu prinsiplər əsasında qurmağa çalışacağam. Ölkəmizin və xalqımızın maraqlarını her şədən üstün tutacağam, Azərbaycana layiqince xidmet etməyə çalışacağam". Bu fikirləri Mehriban Əliyeva Birinci vitse-prezident kimi ilk çıxışında səsləndirib.

Azərbaycanın iqtisadi inkişafı və xalqımızın rifahi namına milli məqsədlərə nail olmaqla bağlı üzərinə nəcib missiya və yeni öhdəliklər götürən Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva ətən müddət ərzində bu yüksək və məsul vəzifədə gördüyü işlərlə dövlətimizin başçısının və xalqımızın etimadını layiqince doğruldur.

Heydər Əliyev Fondu Vətən mühərabəsi zamanı şəhid olan hərçılərin ailələrini və qazilərimizi də daim diqqətdə saxlayır, onların qayğısına qalır. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Fondu kateqoriyadan olan insanların qayğıları ile yaxından maraqlanır, onları narahat edən məsələlərin həlli üçün mütemadi olaraq tədbirlər həyata keçirir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu tərefindən Aprel döyüşleri zamanı, eyni zamanda, 44 günlük Vətən mühərabəsində ağır yaralanan qazilərimiz müalicə və reabilitasiya üçün Türkiyəyə göndərilib, həmçinin mühərabəde sağlamlıqlarını itirmiş bir qrup əsgər və zabit yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilib.

Torpaqlarımızın azad olunması uğrunda mübarizəyə siyasi-mənəvi dəstək, xalqımızı milli həmrəyliyə səsləyən, şanlı ordumuzu Qələbəyə ruhlandıran müraciət və çağırışlar, mühərabədən sonra isə dövlətimizin başçısı ilə birlikdə Qarabağ çoxsaylı səfərlər, dünyaya səs salan möhtəşəm "Xarıbülbül" Musiqi Festivalının təşkili Birinci xanımın xidmətləri sırasında xüsusi yer tutur.

Bu məqamda Birinci vitse-prezidentin Vətən mühərabəsinin ilk günlerində xalqa müraciətindəki duyğusal sözələr yada düşür: "Qoy Uca Tanrı hər bir azərbaycanlıya müqəddəs Qarabağ torpağını öpməyi nəcib etsin!". Bu müqəddəs dua və arzu 44 gün ərzində reallaşdı. Doğma Qarabağımız Ali Baş Komandanın sarsılmaz iradəsi, Ordumuzun qüdrəti, xalqımızın birliyi və həmrəyliyi sayesində azadlığına qo-vuşdu. Bu gün isə azad torpaqlarımızda geniş quruculuq işləri aparılır. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da bu işlərdə yaxından iştirak edir.

Ardı Səh. 22

Əvvəli Səh. 21

Koronavirusun ölkəmizdə yayılmağa başladığı ilk gündən Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə infeksiya ilə mübarizə, vətəndaşlarımızın sağlamlıqlarının qorunması istiqamətində effektiv addımlar atıldı və bu işlər hazırda da davam etdirilir. "Əminəm ki, müdrik xalqımızın ən gözəl xüsusiyyətləri - ruh yüksəkliyi və mərdlik, mərhəmet və şəfqət, inam və məhəbbət sayesində biz birlikdə bu ciddi çəğrişin öhdəsindən gələcəyik", - deyə xalqa müraciət ünvanlayan birinci xanım Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu hər zaman olduğu kimi, pandemiya dövründə də xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanlara, əhalinin həssas təbəqəsinə xüsusi qayğı ilə yanaşır və yanaşmaqdır.

Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə reallaşdırılan "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı", "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb", "Təhsilə dəstək", "Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin inkişafı" və digər proqramlar təhsilin inkişafında müüm rol oynayır. 2005-ci ildən icrasına başlanılan "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" proqramı çərçivəsində 100 minden çox şagirdin təhsil aldığı 500-dən çox məktəb binası inşa olunub və yenidən qurulub. "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı" proqramı çərçivəsində isə 40-dan çox uşaq müəssisəsi əsaslı təmir edilib.

Azərbaycanın birinci xanımının tapşırıqına əsasən aztəminatlı ailələri və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şəxsləri daim diqqətde saxlayan Heydər Əliyev Fondu bu istiqamətdə də mütəmadi olaraq müxtəlif layihələr həyata keçirir.

Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Ermənistan-Azərbaycan münəqşəsi barədə

Mehriban Əliyevanın ömür kitabıının parlaq və mənalı səhifələri

həqiqətlərin, mədəniyyətimizin, dövlətçilik ənənələrimizin, tariximizin dünyada təbliği sahəsində məqsədyönlü iş aparılır. Ötən il sentyabrın 27-də işgalçi Ermənistən silahlı qüvvələrinin təxribatlarına cavab olaraq başlayan ve 44 gün davam edən Vətən müharibəsində Azərbaycanın haqlı mövqeyinin nümayishi, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozan düşmənin dinc sakinləri hədəf alan hückumlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması istiqamətində əməli addımlar atılıb. Mötəbər beynəlxalq qurumlarda, dünyanın müxtəlif ölkələrində sərgilər, mədəniyyət gecələri və digər tədbirlər təşkil olunub. Avropa Parlamentinin mənzil-iqamətgahında, Afinada, Kannda Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçirilib, Parisdə Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi açılıb, dünyanın müxtəlif şəhərlərində görkəmli şəxsiyyətlərimizin abidələri ucaldılıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırıqına əsasən Heydər Əliyev Fondu Qarabağ ərazisində ermənilər tərəfindən dağdırılan, Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrin, məscidlərin bərpası üzrə layihəyə başlayıb. Yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bölgədəki ziyanətgahlarıımızın bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması, 32 ildən sonra Şuşada, Cıdır düzündə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təşkil olunan "Xarıbülbül" Müsələqi Festivalı, Fondu təşəbbüsü ilə Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin notlarından ibarət "Əbədi imzalar" toplusunun, "Qarabağın mədəni irsi" adlı nəşrlər toplusunun hazırlanması Azərbaycan xalqının mənəvi, tarixi, mədəni ərsinin təşviqi və qorunması işinə dəyərli töhfələrdir.

Mehriban xanım elə bu amal və məramla da özünün ömür kitabını yazar, onu ildən-ildə daha parlaq və mənalı səhifələrlə zənginləşdirir.

I Qurultay

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı 1999-cu il 20-21 dekabr tarixlərində Bakı şəhərində keçirilmişdir. I qurultayın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər - YAP idarə Heyətinin fəaliyyəti barədə hesabat, YAP-in Nizamnamə və Proqramına dəyişikliklər vəəlavələr edilməsi barədə, YAP Mərkəzi Nəzəret Təftiş Komissiyasının fəaliyyəti barədə hesabat, Mandat Komissiyasının hesabatı, YAP-in rəhbər orqanlarının seçilməsi və YAP-in I qurultay nümayəndələrinin Azerbaycan xalqına müraciətinin qəbul olunması daxil idi.

Qurultayda Azerbaycan Respublikasının prezidenti, YAP Sədri, Heydər Əliyev nitq söyləmişdir. I qurultayın işində Azerbaycan Respublikasının bütün inzibati rayonlarını ehatə edən partiya təşkilatlarından seçilmiş 2228 nümayəndə, xarici ölkələrdən 30-dan artıq qonaq iştirak etmişdir.

II Qurultay

Yeni Azərbaycan Partiyasının II qurultayı 2001-ci il 21 noyabr tarixində Bakı şəhərində keçirilmişdir. Qurultay 2003-cü ildə keçiriləcək prezident seçkilərində də Azerbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP sədri möhtərem Heydər Əlirza oğlu Əliyevin namizəd kimi irəli sürülməsini yekdilliliklə qərara almışdır.

Qurultay həmçinin təşkilati məsələyə baxmış, MM-in deputatı, ARDNS-in vitse-

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ QURULTAYLARI

prezidenti, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyevi YAP sədrinin I müavini vəzifəsinə seçilmişdir. II Qurultayın işində Azerbaycan Respublikasının bütün inzibati rayonlarını ehatə edən partiya təşkilatlarından seçilmiş 1952 nümayəndə iştirak etmişdir.

III Qurultay

Yeni Azərbaycan Partiyasının III Qurultayı 2005-ci il martın 26-da Bakı şəhərində keçirilmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının III Qurultayının Gündəliyinə Yeni Azərbaycan Partiyasının idarə Heyətinin hesabatı, Mərkəzi - Nəzəret Təftiş Komissiyasının hesabatı, Mandat Komissiyasının Hesabatı, Təşkilati məsələ - Yeni Azərbaycan Partiyasının sədrinin seçilməsi, Partiyanın Siyasi Şurasının seçilməsi, Mərkəzi - Nəzəret Təftiş Komissiyasının seçilməsi, Yeni Azərbaycan Partiyasının III qurultayının nümayəndələrinin müraciətinin qəbul edilməsi daxil edilmişdir.

IV Qurultay

Yeni Azərbaycan Partiyasının IV Qurultayı 2 avqust 2008-ci ildə Bakıda, Heydər Əliyev adına idman-konsert kompleksində keçirilmişdir. IV Qurultayın işində Azerbaycan Respublikasının bütün inzibati rayonlarını ehatə edən partiya təşkilatlarından seçilmiş 622 nümayəndə iştirak etmişdir.

Qurultay 15 oktyabr 2008-ci ildə keçiriləcək prezident seçkilərində Azerbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP Sədri İlham Əliyev qurultayda videoformatda çıxış edib.

rülməsini yekdilliliklə qərara almışdır.

V Qurultay

Yeni Azərbaycan Partiyasının V Qurultayı 7 iyun 2013-cü ildə Bakıda, Buta sarayında keçirilmişdir. Qurultay 09 oktyabr 2013-cü ildə keçiriləcək prezident seçkilərində Azerbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP Sədri İlham Heydər oğlu Əliyevin namizəd kimi irəli sürülməsini yekdilliliklə qərara almışdır.

VI Qurultay

Qurultay aprelin 11-də keçiriləcək prezident seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, Prezident İlham Əliyevin namizədiyyini irəli sürüb. 2018-ci il fevralın 8-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının VI qurultayı keçirilib. YAP-in 700 minden çox üzvünü təmsil edən nümayəndələrin iştirak etdikləri qurultayda partiyanın sədri, Azerbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev nitq söyləyib.

Azerbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri İlham Əliyev 2018-ci il aprelin 11-də növbədən kənar prezident seçkilərində namizədliyinin irəli sürülməsi barədə Yeni Azərbaycan Partiyasının VI qurultayı qərar qəbul edib.

VII Qurultay

2021-ci il martın 5-də Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayı keçirilib. Azerbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev qurultayda videoformatda çıxış edib.

Sonra dövlətimizin başçısı, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev qurultayda giriş nitqi söyləyib.

YAP seçkilərdə

1993

1993-cü ildə keçirilmiş prezident seçkiləri Azerbaycan Respublikasının Prezidenti postuna keçirilən 3-cü rəsmi seçkilər olmuşdur. Seçkilər 3 oktyabr 1993-cü ildə keçirilmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının lideri Heydər Əliyev seçkilərde iştirak edən 3 milyon 919 min 923 nəfər seçicinin səsini qazanaraq (98.84%) böyük üstünlükle qalib gelmiş, Azerbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

1998

1998-ci ildə keçirilmiş prezident seçkiləri Azerbaycan Respublikasının Prezidenti postuna keçirilən 4-cü rəsmi seçkilər olmuşdur. Seçkilər 11 oktyabr 1998-ci ildə keçirilmişdir. Keçirilən seçkilərdə 3 milyon 358 min 465 nəfər seçici iştirak etmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının lideri Heydər Əliyev seçicilərin 77,6 %-nin (2,556,059 səs) səsini toplayaq inamlı qələbə qazanmışdır.

2003

2003-cü ildə keçirilmiş prezident seçkiləri Azerbaycan Respublikasının Prezidenti postuna keçirilən 5-ci rəsmi seçkilər olmuşdur. Seçkilər 15 oktyabr 2003-cü ildə keçirilmişdir. Demokratik qaydada keçirilən seçki-

lərde səsverme hüququna malik olan vətəndaşların 71.5%-i (3,046,401 vətəndaş) iştirak etmişdir. Seçkilərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədi partiya Sədrinin birinci müvənni, Azerbaycan Respublikasının Baş naziri İlham Əliyev olmuşdur. Azad, ədalətli və şəffaf şəkilde keçirilən seçimlərdə İlham Əliyev ümumi seçicilərin 2 milyon 438 min 787 nəfərin səsini qazanaraq, yəni 76.84% faizdən çox səs toplayaraq Azerbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

2008

2008-ci ildə keçirilmiş prezident seçimləri Azerbaycan Respublikasının Prezidenti postuna keçirilən 6-ci rəsmi seçimlər olmuşdur. Seçkilər 15 oktyabr 2008-ci ildə keçirilmişdir. Seçkilərdə səsverme hüququna malik olan vətəndaşların 75.64%-i (3,700,634 vətəndaş) iştirak etmişdir. Keçirilən seçimlərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədi, partiyanın Sədri İlham Əliyev olmuşdur. Yerli və xarici müşahidəçilərin iştirakı ilə keçirilən demokratik seçimlərdə cənab İlham Əliyev seçicilərin 87.34% faiz səsini alaraq ikinci müdafiə prezident səlahiyyətlərinin icrasına başlamışdır. Keçirilən seçimlərin nəticələri xarici ekspertlərin, "exit-poll" keçirən təşkilatların proqnozları ilə üst-üstə düşmüşdür.

2013

2013-cü ildə keçirilmiş prezident seçimlə-

ri Azerbaycan Respublikası Prezidenti postuna keçirilən 7-ci rəsmi seçimlər olmuşdur. Seçkilər 9 oktyabr 2013-cü ildə keçirilmişdir. Ümumiyyətlə, bu seçimlərdə 10 namizəd iştirak etmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının bu seçimlərdə namizədi, partiyanın Sədri İlham Əliyev olmuşdur. Seçkilərdə səsverme hüququna malik olan vətəndaşların 72.31 % (3,232,259 vətəndaş) iştirak etmişdir. Azad, demokratik keçirilən seçimlərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev Azerbaycan seçicilərinin mütələq əksəriyyətinin - 84,54 faizinin səsini qazanaraq Azerbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

2018

2018-ci il aprelin 11-də keçirilmiş prezident seçimləri Azerbaycan Respublikası Prezidenti postuna keçirilən sayca 8-ci rəsmi seçki olmuşdur.

Seçkilər 11 aprel 2018-ci ildə keçirilmişdir. Seçki marafonunda 8 namizəd iştirak etmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının bu seçimlərdə namizədi, partiyanın Sədri cənab İlham Əliyev olmuşdur. Seçkilərdə səsverme hüququna malik olan vətəndaşların 74.3 % (3,397,664 seçci) iştirak etmişdir. Şəffaf, azad, demokratik şəraitdə keçirilən seçimlərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyev Azerbaycan seçicilərinin mütələq əksəriyyətinin - 86,03 faizinin səsini qazanaraq Azerbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir.

Ardı Səh. 24

Əvvəli Səh. 23

1995

Ölkəmizdə müstəqillik tarixində ilk dəfə olaraq 1995-ci il noyabrın 12-də I çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine mojaritar və proporsional qaydada seçkilər keçirilmişdir. Seçkilerin keçirilməsi üçün həmin ilin iyun ayının 13-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərar qəbul etmiş, iyunun 14-də isə "Azərbaycan Respublikasının ali qanunvericilik orqanına seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Fərman imzalanmışdır. Keçirilen seçkilərdə ölkə üzrə seçici siyahılara daxil edilmiş 4 milyon 132 min 600 nəfər vətəndaşdan 3 milyon 556 min 277 nəfər iştirak etmişdir. Birinci çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisine ümumən 124 deputat seçilmişdir ki, bunlardan da 99-u birmandlı seçki dairələri üzrə, 25-i isə siyasi partiyaların siyahıları üzrə çoxmandatlı seçki dairesində olmuşdur. Yeni Azərbaycan Partiyası bu seçimlərdə daha feal iştirak edərək, əldə etmiş olduğu tarixi qələbəsi ilə ölkə əhalisinin partiyaya olan inamını sübuta yetirmişdir. Yerli və xarici müşahidəçilərin iştirakı ilə demokratik qaydada keçirilmiş seçimlərdə Milli Məclisə seçilən deputatların 59 nəfəri Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri olduğundan YAP iqtidar

YAP parlament seçgilərində

partiyasına çevrilmişdir.

2000

2000-ci ilin noyabrın 5-də ölkəmizdə keçirilən II çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine seçkiləri de siyasi qüvvələrin nüfuz və reytinginin növbəti göstəricisi olmuşdur. Yeni Azərbaycan Partiyası da bu seçimlərə öncədən öz uğurlu fəaliyyəti ilə kifayət qədər ciddi hazırlaşmaqla yüksək fəallıq nümayiş etdirmişdir. Çünkü Yeni Azərbaycan Partiyası ötən parlament seçimlərindən keçən 5 il ərzində cəmiyyətdəki mövqeyini daha da möhkəmləndirmiş, sözün əsl mənasında, ümumxalq partiyasına çevrilmişdir.

Katırladək ki, 2000-ci ilin parlament seçimlərində YAP-in seçki kampaniyasına cənab İlham Əliyev başçılıq etmişdir. Mehəz onun rəhbərliyi ilə YAP həmin seçimlərdə parlaq qəlebə qalmış və Milli Məclisə böyük eksəriyyəti qazanmışdır. Yerli və xarici müşahidəçilərin iştirakı ilə beynəlxalq standarlara uyğun keçirilən seçimlərdə Yeni Azərbaycan Partiyası 124 deputat yerindən 79-nu əldə etmiş, cəmiyyətdəki nüfuzunu və təsir gücünü daha da artırılmışdır.

2005

2005-cu ilin ən mühüm siyasi kampaniyası, heç şübhəsiz, 6 noyabrda III çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisine keçirilən seçimlər olmuşdur. Yeni Azərbaycan Partiyası əvvəlki parlament seçimlərinə olduğu kimi bu seçimlərə de hərtərəfli və ciddi hazırlanmış, qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün seçki kampaniyası ərefəsində böyük əzmkarlıq və feallıq nümayiş etdirmişdir. YAP irəli sürdüyü namizədlərin seçicilərin etimadını qazanmaq üçün təbliğat-təşviqat kampaniyasında yeni seçki texnologiyalarından istifadə etmiş, müəyyən etmiş olduğu strategiya və taktikalarını həyata keçirmek üçün bütün strukturlarını bu işlərə səfərbər etmişdir.

Əvvəlki seçimlərdən fərqli olaraq bu dəfə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları yalnız majoritar seçki sistemi üzrə seçilmiş və ilk dəfə olaraq Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ərazisi üzrə yaradılmış 122 sayılı Xanəndi seçki dairəsində də səsvermə təşkil olunmuşdur.

2010

2010-cu il ölkəmizdə və Yeni Azə-

baycan Partiyasının həyatında mühüm hadisələrlə yadda qalmışdır. Lakin ilin ən önemli siyasi hadisəsi noyabrın 7-də keçirilən IV çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine seçkilər olmuşdur. Bütün seçimlərdə mütəşəkkil qaydada iştirak edən, güclü seçki kampaniyası aparan YAP seçimlərdə 125 seçki dairəsi üzrə 116 namizəd irəli sürmüştür. Bu seçimləri izlemək üçün 50 minə yaxın yerli müşahidəçi qeydiyyatdan keçmişdir. Mərkəzi Seçki Komissiyasında uzun və qısamüddəti müşahidə məqsədilə 19 beynəlxalq qurumu təmsil edən minden artıq xarici müşahidəçi akreditə olunmuşdur ki, bunlara da AŞPA, Avropa İttifaqının Azərbaycan üzrə nümayəndəliyi, Avropa Parlamenti, Türk Dünyası Ölkələrin Parlament Assambleyası, ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosu, MDB, GUAM, ey-

ni zamanda ABŞ, Böyük Britaniya, Norveç, Bolqarıstan, Polşa, Yaponiya, Belçika səfirlikləri, eləcə də Avropa Seçki Müşahidə Akademiyası daxil idi.

Seçki günü ölkə üzrə seçici siyahılara daxil edilmiş 4 milyon 928 min 594 nəfər vətəndaşdan 2 milyon 442 min 365 nəfər seçimlərdə iştirak etmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyası bu seçimlərdə növbəti dəfə inamlı və parlaq qəlebə qazanaraq, Azərbaycan Respublikasının

Milli Məclisində 72 millət vəkili ilə təmsil olunmaq hüququ əldə etmişdir.

2015

2015-ci il ölkəmizdə və Yeni Azərbaycan Partiyasının həyatında mühüm hadisələrlə yadda qalmışdır. İlin ən önemli siyasi hadisəsi noyabrın 1-də keçirilən V çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine keçirilən seçimlərdə mütəşəkkil qaydada iştirak edən, güclü seçki kampaniyası aparan Yeni Azərbaycan Partiyası 125 seçki dairəsi üzrə 116 namizəd irəli sürmüştür. Bu seçimləri izlemək üçün Mərkəzi Seçki Komissiyasında 60 mindən artıq yerli müşahidəçi, uzun və qısamüddəti müşahidə məqsədilə 40 beynəlxalq təşkilat və 57 ölkəni təmsil edən 503 beynəlxalq müşahidəçi qeydiyyatdan keçmişdir.

Bütün siyasi partiya və seçki blokları üçün yaradılmış demokratik, plüralist və bərabər şərtlərdə yararlanaraq bütün ölkə ərazisində feal təşviqat kampaniyası həyata keçirən Yeni Azərbaycan Partiyası bu seçimlərdə növbəti dəfə inamlı və parlaq qəlebə qazanaraq, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinde 71 millət vəkili ilə təmsil olunmaq hüququ əldə etmişdir.

2020

2020-ci ilin ən önemli siyasi hadisəsi fevralın 9-da Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine keçirilən növbədən kənar seçimlər olmuşdur. "Daha güclü Azərbaycan naminə" çağırışı ilə seçimləre qatılan Yeni Azərbaycan Partiyası 123 dairədə qeydiyyatdan keçmiş namizədi ilə geniş və əhatəli seçki kampaniyası aparmağa müvəffəq olmuşdur. Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin xalq arasında yüksək şəxsi nüfuzu, həyata keçirdiyi siyasetin möhtəşəm neticələri, ölkə iqtisadiyyatının sürətli inkişafı, əhalinin rifahının yüksəlməsi, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqelərinin daha da möhkəmlənməsi, uğurla davam edən genişmiy়aslı islahatlar Yeni Azərbaycan Partiyasının sözügedən seçimlərdə istinad etdiyi əsas məqamlar olmuşdur. Seçkilərdə 1314 namizədin iştirak etməsi depu-

Əvvəli Səh. 24

Bələdiyyə seçimləri

1999

1999-cu ilin dekabrin 12-də Azərbaycanda ilk dəfə olaraq bələdiyyə seçimləri keçirilmişdir. İlk bələdiyyə seçimlərinə hazırlıq dövründə püşkatma yolu 74 ərazi seçki komissiyası ve 4683 məntəqə seçki komissiyası yaradılmış, bunlarında tərkibində ümumən 90 min nəfərdən artıq vətəndaş seçkinin təşkil ilə məşğul olmuşdur. Həmçinin seçimlərdə 43 min nəfərdən çox vətəndaş bələdiyyə üzvlüyünə namizəd olmaq üçün müraciət etmişdir. Demokratik qaydada, seçicilərin yüksək fəallığı ilə keçirilmiş seçimlər nəticəsində Respublikamızda 51 şəhər, 8 şəhərdə rayon, 123 qəsəbə və 2 409 kənd bələdiyyəsi seçilmişdir. 1999-cu ildə keçirilən ilk bələdiyyə seçimləri Yeni Azərbaycan Partiyasının inamlı zəfəri ilə başa çatmışdır.

2004

2004-cu ilin dekabr ayının 17-də Azərbaycanda seçki demokratiyasının təkmiləşdirilməsi istiqamətində çox əhəmiyyətli addım atılmışdır. Yerli özünüdarəetmə orqanları - bələdiyyələrin yenidən formalasdırılması ilə əlaqədar səsverme keçirilmişdir. Bələdiyyə seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası da feal iştirak etmişdir. Seçkilər ərefəsində YAP-in apardığı ciddi hazırlıq işləri və geniş təhlükət kampaniyası nəticəsində ölkənin bütün kənd, qəsəbə, rayon və şəhərlərində partiyanın namizədlərinin seçicilərlə çoxsaylı görüşləri keçirilmişdir. Seçkilərde Yeni Azərbaycan Partiyası 21 mindən çox namizədlə iştirak etmişdir. YAP-in 10 mindən çox müşahidəcisi səsvermə gedisiyi izləmişdir. MSK-nın məlumatına əsasən ümumən ölkə üzrə 2731 bələdiyyəye seçki keçirilmiş və bu seçimlərdə 38041 nəfər namizəd iştirak etmişdir. YAP üzvləri Azərbaycan bələdiyyələrində 60 faizlik bir hədət təmsil olunmuşdular.

2009

2009-cu ilin dekabrin 23-də Azərbaycan Respublikasında növbəti bələdiyyə seçimləri keçirilmişdir. Mərkəzi Seçki Komissiyasının keçirilmiş seçimlərdə bələdiyyə üzvü seçilmiş namizədlər haqqında statistik mə-

YAP bələdiyyə seçimlərində və referendum

culuq naminə" devizi ilə seçimlərə qatılan YAP bələdiyyə seçimləri kampaniyasının bütün mərhələlərini uğurla başa vurub, imzatoplama prosesini yüksək fəallılıq həyata keçirmişdir. Seçkilərdə Yeni Azərbaycan Partiyası 15 035 bələdiyyə üzvü yerlərindən 10 315 yeri (68,6%) qazanaraq xalqa en yaxın, nüfuzlu və mütəşəkkil qüvvə olduğunu bir daha nümayiş etdirdi. YAP tərəfindən bələdiyyə üzvlərinin 4268 nəfərini (41,3%) gənclər, 3673 nəfərini isə (35,6%) qadınlar təşkil etmişdir.

2019

Yeni Azərbaycan Partiyası 23 dekabr 2019-cu ildə keçirilən bələdiyyə seçimlərinə hazırlıq işlərini və bütövlükde seçki kampaniyasını çox uğurla başa çatdırılmış, təşviqat kampaniyası çərçivəsində ölkənin her bir yaşayış məntəqəsini əhatə etməklə seçicilərlə möhtəşəm görüşlər keçirilmişdir. Bu

ölkə iqtidarına dərin inamını bir daha əyani şəkilde nümayiş etdirmişdir. Bu həm də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeritdiyi siyasetin ölkə vətəndaşları tərəfindən birmənalı dəstəkləndiyini deməyə ciddi əsaslar verir.

26 sentyabr 2016-cı il - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına dəyişikliklər (Referendum)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Ana Qanununa - Konstitusiyaya əlavə və dəyişikliklərin edilməsi məqsədilə 26 sentyabr 2016-cı ildə keçirilən ümumxalq səsverməsi (referendum) də ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının konstitusional teminatının daha da gücləndirilməsinə, demokratik təsisatların fəaliyyətinin və bütövlükde idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi məqsədlərinə xidmət etmişdir.

26 sentyabr 2016-cı il ümumxalq səsverməsinin (referendumun) nəticələri Azərbaycan vətəndaşlarının iqtidara dərin inamını bir daha əyani şəkilde nümayiş etdirmişdir. Bu, həm də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin birbaşa rəhbərliyi altında həyata keçirilən siyasi və iqtisadi islahatların ölkə vətəndaşları tərəfindən birmənalı dəstəkləməsinin və müdafiə olunmasının bariz nümunəsidir.

lumatında bildirilir ki, seçimlərdə qalib gelmiş şəxslərin 10 min 705-nin namizədləyi siyasi partiyalar, 77-nin namizədləyi təşəbbüs qrupları, 4809 nəfərin namizədləyi isə özleri tərəfindən irəli sürülmüşdür. Yeni Azərbaycan Partiyası bu seçimlərdə də əhəmiyyətli uğur əldə etmiş, 10 min 431 bələdiyyə üzvü yerini qazanmışdır.

2014

2014-cü il ölkəmizdə və Yeni Azərbaycan Partiyasının həyatında növbəti mühüm hadisələrlə yadda qalmışdır. Ən önemli siyasi hadisə isə dekabrin 23-də keçirilən bələdiyyə seçimləri olmuşdur. "Rifah və qur-

Referendumlar

24 avqust 2002-ci il - Referendum
Zaman keçidikcə bütün sahələrdə isla-

2002-ci il avqustun 24-də öhalinin böyük eksəriyyəti referendum aktına səs verərək Ulu önder Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə aparılan hüquqi islahatları dəstəklədiyini bildirmişlər.

18 mart 2009-cu il - Referendum

Milli Konstitusiyamıza əlavə və dəyişikliklərin edilmesi məqsədilə 2009-cu ildə keçirilən referendum da Azərbaycan dövlətinin insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasına, ölkənin hərəkəflili inkişafına göstərdiyi diqqətin bariz nümunələrindən dir. 2009-cu ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 29 maddesine əlavə və dəyişikliklər edilmesi ilə bağlı təşəbbüs yüksək dəyərləndirilərək, həmin ilin martın 18-də keçirilən referendumda vətəndaşların böyük eksəriyyəti tərəfindən dəstəklənmişdir. Belə ki, martın 18-də keçirilən səsvermənin yüksək fəallıq şəraitində keçməsi referendumda çıxarılan məsələlərin Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynadığını, ölkə vətəndaşlarının mütləq eksəriyyətinin Konstitusiyaya təklif olunan əlavələr və dəyişiklikləri dəstəklədiyini nümayiş etdirmişdir.

Referendumun nəticələri vətəndaşların

Yeni Azərbaycan Partiyası: TARİXİ XRONOLOGİYA

* 16 oktyabr 1992-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasını yaratmaq münasibətələ Azərbaycan ziyalılarının Heydər Əliyevə müraciəti

* 24 oktyabr 1992-ci il - Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyevin ziyalıların müraciətinə cavabı

* 21 noyabr 1992-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı, Heydər Əliyevin partiya sədri seçilmesi

* 18 dekabr 1992-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçməsi

* 1992-1993 - YAP rayon təşkilatlarının yaradılması

* Fевраль 1993-сү ил - YAP сədri Heydər Əliyevin Bakıda partiya fəalları ilə görüşü

* Aprel 1993-сү ил - "Yeni Azərbaycan" qəzətinin ilk sayının çapdan çıxması

* May-iyun 1993-сү ил - Öl-kədə 1993-сү ilin ortasında baş vermiş vətəndaş mühərbi təhlükəsinin aradan qaldırılması üçün YAP-in fəal ideoloji fəaliyyəti dövrü

* 9 iyun 1993-сү ил - YAP Sədri Heydər Əliyevin Naxçıvandından Bakıya gəlməsi

* 15 iyun 1993-сү ил - Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri seçilmesi

* 3 oktyabr 1993-сү ил - YAP sədri Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi

* 19 noyabr 1994-сү ил - YAP-in iki illiyinə həsr olunmuş ümumrespublika müşavirəsi və müşavirədə YAP sədri, ölkə Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı

* 12 noyabr 1995-ci il - Çoxpartiyalı sistem əsasında ölkədə ilk dəfə keçirilən parlament seçimlərində YAP-in qələbə çalması

* iyun 1995-ci il - YAP Qadınlar Şurasının və Gənclər Birliyinin təsis olunması

* Noyabr 1997-ci il - YAP-in yaranmasının 5 illiyinə həsr olunmuş ümumrespublika formunun keçirilməsi

* 2 fevral 1998-ci il - YAP Gənclər Birliyinin ümumrespublika forumu. YAP Sədri forumdakı nitqindən irəli gələn məsələlər Gənclər Birliyinin fəaliyyət programının əsasını təşkil etmişdir

* 11 oktyabr 1998-ci il - YAP Sədri Heydər Əliyevin yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi

* 21 noyabr 1998-ci il - YAP-in yaranmasının 6 illiyinə həsr olunmuş təntənəli yığıncağın keçirilməsi

* 21-22 dekabr 1999-cu il - YAP-in I Qurultayı

* 12 noyabr 2000-ci il - Parlament seçimlərində YAP-in qələbə çalması

* 21 noyabr 2001-ci il - YAP-in II Qu-

rultayı

* 24 avqust 2002-ci il - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavə və dəyişikliklərlə bağlı ümumxalq səsverməsi (referendum)

* 26 noyabr 2002-ci il - YAP-in 10 illiyinə həsr olunmuş təntənəli yığıncağın keçirilməsi

* 15 iyun 2003-cü il - Qurtuluş bay-

mu münasibətələ "20 yanvar" metrostansiyasının yanından Qələbə kinoteatrının qarşısına qədər yürüş-mitingi

* 6 noyabr 2005-ci il - Parlament seçimlərində YAP-in qələbə çalması

* 27 sentyabr 2007-ci il - "Sivilizasiyaların dialoqu: siyasi partiyaların rolu" mövzusunda beynəlxalq konfrans

* 21 n o -

* 7 noyabr 2010-cu il - Parlament seçimlərində YAP qələbə çalması.

* 29 yanvar 2011-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin III Hesabat konfransı

* 21 dekabr 2011-ci il - "Modernləşmə strategiyası: yeni iqtisadi və sosial çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfransı

* 22-23 iyun 2012-ci il - Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının Daimi Komitəsinin 17-ci islası

* 22-23 noyabr 2012-ci il - Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının "Asiyada Təhlükəsizlik, sülh və əməkdaşlıq" mövzusunda VII Baş Assambleyası

* 4-6 aprel 2013-ci il - Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının Qadınlar Qolunun birinci iclasının Azərbaycanda keçirilməsi

* 7 iyun 2013-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasının V Qurultayı

* 9 oktyabr 2013-ci il - İlham Əliyevin növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi (84.54%)

* 23 dekabr 2014-ci il - Bələdiyyə seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası qalib gelib.

* 24 dekabr 2014-ci il - "İnkişafın 10 il: 2004-2014" mövzusunda konfrans keçirilib.

* 2 sentyabr 2015-ci il - Bakıda Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (İCAPP) Qadınlar Qolunun 3-cü iclası keçirilib.

* 1 noyabr 2015-ci il - Parlament seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası qalib gelib.

* 26 sentyabr 2016-ci il - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavə və dəyişikliklərlə bağlı ümumxalq səsverməsi (referendum) keçirilib.

* 14 noyabr 2017-ci il - Heydər Əliyev Mərkəzi, YAP-in yaranmasının 25-ci ildönümü, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev təntənəli mərasimdə iştirak etmişdir.

* 8 fevral 2018-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasının VI Qurultayı

* 11 aprel 2018-ci il - İlham Əliyevin növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi (86,03 %)

* 23 dekabr 2019-ci il - Bələdiyyə seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası növbəti parlaq qələbəsini qazanıb.

* 9 fevral 2020-ci il - Parlament seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası növbəti parlaq qələbəsine imza atıb.

* 5 mart 2021-ci il - Yeni Azərbaycan Partiyasının VII Qurultayı

rami-

nin 10 il-
liyi "Heydər
Əliyevin hakimiy-
yətə qayıdışının 10 illi-
yi"

* 2 avqust 2003-ci il - İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Baş Naziri seçilmesi

* 15 oktyabr 2003-ci il - İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi

* 12 dekabr 2003-ci il - Heydər Əliyev vəfat etmişdir.

* 17 dekabr 2004-ci il - Bələdiyyə seçimlərində YAP-in qələbə çalması

* 26 mart 2005-ci il - YAP-in III Qurultayı

* 2 iyun 2005-ci il - YAP Gənclər Birliyinin II konfransı

* 15 iyun 2005-ci il - YAP-in Qurtuluş bayramı münasibətələ Qələbə kinoteatrının qarşısında izdihamlı mitinqi

* 14 oktyabr 2005-ci il - YAP Gənclər Birliyinin Azərbaycan gənclərinin IV Foru-

yabr
2007-ci
il - YAP-in
15 illiyinə həsr
olunmuş tədbir

* 7 may 2008-ci il - Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 85 illiyinə həsr olunmuş silsilə tədbirlər çərçivəsində "Demokratiya və sabitlik naminə: əməkdaşlığın yeni imkanları" mövzusunda beynəlxalq konfrans

* 2 avqust 2008-ci il - YAP - in IV Qurultayı

* 15 oktyabr 2008-ci il - İlham Əliyevin növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmesi

* 18 mart 2009-cu il - Yeni Azərbaycan Partiyasının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavə və dəyişikliklər ediləsi ilə bağlı təşəbbüs referandumda (ümumxalq səsverməsində) vətəndaşların böyük əksəriyyəti tərəfindən müdafiə olunmuş və qəbul edilmişdir.

* 23 dekabr 2009-cu il - Bələdiyyə seçimlərində Yeni Azərbaycan Partiyası qalib gəldi.

Prezidentin Şuşa səfərləri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin Şuşa şəhərinin işğaldan azad olunması münasibətilə xalqa müraciəti - 08.11.2020

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 14-də Əhmədbeyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun 27-ci kilometrində Füzuli-Şuşa yolunun, həmçinin Füzuli rayonunda hava limanının təməllərini qoymuşdur

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Şuşa şəhərində üçrəngli bayraqımızı ucaltdı

Dövlətimizin başçısı hərbiçilərlə görüşdü və çıkış etdi

Hərbiçilərlə xatirə şəkli

2021-ci il yanvarın 14-də Prezident İlham Əliyev növbəti dəfə Şuşa şəhərinə səfər etdi... 39 ildən sonra gerçəkşən bu səfər zamanı İlham Əliyev məhz həmin fotonu Şuşada nümayiş etdirdi...

Dahi şəxsiyyətlərimizin büstlərinin yenidən doğma Şuşamıza qaytarılması

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Şuşa şəhərindəki Gövhərağa məscidini ziyarət etmişlər

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Cıdır düzündə

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Şuşadakı Qazançı kilsəsində olmuşlar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Martin 16-da Şuşa şəhərində aparılan tikinti-bərpa işləri ilə tanış olmuşlar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Şuşada Cıdır düzündə bayram tonqalı alovlandırmışlar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva mayın 12-də Şuşada səfərdə olmuş, bir sıra tikiləcək obyektlərin təməlqoyma mərasimində ve arıq tikintisi başa çatdırılmış obyektlərin açılışında iştirak etmişlər

"Cıdır düzü"ndə bayram xonçası

Mayın 12-də Şuşada "Xarı Bülbül" otelinin yenidənqurmadan sonra açılışı olmuşdur

Prezidentin Şuşa səfərləri

Prezident İlham Əliyev "Xarıbülbül" otelinin nəzdindəki korpusda və kottelerdə yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev Şuşada 1 sayılı ümumtəhsil məktəbinin təməlini qoymuşdur

"Musiqi irsi və Qarabağ atları Cıdır düzündə" kompozisiyasının təqdimatı zamanı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla və Arzu Əliyevalar mayın 12-də Şuşada xan qızı Natəvanın sarayı qarşısındaki əraziyə baxış keçirmişlər

Prezident İlham Əliyev Şuşada Yuxarı Gövhərəğa məscidində olmuşdur

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın en qədim at cinslərindən olan "Zəfər" adlı Qarabağ atı və "Xarıbülbül" kompozisiyası hədiyyə edilmişdir

Prezident İlham Əliyev Şuşada bərpa edilən "Xan qızı" bulağında olmuşdur

Qədim mədəniyyət beşiyi olan Şuşa 29 ilden sonra yene doğmalarını, qonaqlarını qarşılamışdır. Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva Cıdır düzündə təşkil olunan "Xarıbülbül" musiqi festivalında iştirak etmişlər.

Avqustun 30-da Vaqif Poeziya Günü Şuşa işğaldən azad edildikdən sonra Heydər Əliyev Fondu tərəfindən ilk dəfə şairin doğma şəhərində yenidən təşkil olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva mayın 12-də Şuşa Yaradıcılıq Mərkəzinin yerləşəcəyi bina ilə tanış olmuşlar

İyunun 15-də Şuşada "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" imzalanmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Vaqif Poeziya Günülarının rəsmi açılışında iştirak etmişlər.

Prezident İlham Əliyev Şuşa Rəsmi Qalereyasında görülen işlərlə tanış olmuşdur

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xanımı Əminə Ərdoğanla birgə Şuşada Cıdır düzündə olmuşlar

Noyabrın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının təməlqoyma mərasimində iştirak etmişlər

Prezidentin Şuşa səfərləri

44 günün şərfinə ölkə üzrə 44 min ağac əkilməsi akisiyasi çərçivəsində Prezident və birinci xanım Cıdır düzündə ağac əkmışlar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Füzuli rayonunda Zəfər yolunun açılışında iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 21-də Füzuli rayonunda Kondələnçay su anbarlarında aparılacaq təmir-bərpə işləri, Şuşa rayonunun Daşaltı kəndində Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun və bu yolun üzərindəki tunellərin inşası, Şuşa şəhərində inzibati binanın əsaslı təmiri və konfrans zalının tikintisi ilə tanış olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva noyabrın 7-də VIII Qlobal Bakı Forumunun Şuşaya səfər edən iştirakçıları ilə görüşməşdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 8-də Türkiye Respublikasının milli müdafiə naziri Hulusi Akarın başçılıqlı etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Aprelin 22-də Şuşa şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı - Zəfər Qurultayı işə başlayıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva noyabrın 7-də Şuşada Aşağı Gövhər Ağası məscidində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılan bərpə işləri ilə tanış olmuşlar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Şuşada hərbçilər qarşısında çıxış etmişdir.

Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının açılış mərasimi olub.

Prezident və birinci xanım Şuşa Radio-Televiziya Yayımlanışının təməlqoyma mərasimində iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin Şuşaya ilk Azərbaycan bayrağını sancan Polkovnik-leytenant Abdullayev Səbühi Salam oğlu ilə Şuşa səfəri zamanı Cıdır düzündəki xatirə şəkili.

Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının açılışı

Şuşada Daşaltı məscidinin təməlini qoyulub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri 24 dekabr 2021-ci il tarixdə Şuşa şəhərində olublar.

Prezident və birinci xanım Zəngilanın Ağalı kəndində sakinlərlə görüşüb.

Yeni Azərbaycan Partiyası xalqın gözü ilə

Yeni Azərbaycan Partiyası 21 noyabr 1992-ci il tarixində Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən yaradılıb. Yeni Azərbaycan Partiyası yarandığı gündən etibarən Azərbaycanın siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və humanitar sahəsində müüm rol oynayır. Bu il isə biz artıq Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illiyini qeyd edirik. Mövzu ilə əlaqədar SİA şəhər sakinlərinin fikirlərini öyrənmək məqsədilə sorğu keçirib.

Şəhər sakini Səkinə Əliyeva: "Mən uzun illərdir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası-

Azərbaycan Partiyasını 30 illikləri münasibətilə təbrik edirəm. Onlara gələcək fəaliyyətlərinə müvəffəqiyətlər arzu edirəm. Ölkədə aparıcı rola malik olan Yeni Azərbaycan Partiyası öz fəaliyyəti ilə digər partiyalardan seçilir və fərqlənir".

Şəhər sakini İlqar Hacıyev: "Mən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüyəm. Hər zaman Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyə-

tini yaxından izləmişəm. Partiyanın ölkədə görüdüyü işlər isə hər zaman alqışlanır. Yeni Azərbaycan Partiyasını 30 illik münasibətilə təbrik edirəm".

Şəhər sakini Namiq Abdullayev: "Yeni Azərbaycan Partiyasını yubleyləri münasibəti ilə təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, parti-

nı 30 illikləri münasibəti ilə təbrik edir, uzun ömürlər arzulayıram".

Şəhər sakini Arzu Tağıyev: "Mən partiya üzvlərinin hər birini təbrik edir. Onlara

sizliklərinin təmin etməsində seçilən bir dövlətdir. Yeni Azərbaycan Partiyası da bu ölkənin aparıcı qurumudursa, demək ki, bu partiyada insanların yaxşı yaşaması istiqamətində bir sıra addımlar atır. Cənab Prezident İlham Əliyevə də öz təşəkkürlerimi bildirirəm ki, öz vətəndaşlarının təhlükə-

Şəhər sakini Samir Əhmədov: "Mən uzun illərdir ki, öz ölkəmdə həkim işləyirəm.

Şəhər sakini İlqar Musayev: "Yeni Azərbaycan Partiyasının mənçə, şərhə ehti-

yanın fəaliyyəti daha uzunmürlü olar. Mən özüm də uzun illərdir ki, partiyanın üzvüyəm. Hər zaman fəaliyyətlərini dəstəkləmişəm".

Şəhər sakini Tahir Cəfərov: "Mən uzun illərdir ki, fotograf işləmişəm. Hazırda da öz sənətimi davam etdirirəm. Bizim Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevinində fotografi işləmi-

şəhərin pərəstişkarı olmuşam. Ümummilli Lider hər zaman öz xalqının rifahi uğrunda çalışıb. Yeni Azərbaycan Partiyasını da Heydər Əliyevin şah əsəri adlandırmış olar".

Şəhər sakini İsa Cəfərov: "Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti hər zaman

yanın fəaliyyəti daha uzunmürlü olar. Mən özüm də uzun illərdir ki, partiyanın üzvüyəm. Hər zaman fəaliyyətlərini dəstəkləmişəm".

Şəhər sakini Tahir Cəfərov: "Mən uzun illərdir ki, fotograf işləmişəm. Hazırda da öz sənətimi davam etdirirəm. Bizim Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevinində fotografi işləmi-

yacı yoxdur. Çünkü daima onlar öz fəaliyyətlərini həyata keçirdirlər. Azərbaycanda bu günkü gün bu partiyanın böyük rolü var".

Şəhər sakini Arif Mədətov: "Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın simvollarından biridir. Mən düşünürəm ki, Zəfər tariximizde yaşanmasında YAP-in mühüm rolü

şəm. Yeni Azərbaycan Partiyası Ümummilli Liderimizin sayəsində yaranmışdır. Bu partiyanın fəaliyyətini ölkədə yaşayan hər bir vətəndaş bilməlidir. Çünkü Yeni Azərbaycan Partiyası ölkəmiz üçün bənzərsiz işlər görüb".

Şəhər sakini Nigar Məmmədova: "Yeni Azərbaycan partiyası 1992-ci il 21 noyabr tarixində Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən yaradılıb. Partiya yarandığı zaman 550 nəfərdən ibaret olub. Lakin indiki dövrde partiyanın tərkibində yüz minlərlə üzvü, milyonlarla təessübkeşи var. Məndə partiya-

var. Azərbaycan Respublikasında bu partiya aparıcı mövqeydən çıxış edir. Bu səbəbdən Yeni Azərbaycan Partiyasını 30 illik yubley

tam müteşəkkil şəkildə təşkil olunub. Hakim partiya hesab olunan bu siyasi qurum daima mərhələli şəkildə ölkənin daxili siyasetinə birmənalı şəkildə təsir edib. Mən bir Azərbaycan vətəndaşı kimi daima bu partiyani dəstəkləyərək, uğurlarına sevinmişəm".

Şəhər sakini Ümid Nəmədov: "Yeni

si olub. Hazırda Ulu Öndərin fəaliyyətini cənab Prezident İlham Əliyev həyata keçirir".

Hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illik yubiley ilə bağlı siyasi quruma təbriklər ünvanlanmaqdadır. Ölkə daxilindən və xarici ölkələrdən gelən məktub və teleqramlarda regionun ən böyük partiyasının keçdiyi şərəfli yoldan səhbət açılır, gələcək uğurların da anonsu verilir. **Bəs media** bu darədə nə düşünür?

Yunus Oğuz,
“Olaylar” qəzetiinin
Baş redaktoru:

YAP-in Azərbaycan dövlətinin uğurlara imza atmasında xidmətləri əvəzsizdir. Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında, eləcə də ölümlər

kəmizin inkişafı, düzgün istiqamətdə idarəciliyində müstəsna rola malik olan Yeni Azərbaycan Partiyası ötən 30 ildə şərəfli bir yol keçib. Yeni Azərbaycan Partiyasının bu gün də Azərbaycan dövlətinin uğurlara imza atmasında xidmətləri əvəzsizdir. 30 il əvvəl əsası ümummilli lider, mərhum president Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan Yeni Azərbaycan Partiyası bu gün də Heydər Əliyev ideyaları, ənənələrinə sadıq qalaraq hər ötən il yəni-yəni zirvelərə doğru istiqamət götürür. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının rəhbərliyinə keçməsindən sonra hakim partiyanın həyatında yeni bir mərhələ başlayıb. Məhz düzgün idarəcilik və düşünlülmüş qərarlar, zamanında atılan addımların neticəsidir ki, bu gün Yeni Azərbaycan Partiyası regionun da ən güclü siyasi təsisatı rolunu oynayır.

Yeni Azərbaycan Partiyası Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bundan sonra da neçə-neçə zirveləri fəth edəcək, uğurlara imza atacaq: "Milli Vəhdət Partiyası olaraq hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illik yubileyini təbrik edir, partiyaya bundan sonra da ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal rölyən oynaması, yeni-yeni uğurlara imza atmayı arzulayıraq.

Aydın Quliyev,
“Bəki Xəber”
qəzetiinin
Baş redaktoru:

Media YAP haqqında

YAP müstəqillik elan olunan dan sonrakı Azərbaycan tarixinin ən uzun dövrünün müəllifidir. YAP-in yarandığı dövr fərqli idi, qurub-yaratıldığı dövr də fərqli oldu. Cəsərətə demek olar ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsaslarını YAP yaradı. YAP-in təsis olunması barədə ictimai çağırışlara müsbət ya-naşmaq Heydər Əliyevin ən uzaq-görən addımlatından biri oldu. YAP

siyasi partiya kimi yarandı, sonra cəmiyyətin mütləq çoxluğu onu müdafiə etdi. YAP Heydər Əliyevin Azərbaycanı bir araya gətirməsi üçün ən səmərəli mexanizm rolunu oynadı. Tarix sübut etdi ki, şəraitin xüsusiyyətləri baxımından YAP-dan üstün təşkilat strukturu düşünmək və yaratmaq mümkünüsüz idi. YAP dövlət quruculuğu yollarında Heydər Əliyevin unikal və alternativsiz layihəsidir.

Elçin Mirzəbəyli,
“Xalq Cəbhəsi”
qəzetiinin
Baş redaktoru:

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Azərbaycanın hakim partiyası olmaqla yanaşı, ölkədə çoxpartiyalı sistemin inkişafına, sivil

və etimadlı ictimai-siyasi münasibətlərin formalşdırılmasına töhfə verən, milli maraqlarımızı, azərbaycanlı ideyalarını qoruyan və təşviq edən siyasi təşkilatdır, ölkənin və Cənubi Qafqazın ən böyük partiyasıdır. Partiyanın ölkədə həyata keçirilən siyasi islahatlar prosesinin əsas platformlarından biri kimi çıxış etməsi, YAP-in ölkəmizdəki çoxpartiyalı sistemin inkişafı ilə bağlı aydın və müsbət təsəvvürlərə malik olduğunu bir daha təsdiqləyir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərini 30 illik yubileyləri münasibəti ilə təbrik edir, her biri-ne möhkəm cansağlığı, ölkəmizin inkişafı yolundakı fəaliyyətlərində uğurlar diləyirəm.

Sevinc Seyidova,
“Həftə içi” qəzetiinin
Baş redaktoru:

Əsasını ümummilli lider Heydər Əliyevin qoyduğu Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında bu gün ən aparıcı siyasi qüvvə sayılır.

Partiyanın yaradılması ölkəmiz üçün ən ağır ictimai-siyasi dövredə təsadüf etse də, məhz Ulu Önderin rəhbərliyi ilə ilk gündə etibarən

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyyətinin gücləndirilməsi, sosial-iqtisadi, mədəni-humanitar və s. sahələrin inkişafında özünəməxsus rol oynayıb.

Bu səbəbdəndir ki, 1992-1993-cü illerin ağır böhran dövründən sonra Azərbaycan xalqı Yeni Azərbaycan Partiyasına daim etimad göstərib. Ona 30 il yaxın müddədir ki, hakim partiya statusunu daşımaq hüquq verib.

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda siyasi partiya institutunun formalşdırılmasında da öncül yerlərdən birini tutub. Bu gün ölkəmizdəki qeydiyyatdan keçmiş əksər partiyalarla sivil formada dia-loqun təşkili, parlamentdə digər siyasi qüvvələrlə ümummilli məsələlərlə bağlı sağlam işgəzar münasibəti

yasi davamçısının, Prezident, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərlik etməsində qanuna uyğun var. Bu gün cənab İlham Əliyev ölkəmizi Heydər Əliyev şəhəsiyyətinin ideyalarına sadıqliq ruhu ilə idarə edir, qəlebədən-qəlebəyə daşıyır. Deməli, böyük liderin uğrunda mücadilə etdiyi, çarpıştığı amallar reallaşır. Bu mənada YAP-in 30 illik yubiley kimi əlamətdar hadisənin torpaqlarımızın, Qarabağımızın düşmən tapdağından azad olunduğu bir dövrdə yaşanması ilahi ədalətdir.

YAP şanlı keşmişimizin ənənələrini yaşadan, dünənimizə işıq saçan, bu günümüzün firavanilığını, asayışını təmin edən böyük mərkəzdir, saat əqrəbi kimi işleyən mexanizmdir. O, xalq-iqtidar vəhədətinin nümunəsi olan mərkəzdir. Bu mərkəz insanlarımızın nəzərlərində, baxışlarında kifayət qədər oturmuşdur. Mövcud status əminliklə onu deməyə əsas YAP müstəqil Azərbaycanımızın gələcəyinin də partiyasıdır.

Cənab İlham Əliyev başda olmaqla, Yeni Azərbaycan Partiyasının rəhbərliyində təmsil olunanları, bu partiyanın çoxmənli üzvlərini 30 illik yubiley münasibətində ürəkdən təbrik etməkdən, ən xoş arzu və diləklərimi çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Akif Aşırıli,
“Şərq” qəzetiinin
Baş redaktoru:

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın müstəqilliyyinin bərpasından sonra siyasi tariximizdə mühüm rol oynayıb. 27 ildən çoxdur ki, bu partiya müasir dövlət quruculuğu prosesində, cəmiyyətin inkişafında iqtisadi mədəni yüksəlişində iştirak edir və cəmiyyətə öz

Əflatun Amaşov,
“Xalq qəzeti”nin
Baş redaktoru:

Yeni Azərbaycan Partiyası ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın rəhbərlik əzminin parlaq və mahir təşkilatlanmış təzahürüdür. Bu partiyanın 30 yaşına çatması, cəmiyyətdə populyarlaşması, qəbul

təvhələrini verir. Bu partiyanın sıralarında xeyli sayıda cəmiyyətin nüfuz qazandığı cəmiyyətdə nüfuz sahibi olan siyasetçilər diplomatlar iqtisadçılar yetişib və bu insanlar peşəkarcasına bu gün xalqın xidmətcisi rolunda çıxış edirlər.

Bu partiya ölkənin daxili siyasetində mühüm rol oynadığı kimi xarici siyasetində də aktiv rol alır və beynəlxalq münasibətlər sisteminde Azərbaycanın mövqeyinin güclənməsində, qorunmasına

YAP və onun üzvlərinin fədakarca-sına fealiyyətini biz müşahidə edirik. Partiyanın artıq 30 yaşı tamam olur və bu münasibətə mən də

“Şərq” qəzetiinin baş redaktoru olaraq, bir qələm insanı olaraq partiya üzvlərini təbrik edirəm və arzu edirəm ki, bu partiyanın hakimiyyətdə olduğu dönemde əldə etdiyi uğurlar və Azərbaycanın 44 günlük Vətən savaşında qazandığı zəfer dai-

mi olsun.

SON SƏHİFƏ

XÜSUSİ BURAXILIŞ

21 noyabr
2022-ci il

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNÇƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORGANI.

QƏZET 1991-ci İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Tiraj: 1000